

Nordland
FYLKESKOMMUNE

Tilstandsrapport for videregående opplæring i Nordland fylkeskommune skoleåret 2024-2025

Fotograf: Eirik Joseph Loring Nilsen

Innhold

Sammendrag	4
Om tilstandsrapporten	8
1. Videregående skoler	10
1.1 Elevantvikling	11
1.2 Valg av utdanningsprogram.....	14
1.3 Ressursbruk.....	18
1.4 Gjennomføring i videregående skole	19
1.5 Skoleårsslutture	26
1.6 Fravær	28
1.7 Overgang til neste trinn	31
1.8 Resultater	34
1.9 Elever med innvandrerbakgrunn	37
1.10 Samisk	39
1.11 Elev- og lærlingtjenesten	41
1.12 Læringsmiljø for elever	44
1.13 Utviklingstiltak for økt læringsutbytte.....	46
2. Fag- og yrkesopplæring i bedrift	49
2.1 Lærlinger.....	49
2.2 Formidling og godkjente kontrakter	52
2.3 Alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag.....	55
2.4 Læreplassgaranti.....	57
2.5 Lærebedrifter i Nordland.....	58
2.6 Fag- og svenneprøver	60
2.7 Gjennomføring av læretiden.....	63
2.8 Årlig heving av lærekontrakter.....	65
2.9 Ute av lære uten å ha fullført for kullet	66
2.10 Overgang - progresjon mellom Vg2 og Vg3 på yrkesfag.....	67
2.11 Læringsmiljø for lærlinger.....	71
2.12 Sysselsetting av fagutdannede	72
2.13 Yrkesfaglig rekvalifisering.....	74
3. Videregående opplæring for voksne	75
3.1 Opplæringstilbud spesielt organisert for voksne	75
3.1.1 Modulstrukturert videregående opplæring for voksne i skole/ annet opplæringstilbud	78
3.1.2 Steds- og samlingsbaserte tilbud	81
3.1.3 Nettskolen i Nordland	81

3.1.4 Fagbrev på jobb og praksiskandidatordning	85
3.2 Tiltak for minoritetsspråklige deltakere.....	87
3.3 Karriere Nordland	89
3.4 Kompetanseforum Nordland og regionale kompetanseforum i Nord, Salten og Helgeland	90
3.5 Pågående prosjekter	91
Vedlegg 1 - Datakilder, verktøy og begreper	93
Vedlegg 2 - Opplæring innen institusjoner i Nordland	94
Vedlegg 3 - Nøkkeltall	96

Sammendrag

Den årlige tilstandsrapporten gir en samlet oversikt over videregående opplæring i Nordland, inkludert resultater og analyser. Rapporten følger nasjonalt lovverk og fylkeskommunens politiske vedtak og oppfylder kravet om å informere fylkestinget minst én gang årlig om gjennomføring i opplæringen, læringsmiljø og læringsresultater.

Den sentrale oppgaven for videregående opplæring i Nordland er å sørge for at flere lykkes med å fullføre og bestå opplæringsløpet. Dette er avgjørende for samfunnet og den enkelte, da det utgjør en forutsetning for varig tilknytning til arbeidslivet og grunnlag for opptak til høyere utdanning. Personer som slutter underveis uten å oppnå sluttkompetanse, har stor risiko for varig utenforskap eller løs tilknytning til arbeidslivet. Tilstandsrapporten 2024-2025 gir et viktig kunnskapsgrunnlag i arbeidet med å sikre full gjennomføring, økt inkludering og motvirke utenforskap.

Tilstandsrapporten for skoleåret 2024-2025 indikerer en positiv utvikling på flere viktige områder innen videregående opplæring i Nordland.

Gjennomføring

Gjennomføringen i løpet av fem/seks år for 2018-kullet har økt til 78,7 prosent, en framgang på 0,7 prosentpoeng fra forrige kull og samtidig det høyeste nivået som er registrert i Nordland. Vi fortsetter å levere bedre resultater, noe som bekrefter at langsiktig målrettet arbeid for full gjennomføring gir god effekt. Både studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogrammer har vist fremgang siden forrige kull. Samtidig ligger Nordland nest sist blant fylkene på gjennomføring og har derfor fortsatt et betydelig arbeid igjen å gjøre. Det er viktig å merke seg at den historiske overvekten av yrkesfagelever i fylket, om lag 61%, påvirker gjennomføringen.

Når det gjelder videregående opplæring for voksne er det utfordrende å måle gjennomføring blant disse, dette skyldes kontinuerlig inntak i løpet av kalenderåret og ulike former for opplæring.

Læringsmiljø

Læringsmiljøet på skolen har betydning for elevens læring, helse og trivsel og omfatter både kulturelle, relasjonelle og fysiske forhold.

Læringsmiljøet i Nordlands videregående opplæring fremstår som stabilt og positivt, med motiverte elever, lærlinger og lærekandidater.

I årets Elevundersøkelse rapporterer elevene om god mestring, variert undervisning fra støttende lærere, samt at elevene opplever å ha nok faglige utfordringer. Resultatene har vært stabile over flere år og er på nivå med resten av landet.

Lærlingundersøkelsen viser at lærlingene er sterkt motiverte og opplever god opplæring i bedriftene. Flertallet mener de får opplæring i tråd med læreplanen for faget og god veiledning. Nordland scorer godt på de fleste indikatorer.

Når det gjelder voksne, viser den årlige deltakerundersøkelsen at deltakerne i Nettskolen i Nordland er godt fornøyde med læringsmiljøet og den fleksible opplæringsmodellen. De setter spesielt pris på muligheten til å starte når de vil, studere i eget tempo og ta kontakt med lærer ved behov – en fleksibilitet som er avgjørende for voksne med arbeid og andre forpliktelser.

Mobbing

Overordnet har mobbetallene i Nordland gått ned siden i fjor, både for elever, lærlinger og lære kandidater.

Andelen elever som oppgir å ha blitt mobbet av andre elever på skolen, har sunket fra 4,9 til 4,3 prosent. Dette viser at forebyggende tiltak og økt bevissthet blant elever og ansatte gir positive resultater. Andelen som opplever mobbing fra voksne på skolen, har vært stabil. Derimot har digital mobbing økt med 0,7 prosentpoeng, noe som krever oppmerksomhet og målrettede tiltak fremover.

Læringsresultater

Med læringsresultater menes elevenes årlige karaktervurderinger. Karaktersnittet i Nordland har økt fra foregående år og ligger fortsatt over nivået som ble observert før pandemien. Årets resultater bekrefter en vedvarende trend: jenter oppnår gjennomgående høyere standpunkt- og eksamens karakterer enn gutter i de fleste fag, et mønster som har vært stabilt over flere år.

Det har samlet sett vært små endringer i standpunktkarakterene de siste årene. Elever i Nordland oppnår generelt noe lavere karakterer i matematikk enn i andre fag, slik tendensen også er nasjonalt, men Nordland ligger likevel litt over landsgjennomsnittet. Som tidligere år får elevene gjennomgående lavere karakterer til skriftlig eksamen enn til standpunkt.

Utviklingstiltak for økt læringsutbytte

Nordland har arbeidet systematisk for å styrke overgangsarbeidet, kompetanseheving i skolene og arbeidet med inkludering og tilhørighet.

Hovedfokusområdene har vært:

- **Overgangsarbeid mellom grunnskole og videregående** for å styrke samarbeidet og sikre en god start for elevene.
- **PLF (profesjonelle læringsfellesskap)** for utviklingsarbeid og kompetanseheving på skolene.
- **GPS – Gå på skole**, et tiltak for å forebygge fravær og frafall som følge av helseplager eller psykiske belastninger.
- **IKO – identifisering, kartlegging og oppfølging** - for å forebygge frafall gjennom tidlig innsats og systematisk oppfølging.
- **2.språkspedagogikk**, som er spesielt viktig nå med rekordmange minoritetsspråklige elever i skolen.
- **Ung Arena**, i samarbeid med Nav, som tilbyr støtte til unge utenfor arbeid og utdanning.

Fag- og yrkesopplæring i bedrift

- *Formidling:* I 2025 søkte 1155 personer læreplass i Nordland, hvorav 1071 hadde ungdomsrett. Totalt ble 87,4 prosent formidlet til læreplass, og andelen blant ungdomsrettssøkere var 88,1 prosent. Tallene viser oppgang i formidling sammenlignet med året før, noe som kan forklares med at ny praksis ble endelig avklart for alle parter etter innføringen av den nye opplæringsloven.
Et velfungerende formidlingssystem er avgjørende for fullføring på yrkesfag, og arbeidet med formidling pågår kontinuerlig gjennom året.
- Per 1 oktober 2024 var det totalt 2735 løpende lærekontrakter og opplæringskontrakter i fylket. 1990 av disse var ungdomsrettslæringer.
- I 2023-2024 ble det utstedt i alt 1631 fag- og svennebrev i Nordland. 551 ble fagarbeidere etter å ha gjennomført prøve som praksiskandidat.
- Totalt var det 1544 godkjente lærebedrifter i 2024-2025. Av disse hadde 73 prosent lærlinger det siste året.
- 83,5 prosent av lærlingene med ungdomsrett fikk fag- eller svennebrev innen fem år etter at de startet i lære.

Videregående opplæring for voksne

Fra august 2024 fikk voksne utvidede rettigheter, noe som førte til økt deltakelse i videregående opplæring. Aldersgruppen 19–24 år kan nå velge mellom voksenopplæring og ordinær videregående, og stadig flere ønsker å formalisere kompetansen sin for å styrke eller beholde jobben. Dette har også bidratt til økt behov for forsterket språkopplæring, ettersom andelen flerspråklige voksne er høy.

Utfordringer

Til tross for positiv utvikling på mange områder peker tilstandsrapporten også på utfordringer og forbedringspunkter.

Fravær

Fraværet i skolene har økt betydelig både i Nordland og nasjonalt etter pandemiårene. I Nordland ligger fraværsprosenten nå på 7,8, noe lavere enn landsgjennomsnittet, men utviklingen følger samme bekymringsfulle trend. Dagens situasjon må sammenlignes med skoleårene 2017–2019, ikke med pandemiårene som var unntakstilstander. Mange elever synes det har vært krevende å vende tilbake til normal fraværspraksis, og konsekvensene av pandemien vil trolig merkes i flere år.

Elevtallsutvikling

Nedgangen i elevtall bremses midlertidig i 2024–2025, med 7208 elever på 16 skoler – ned fra toppåret 2012–2013 med nær 9300 elever. Prognoser fra SSB viser en svak økning i 2025–

2026, men deretter en gradvis nedgang, med regionale variasjoner. Faktorer som innvandring, større ungdomskull og utvidet ungdomsrett kan dempe nedgangen, men utviklingen er usikker. Synkende elevtall utfordrer både rekruttering av kompetanse til arbeidslivet og opprettholdelsen av dagens skolestruktur.

Avslutning

Tilstandsrapporten viser at Nordland gjør framgang på flere sentrale områder i videregående opplæring, men det gjenstår fortsatt arbeid før målsettingen om at alle skal fullføre og bestå er nådd.

Nordland har utfordringer som krever fortsatt innsats – særlig fravær, som må møtes med systematisk oppfølging, og elevtallsutviklingen, som i mindre grad lar seg påvirke. Samtidig viser rapporten positive utviklingstrekk som økt gjennomføring og redusert mobbing. Dette gir et godt utgangspunkt for videre kvalitetsarbeid i fylkets videregående opplæring.

Om tilstandsrapporten

Tilstandsrapporten gir en samlet oversikt over videregående opplæring i Nordland for skoleåret 2024-2025, med resultater og analyser. Rapporten følger sentralt lovverk og politiske vedtak i fylkeskommunen.

Den nye opplæringsloven (§ 17-12) fra 1. august 2024 krever at fylkestinget minst én gang årlig får informasjon om læringsmiljø, læringsresultater og gjennomføring. Fylkestingets vedtak støtter fortsatt den årlige rapporten med samme innhold, som fremlegges til behandling i komiteen.

Rapporten skal gi skoleeiere og beslutningstakere et kunnskapsgrunnlag for arbeidet med videregående opplæring. Formålet er å fremme refleksjon på alle nivåer og bidra til felles innsats mot vedtatte mål.

Tilstandsrapporten for skoleåret 2024-2025 omfatter informasjon på fylkesnivå om aktivitet, læringsresultater, læringsmiljø, gjennomføring for 2018-kullet og årlig gjennomføring, samt resultater i fagopplæringen i bedrift slik som avlagte fag-, svenne- og kompetanseprøver og gjennomføring av læretiden. I tillegg presenteres aktivitet i videregående opplæring for voksne. Rapporten bruker primært oppdaterte tall fra skoleåret 2024-2025 og kalenderåret 2025 for fagopplæring, men for noen indikatorer foreligger ikke tall enda. I de tilfellene benyttes tall fra 2023-2024 og kalenderåret 2024.

Fullføringsreformen og ny lov

Fullføringsreformen ble vedtatt av stortinget i 2021. Der ble det foreslått over 100 ulike tiltak rettet mot videregående opplæring. Oppfølging av fullføringsreformen skal bidra til at ungdom og voksne blir kvalifisert til å møte kravene i videre utdanning og arbeidsliv, og at de kan oppdatere sin kompetanse gjennom hele livet. Flere av rettighetene var det nødvendig å lovfeste og de ble planlagt innført når ny opplæringslov var klar. Flere av rettighetene fra reformen er innført med den nye opplæringsloven.

Ny opplæringslov kom sommeren 2023 og trådte i kraft i august 2024. Ny nasjonal forskrift ble vedtatt sommeren 2024. Ny lokal forskrift om inntak og formidling ble vedtatt høsten 2025.

De mest sentrale endringene i lov og forskrift innebærer en utvidet rett til å fullføre og få mer opplæring, rett til omvalg fram til fylte 19 år og en utvidet oppfølgingstjeneste til 24 år. Videre blir fag- og yrkesopplæringen styrket, og det innføres modulbasert og mer fleksibel opplæring for voksne.

§ 5.1 i den nye opplæringsloven er viktig bestemmelse og regulerer hvilke rettigheter man har til videregående opplæring i Norge: «Retten til videregående opplæring etter dette kapittelet varer frem til en har oppnådd studiekompetanse eller yrkeskompetanse, men ikke lenger enn ut det skoleåret som tar til det året en fyller 24 år.» Dette er en av de største endringene i den nye opplæringsloven og medfører at man må tenke annerledes i forhold til hvordan man driver videregående opplæring i Norge. Man går bort fra å ha en tidsfrist til å ha et enda større fokus på gjennomføring. I praksis vil man i stor grad ha en livslang rett til å fullføre.

Det er også gjort endringer i reglene for inntak av voksne elever. Den nye loven innebærer at flere unge voksne vil bli tatt inn i ordinær videregående opplæring. Dette gjelder hovedsakelig personer under 25 år som nå får en rett til å fullføre opplæringen. I tillegg har ungdom fått rett til å delta i videregående opplæring for voksne fra det året de fyller 19 år. Det betyr at noen elever også vil bevege seg motsatt vei – fra ordinær videregående opplæring over til videregående opplæring for voksne.

Ungdomsrett har vært et begrep i videregående opplæring siden det ble innført i 1994. I det nye lovverket så snakkes det nå mest om rett eller ikke rett. Og i noen tilfeller om fullføringsrett. Begreper som er kjente fra før som ungdomsrett og voksenrett er ikke så synlig lengre. Det vil imidlertid enda være slik at siden det er forskjeller på hvilke tilbud en person under og over 25 år vil kunne få, så vil nok begrepene ungdomsrett og voksenrett enda bli brukt for å tydeliggjøre hvilke grupper man snakker om. Om en person har rett til vgs. vil fortsette å være det viktigste inntakskravet i inntaket til videregående skole. For å nå være uten rett, så må man ha fullført og bestått en utdanning tidligere. Det vil ikke være slik som før at man kan ha mistet retten fordi man har brukt opp fristen man hadde for å fullføre utdanningen.

Ifølge § 5.5 «Elever og de som har læretid i bedrift har rett til så mange omvalg de ønsker, innen fristen for inntak det kalenderåret de fyller 19 år. De som ikke har benyttet seg av retten til omvalg før denne fristen har rett til et omvalg senere.» De gamle reglene for omvalg var knyttet til forbruk av ungdomsrett. Det er ikke lengre en slik kobling, noe som gjør regelverket litt enklere. De som ønsker å gjøre omvalg, må gjøre dette i sammenheng med inntak.

Oppfølgingstjenesten er fra nå av tillagt ansvar for oppfølging av unge fram til fylte 24 år, noe som medfører behov for styrket samhandling med NAV og relevante helsetjenester.

Innen fag- og yrkesopplæringen stilles det strengere krav til dokumentasjon, og fylkeskommunene får et utvidet ansvar for tilsyn og veiledning, noe som innebærer behov for økt administrativ kapasitet og kompetanse.

For voksne innføres modulbasert opplæring som gir større fleksibilitet, men som samtidig utløser behov for utvikling av nye læremidler, bedre digitale løsninger og styrket kompetanse blant lærere.

Den nye loven representerer en viktig satsing på framtidens arbeidskraft tilpasset kompetansebehovene, men forutsetter at fylkeskommunene har gode og bærekraftige økonomiske og organisatoriske rammevilkår.

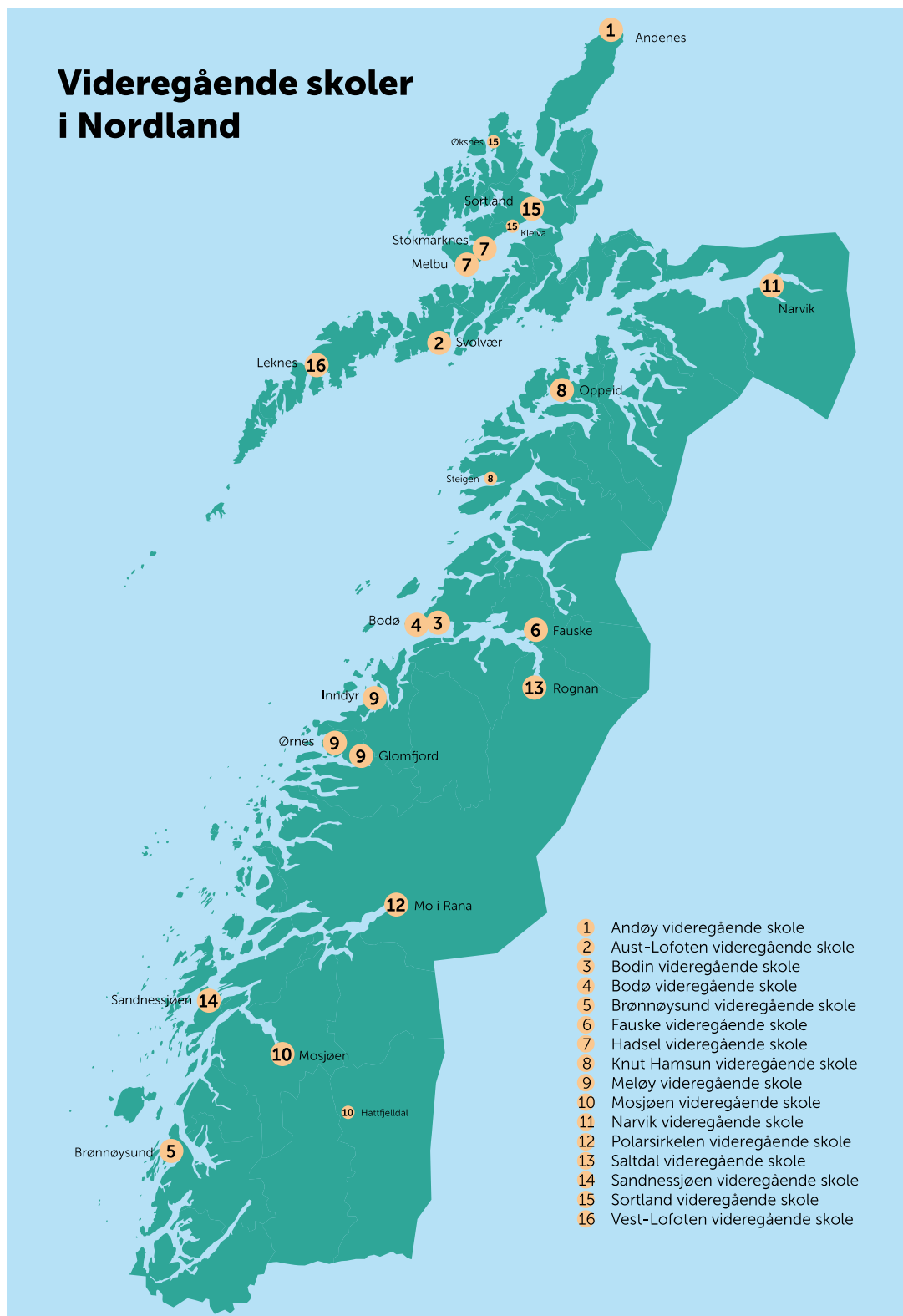
For ytterligere informasjon kan man lese mer på Utdanningsdirektoratets nettsider.

Det overordnet målet for videregående opplæring i Nordland ble av fylkestinget uttrykt som en visjon om full gjennomføring for alle. Denne målsettingen ble videre konkretisert av fylkestinget i *Nordlandsmodellen – strategi for økt gjennomføring 2018-2022* (FT-sak 022/2018):

Alle som påbegynner videregående skole, skal gjennomføre videregående opplæring. I løpet av strategiperioden skal andelen som fullfører og består sin videregående opplæring økes, og alle som er kvalifiserte skal få lære plass.

1. Videregående skoler

Nordland fylkeskommune har ansvar for 16 ordinære videregående skoler fordelt på 28 studiesteder spredt over hele fylket.

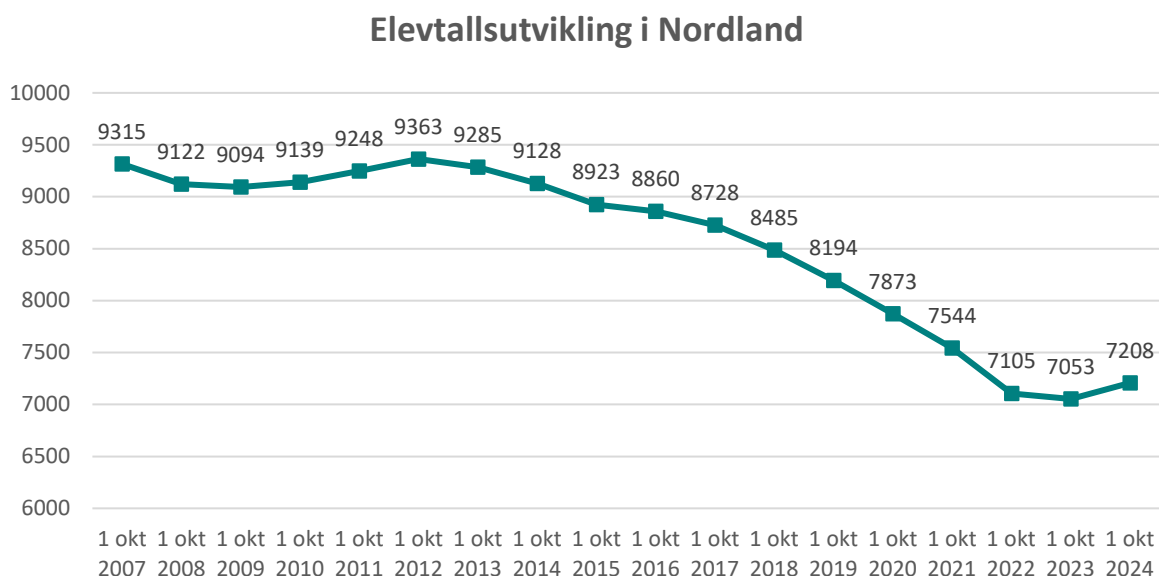

Figur: Videregående skoler i Nordland - kart (Kilde: NFK)

* Knut Hamsun videregående skole endrer navn til Nuortta-Sálto joarkkaskávlå / Nord-Salten videregående skole og er i gang med en navneendringsprosess.

1.1 Elevtallsutvikling

I skoleåret 2024-2025 var det 7 208 elever fordelt på de 16 videregående skolene i Nordland fylkeskommune. Dette bremset midlertidig den nedadgående trenden som har pågått siden toppåret 2012-2013, da elevtallet var rundt 9 300. Utviklingen de siste 3 årene skyldes en liten og kortvarig økning i fødselstall kombinert med høy innvandring.

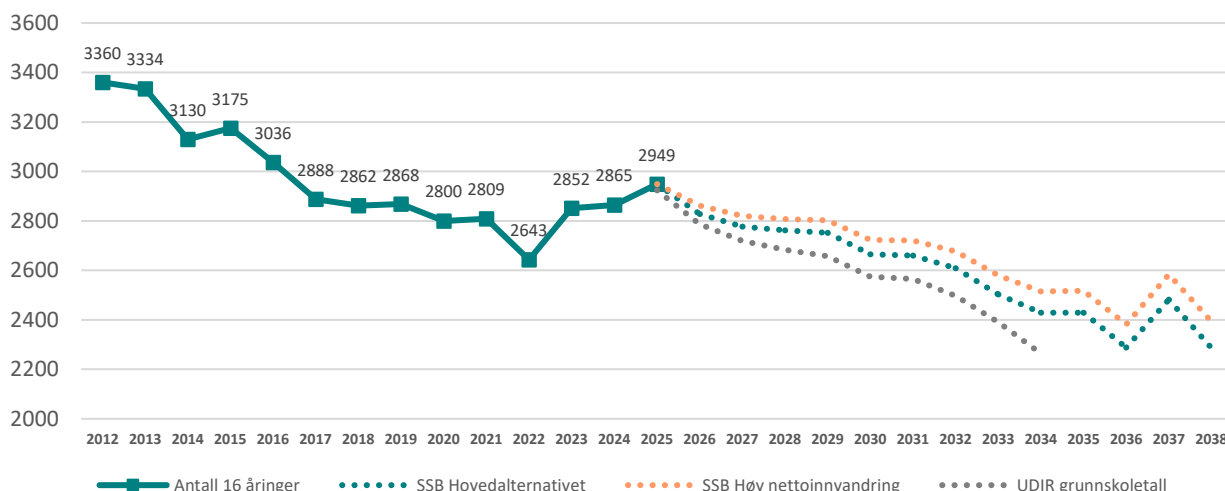
Figur: Elevtallsutvikling i Nordland, 2007–2024 (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Basert på SSBs prognoser for antall 16-åringer i Nordland og utviklingstrekk i grunnskolen ifølge Utdanningsdirektoratet, er det en svak økning i elevtallet skoleåret 2025–2026 før den langsiktige nedgangen fortsetter. Det vil være betydelige regionale variasjoner, men hovedtrenden er tydelig: elevtallet vil gradvis gå ned i årene fremover. Nordland fylkeskommune må derfor tilpasse seg denne utviklingen fortløpende.

Tre forhold kan bidra til å dempe nedgangen på kort sikt, men effekten av disse er usikker og vanskelig å beregne:

- Høy innvandring kan forsinke reduksjonen i elevtall, men prognosene viser små forskjeller mellom middels og høy innvandring.
- Større elevkull vil kunne opprettholde nivået de første to årene før nedgangen blir tydeligere.
- Den nye opplæringsloven, som trådte i kraft høsten 2024, gir flere elever ungdomsrett. Full effekt av endringen forventes likevel først om fem til seks år.

Antall 16-åringer i Nordland per kalenderår - historiske tall og prognose

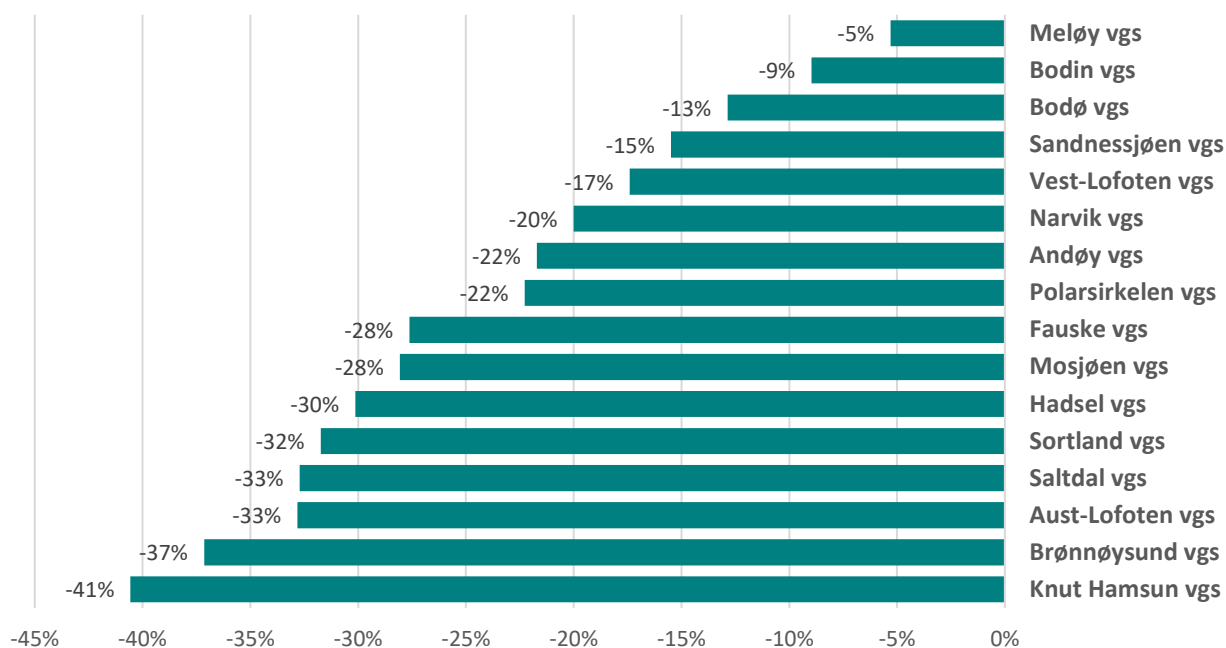

Figur: Antall 16-åringer i Nordland per kalenderår - historiske tall og prognose
(Kilde: SSB, Utdanningsdirektoratet)

Andelen ungdommer som begynner i videregående opplæring i Nordland samme år som de går ut av grunnskolen, er på 96 prosent. Det er flest elever på Vg1 og færrest på Vg3. Dette henger sammen med at yrkesfagelevene normalt går ut i lære etter Vg2.

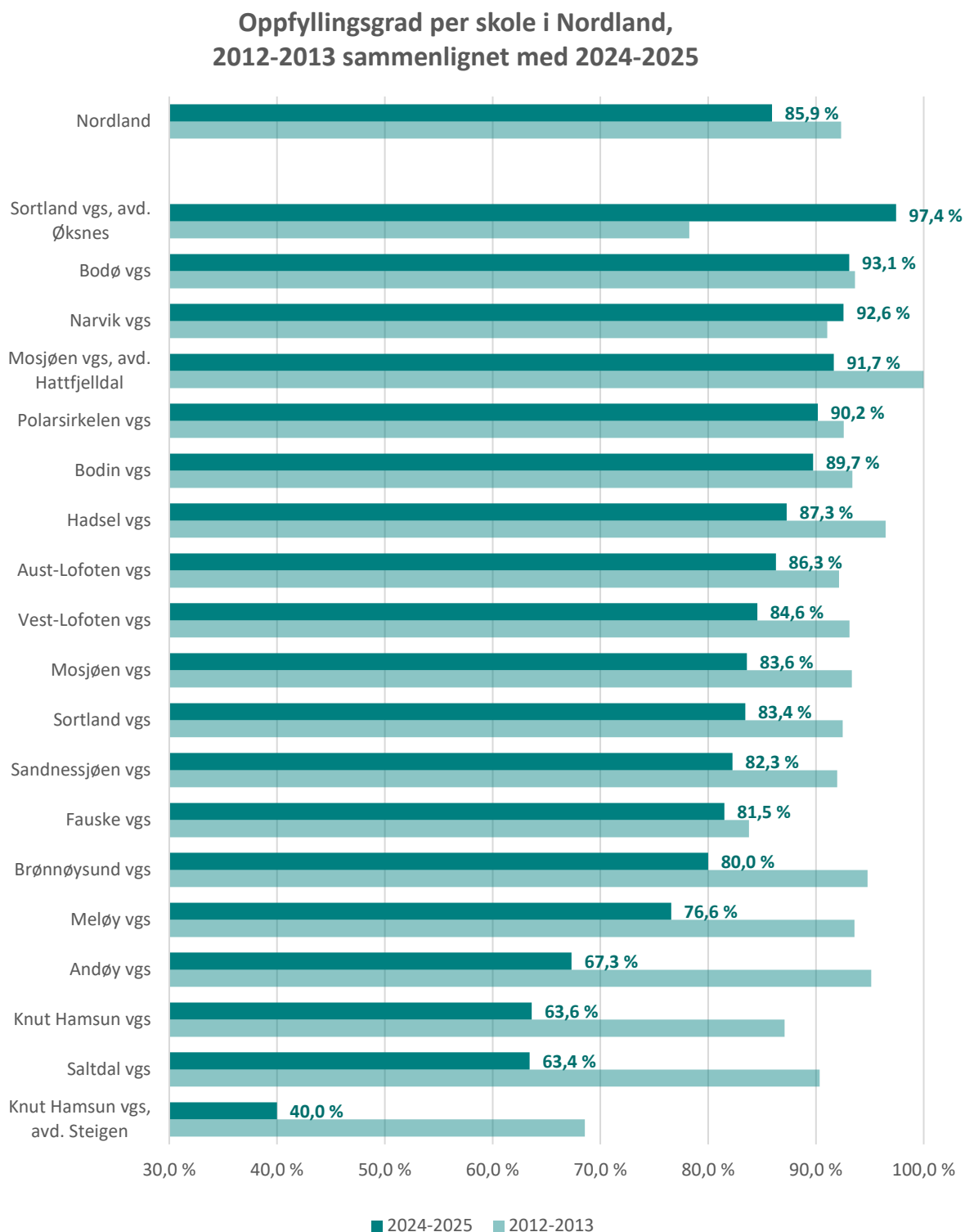
Reduksjonen i elevtall påvirker fylkets skoler i varierende grad. Særlig merkbar er effekten på de mindre skolene i Nordland, hvor svingninger i elevmassen får større utslag og konsekvenser for skolenes drift og tilbud.

Elevtallsutvikling per skole i perioden 2016-2017 - 2024-2025

Figur: Elevtallsutvikling per skole i perioden 2016-2017–2024-2025, prosent (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Et synkende elevtall over tid har medført lavere oppfyltingsgrad både på fylkesnivå og ved den enkelte skole. Det er viktig å merke seg at oppfyltingsgrad i denne sammenheng beregnes ut fra dimensjonerte tilbud og faktisk elevtall, mens fysisk lokalekapasitet i forhold til elevtall er en separat indikator som kan gi et annet bilde. Flere forhold må tas i betraktning, blant annet at klasseromstørrelser kan variere mellom skolene avhengig av byggeår, noe som påvirker oppfyltingsgraden, for eksempel innen studiespesialisering. I tillegg kan ulike minstegrenser for oppstart av utdanningstilbud, tilpasset skolestørrelse, skape utfordringer for oppfylting.

Figur: Oppfyltingsgrad per skole i Nordland, 2012-13 sammenlignet med 2024-25 (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Den følgende tabellen gir en oversikt over antall elever i videregående skole per 1. oktober 2024, med fordeling etter skole og de ulike studiestedene for de skolene som har flere studiesteder.

Enhet	Antall elever 2024-2025
Andøy videregående skole	101
Aust-Lofoten videregående skole	258
Bodin videregående skole	822
Bodø videregående skole	1199
Brønnøysund videregående skole	264
Fauske videregående skole	304
Hadsel videregående skole (totalt)	378
<i>studiested Melbu</i>	163
<i>studiested Stokmarknes</i>	215
Knut Hamsun videregående skole (totalt)	85
<i>avdeling Steigen</i>	8
Meløy videregående skole (totalt)	232
<i>studiested Ørnes</i>	55
<i>studiested Inndyr</i>	79
<i>studiested Glomfjord</i>	98
Mosjøen videregående skole (totalt)	582
<i>avdeling Hattfjelldal</i>	11
<i>studiested Marka</i>	122
<i>studiested Kippermoen</i>	255
Narvik videregående skole	672
Polarsirkelen videregående skole	928
Saltdal videregående skole	144
Sandnessjøen videregående skole	371
Sortland videregående skole (totalt)	441
<i>avdeling Øksnes</i>	38
<i>studiested Kleiva</i>	89
Vest-Lofoten videregående skole	427

Tabell: Elevtall per skole 2024-2025, ordinære tilbud (Kilde: Utdanningsdirektoratet, Qlik)

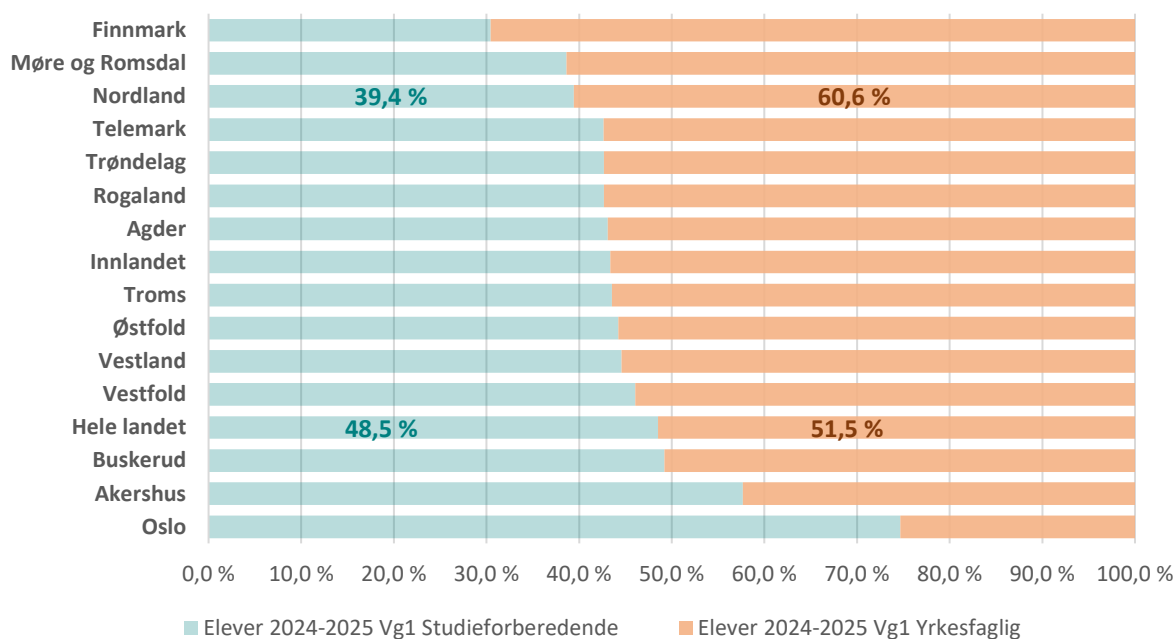
Kartlegging av borteboende elever i videregående opplæring i Nordland

Flere elever i Nordland er borteboere som følge av en desentralisert skolestruktur og regionalisering av opplæringstilbudet. Oslo Economics gjennomfører en kartlegging av borteboende elever i videregående opplæring i fylket, med vekt på trivsel, mestring og gjennomføring sammenlignet med hjemmeboende elever. Kartleggingen omfatter elever under 18 år i skoleårene 2024-2025 og 2025-2026. Sluttrapport leveres våren 2025 og vil dekke hele perioden.

1.2 Valg av utdanningsprogram

Nasjonalt fordeler Vg1-elevene seg omtrent jevnt mellom yrkesfaglige og studieforberedende programmer. I Nordland viser tallene imidlertid en annen tendens – 60,6 prosent av elevene velger yrkesfag skoleåret 2024-2025, noe som plasserer fylket på tredje plass nasjonalt.

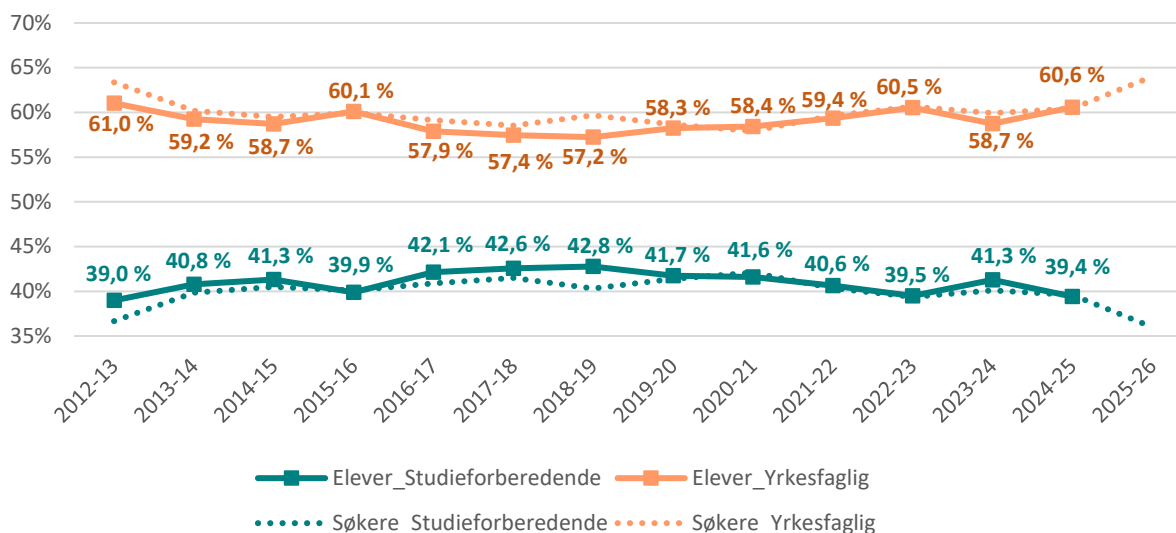
Studieforberedende/yrkesfag Vg1, 2024-2025

Figur: Fordeling studieforberedende/yrkesfag på Vg1 2024-2025 per fylke (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Fordelingen mellom studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogrammer i Nordland har vært stabil over flere år.

Andel elever og søkere på VG1 yrkesfag og studieforberedende

Figur: Andel elever på Vg1 yrkesfag og studieforberedende (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

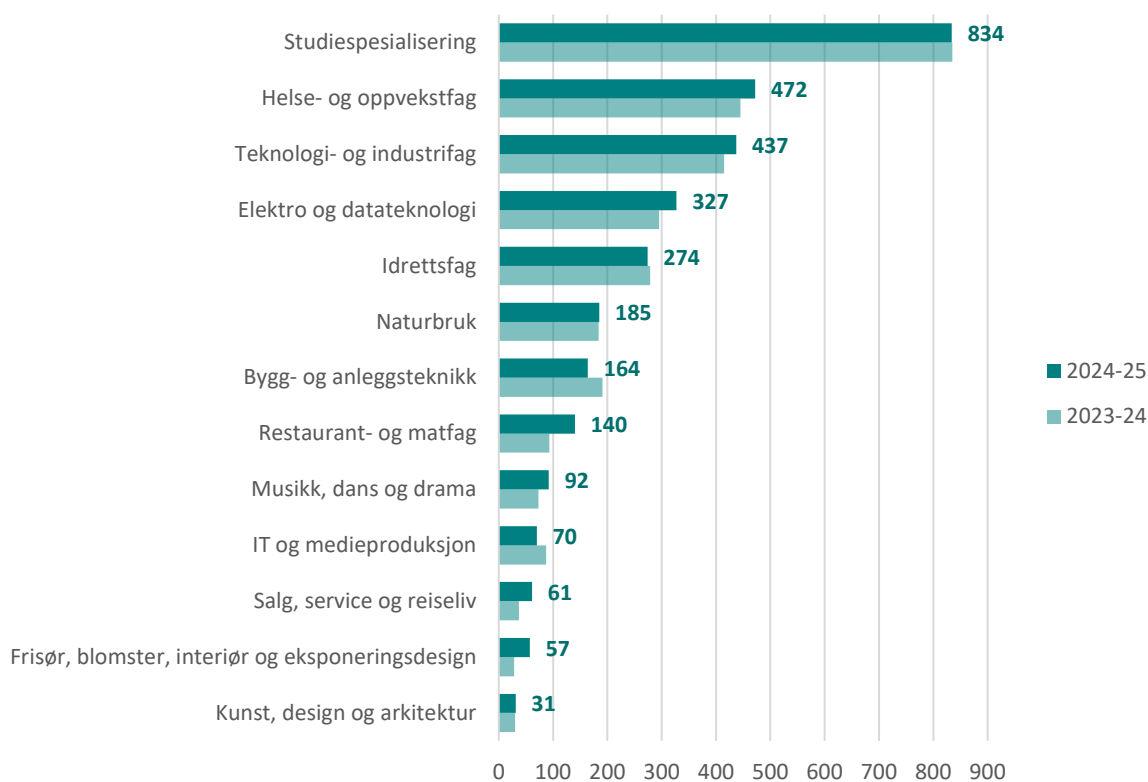
Elevene på studieforberedende utdanningsprogrammer går tre år på skole og oppnår studiekompetanse ved fullføring. Dette gir dem grunnlag for opptak til universiteter og høyskoler.

I skoleåret 2024-2025 kunne Vg1-elevene velge mellom fem studieforberedende utdanningsprogrammer: Idrettsfag, Kunst, design og arkitektur, Medier og kommunikasjon, Musikk, dans og drama, samt Studiespesialisering.

Yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående opplæring følger vanligvis en 2+2-modell: to år på skole etterfulgt av to år som lærling i en bedrift. Noen programmer avviker fra dette mønsteret med tre år i skole, enten før eller i stedet for læretid. Ved fullført opplæring oppnår elevene enten fagbrev, svennebrev eller yrkeskompetanse, avhengig av det spesifikke utdanningsløpet.

For skoleåret 2024-2025 kunne Vg1-elever velge mellom ti yrkesfaglige utdanningsprogrammer: Bygg- og anleggsteknikk, Elektro og datateknologi, Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign, Helse- og oppvekstfag, Håndverk, design og produktutvikling, Informasjonsteknologi og medieproduksjon, Naturbruk, Restaurant- og matfag, Salg, service og reiseliv og Teknologi og industrifag.¹

Antall elever på VG1 i Nordland per utdanningsprogram, 2023-2024 og 2024-2025

*Figur: Antall elever på Vg1 i Nordland per utdanningsprogram, 2023-2024 og 2024-2025
(Kilde: Utdanningsdirektoratet)*

Studiespesialisering er det største av de studieforberedende utdanningsprogrammene, med omtrent 28 prosent av elevene på Vg1 som velger dette tilbudet. Blant de yrkesfaglige utdanningsprogrammene er Helse- og oppvekstfag samt Teknologi- og industrifag de mest populære valgene.

For skoleåret 2024-2025 fikk 89,5 prosent av søkerne innfridd sitt primærønske, hvilket indikerer en god tilpasning av tilbudsstrukturen. Denne høye andelen er positiv, men det er fortsatt potensial for ytterligere forbedring i samsvaret mellom elevenes ønsker og tilgjengelige

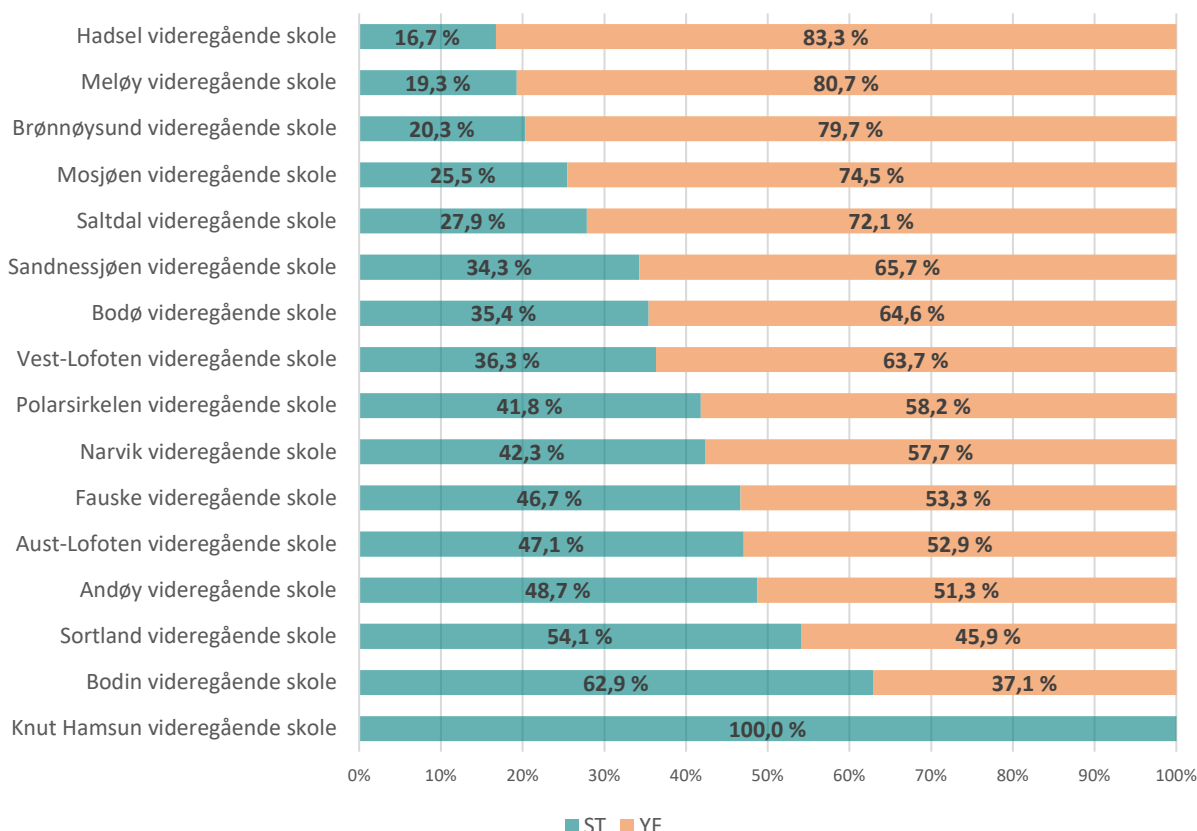
¹ Utdanningsdirektoratet

utdanningstilbud. Imidlertid er det flere faktorer som kompliserer muligheten for å øke denne andelen ytterligere:

- ❖ Desentralisert skolestruktur: Den spredte geografiske fordelingen av skoler i fylket begrenser muligheten for å tilby alle utdanningsprogrammer på hver enkelt skole.
- ❖ Arbeidsmarkedets behov: Det er ikke alltid samsvar mellom elevenes ønsker og arbeids- og næringslivets kompetansebehov. En balanse mellom disse hensynene er nødvendig for å sikre relevante utdanningstilbud.
- ❖ Ressursbegrensninger: Å oppfylle alle førsteønsker ville kreve betydelige ressurser og kunne føre til ineffektiv bruk av skolenes kapasitet.

Tilbudsprofilen ved de videregående skolene i Nordland viser betydelig variasjon. Noen skoler, som Bodin og Sortland, har en markant overvekt av studieforberedende programmer. I motsetning til dette har skoler som Hadsel og Meløy en tydeligere yrkesfaglig profil. Denne diversiteten i skolenes tilbud reflekterer både lokale behov og tradisjoner. Figuren presenterer ordinære tilbud.

Fordeling studieforberedende/yrkesfag på Vg1 2024-2025 per skole

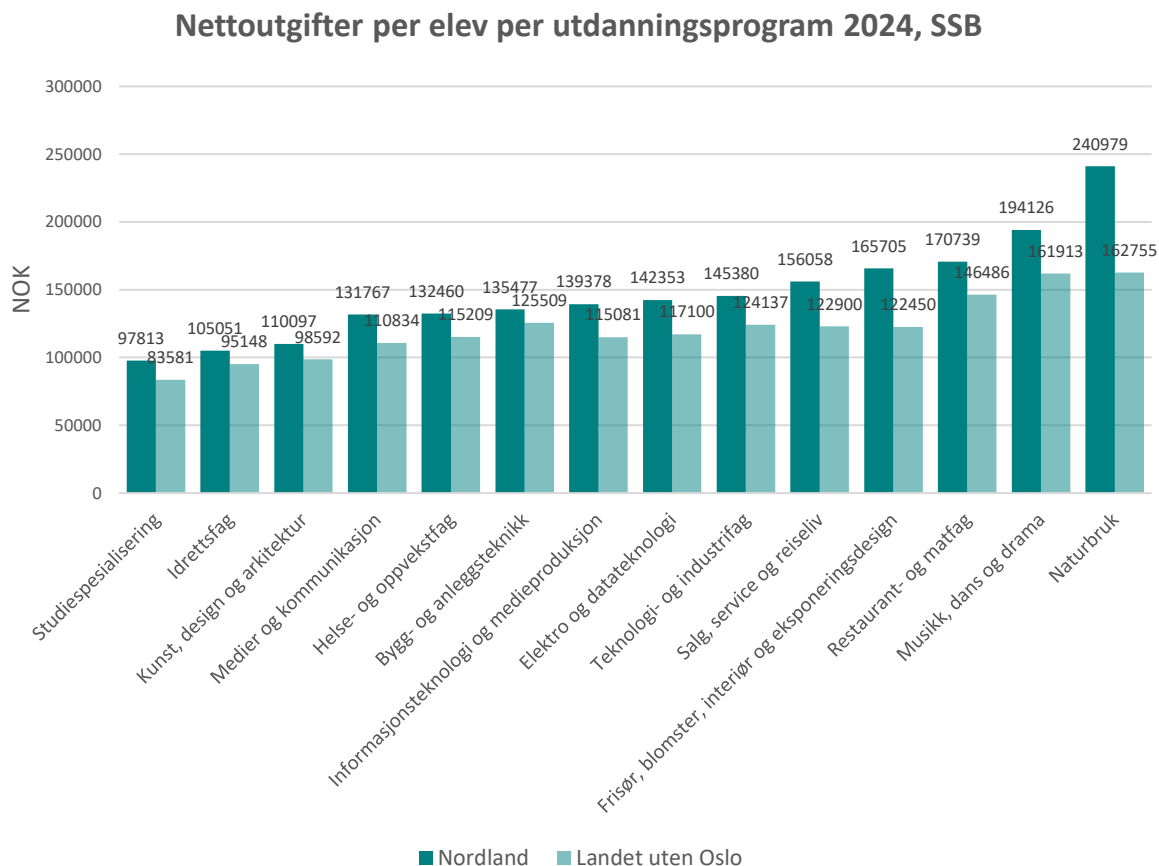

Figur: Fordeling studieforberedende/yrkesfag (ordinære tilbud) på Vg1 per skole, 2024-2025
(Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Elever på studieforberedende utdanningsprogrammer har en tendens til å prestere bedre enn elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer på flere kvalitetsindikatorer, som fullføringsandel, beståtte skoleår og antall skoleårssluttere. Denne trenden er tydelig på tvers av hele landet. Selv om situasjonen har endret seg i forhold til forbedringer på yrkesfag i løpet av de siste årene, er det fortsatt betydelige forskjeller mellom studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogrammer på flere områder.

1.3 Ressursbruk

Driftskostnadene for undervisning varierer betydelig avhengig av utdanningsprogrammet. I Nordland er den gjennomsnittlige kostnaden per elev for et utdanningsprogram 126 446 kroner.

Figur: Nettoutgifter per elev per utdanningsprogram i Nordland, 2024 (Kilde: SSB)

Studiespesialisering er det billigste utdanningsprogrammet, hovedsakelig på grunn av høy klassestørrelse med opptil 30 elever per klasse og muligheten for undervisning i store grupper, også i programfag. Idrettsfag har utgifter knyttet til utstyr og aktiviteter, og en del programfagsundervisning foregår i mindre grupper med maksimalt 15 elever. Musikk, dans og drama har høye kostnader per elev. Musikkundervisning foregår ofte i små grupper eller individuelt, noe som fører til høyere kostnader enn andre studieforberedende programmer.

På yrkesfag er det et betydelig behov for utstyr, materiell og infrastruktur, særlig innen Naturbruk, som var det dyreste utdanningsprogrammet i Nordland for skoleåret 2024-2025. Dette fører til høyere kostnader per elev. I noen fag er det nødvendig å undervise i mindre grupper på grunn av sikkerhetshensyn. Klassestørrelsen for de fleste yrkesfag er begrenset til 15 elever, og dette fører til høyere kostnader per elev. Uansett utdanningsprogram vil kostnadene per elev øke dersom det er mange klasser som ikke har fullt elevtall. Dette skyldes at det er faste kostnader som må fordeles på færre elever i en klasse.

I Nordland varierer utgiftene per elev betydelig mellom ulike utdanningsprogrammer, og generelt ligger kostnadene høyere enn landsgjennomsnittet. Dette skyldes i stor grad en mer spredt skolestruktur med flere små skoler og skolesteder enn i mange andre fylkeskommuner, noe som gjør driften av skolene dyrere.

I tillegg er elevtallet per lærerårsverk lavere i Nordland enn i resten av landet. Hvert år opprettes det en rekke klasser med færre elever for å sikre at ungdom i alle deler av fylket får et best mulig opplæringstilbud, spesielt med tanke på søkernes ønsker og lokaliseringen av tilbudene.

1.4 Gjennomføring i videregående skole

Et av hovedmålene for grunnopplæringen i Norge er at alle elever og lærlinger som har mulighet til det, skal gjennomføre videregående opplæring med kompetanse som kan verdsettes for videre studier eller i arbeidslivet. Gjennomføring defineres som å fullføre og bestå alle trinn i videregående opplæringsløp med vitnemål. De som gjennomfører som lærling med fagopplæring i bedrift, får i tillegg til vitnemålet også fag- eller svennebrev.

Fylkestinget i Nordland vedtok i FT-sak 022/17 *'Helhetlig melding om videregående opplæring i Nordland'* en visjon om full gjennomføring for alle. Denne målsettingen ble videre konkretisert av fylkestinget i sak *'Nordlandsmodellen – strategi for økt gjennomføring 2018-2022'* (FT-sak 022/2018):

Fylkestinget har en visjon om at alle som påbegynner videregående opplæring i Nordland skal fullføre og bestå.

Gjennomføring av videregående opplæring har blitt stadig mer avgjørende i takt med samfunnsutviklingen og arbeidslivets økende etterspørsel etter faglært arbeidskraft og høyere utdanning. Dette gjør situasjonen for dem som ikke gjennomfører, alvorlig, ettersom jobbmulighetene for de uten formell utdanning blir stadig færre, og konkurransen om disse stillingene intensiveres. Uten gjennomført videregående opplæring står unge i fare for å møte betydelige utfordringer med å etablere en stabil tilknytning til arbeidslivet.

Det finnes to distinkte metoder for å måle graden av gjennomføring i videregående opplæring:

1. Gjennomføring i løpet av fem/seks år / Fullført og bestått videregående opplæring i løpet av fem/seks år

Dette målet fungerer som en indikator på utdanningssystemets effektivitet gjennom hele løpet. Det viser hvor stor andel av elevene som har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse i løpet av de fem eller seks første årene etter at de begynte i videregående opplæring.

2. Gjennomføring per skoleår / Fullført og bestått per skoleår

Dette refererer til andelen elever som fullfører og består skoleåret og regnes med utgangspunkt i antall elever registrert ved skolene det aktuelle skoleåret, som følger et normalt opplæringsløp med fullført og bestått i alle fag som mål.

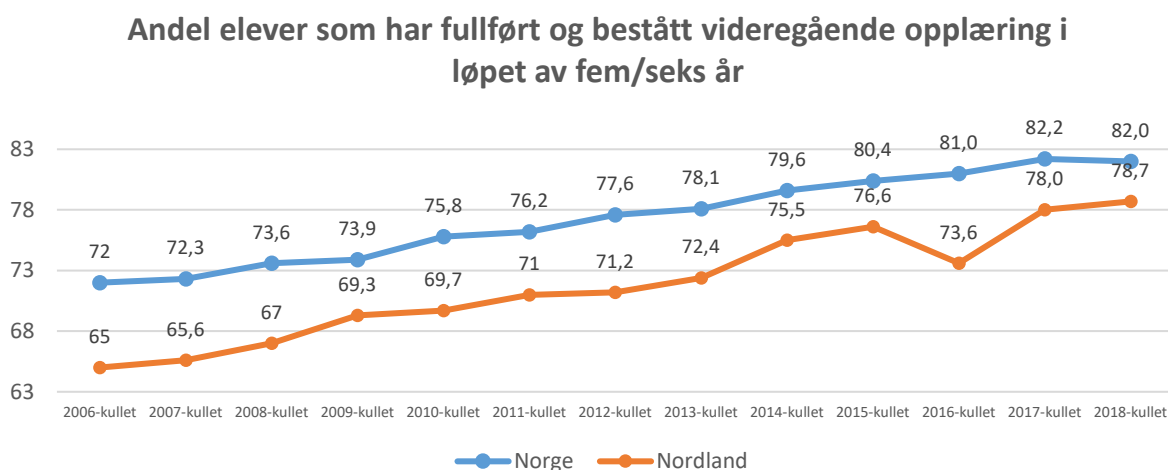
1.4.1 Gjennomføring i løpet av fem/seks år / Fullført og bestått videregående opplæring i løpet av fem/seks år

Indikatoren for gjennomføring i videregående opplæring produseres av Statistisk sentralbyrå (SSB). Statistikken for gjennomføring i videregående opplæring omfatter elever som begynte i videregående opplæring for første gang en gitt høst, og deres status for gjennomføring innen to år etter normert tid. I denne tilstandsrapporten presenteres elevkullet som begynte i videregående opplæring høsten 2018:

- Elever som begynte på ett av de studieforbereidende utdanningsprogrammene (normert tid på tre år) følges over fem år.
- Elever som begynte på ett av de yrkesfaglige utdanningsprogrammene (normert tid på hovedsakelig fire år, med to år i skole og to år i lære) følges over seks år etter skolestart.

Elevene deles inn i fem kategorier:

- **Fullført og bestått innen to år etter normert tid**
Dette gjelder elever og lærlinger som har bestått alle årstrinn i videregående opplæring, noe som fører til vitnemål eller fag- og svennebrev. Andelen som har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse innen fem år (for studieforbereidende utdanningsprogram) og seks år (for yrkesfaglige utdanningsprogram) inngår her.
- **Fullført med planlagt grunnkompetanse**
Dette omfatter elever som, innen fem eller seks år, ikke har fullført med studie- eller yrkeskompetanse, men som har gjennomført et planlagt løp mot grunnkompetanse (lærekandidater).
- **I videregående opplæring**
Dette refererer til elever eller lærlinger som er registrert i opplæring fem eller seks år etter at de startet Vg1 for første gang.
- **Fullført, ikke bestått**
Denne kategorien gjelder elever som har fullført Vg3, samt lærlinger som har fullført læretiden, men som mangler karakter i ett eller flere fag eller ikke har bestått fag-/svenneprøve.
- **Sluttet underveis**
Definert som de som avslutter opplæringen før de har fullført Vg3, eller før læretiden er fullført (dvs. frafall).

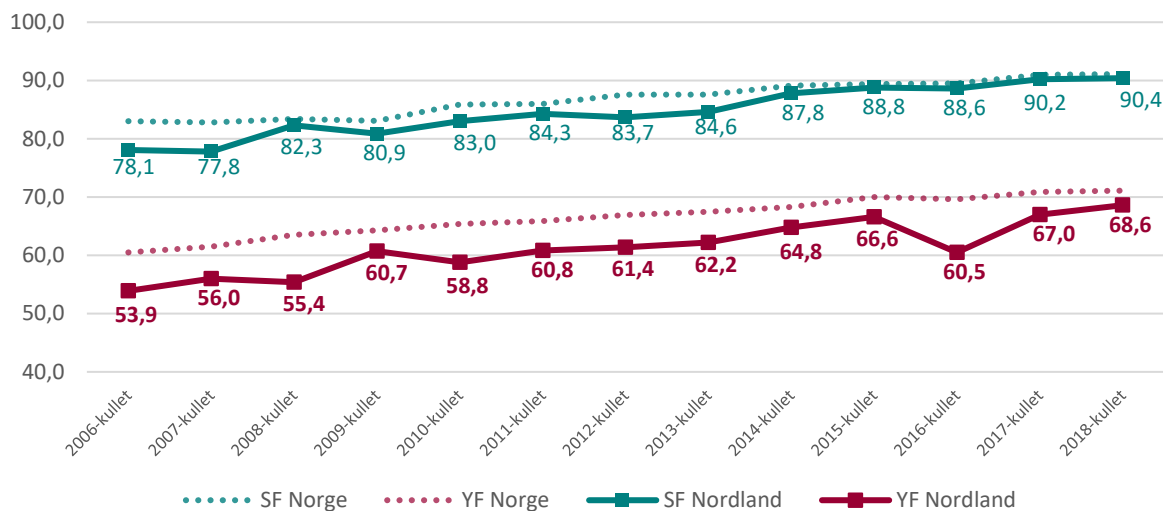

Figur: Andel elever som har fullført og bestått videregående opplæring i løpet av fem/seks år
(Kilde: Utdanningsdirektoratet)

SSB har flere ganger korrigert gjennomføringstall for 2018-kullet, noe som kan forklare enkelte forskjeller i tidligere rapportering. Det forekommer også mindre variasjoner mellom tallene fra Utdanningsdirektoratet og SSB for dette kullet. Bakgrunnen er at SSB i år har tatt i bruk en ny metode som tilfører små tilfeldige justeringer for å beskytte personvernet, mens Utdanningsdirektoratet fortsatt benytter tall uten slike justeringer. Fra neste år vil begge bruke samme beregningsgrunnlag, noe som vil eliminere disse forskjellene. I denne rapporten presenteres Utdanningsdirektoratets tall på samme måte som tidligere.

Andelen av ungdom som fullfører og består videregående opplæring innen to år etter normert tid, har steget og endte på 78,7 prosent for 2018-kullet i Nordland. Dette er en økning på 0,7 prosentpoeng fra forrige kull, og viser at den positive utviklingen i fylket fortsetter. Nordland nærmer seg stadig landsgjennomsnittet, og ligger nå 3,3 prosentpoeng under.

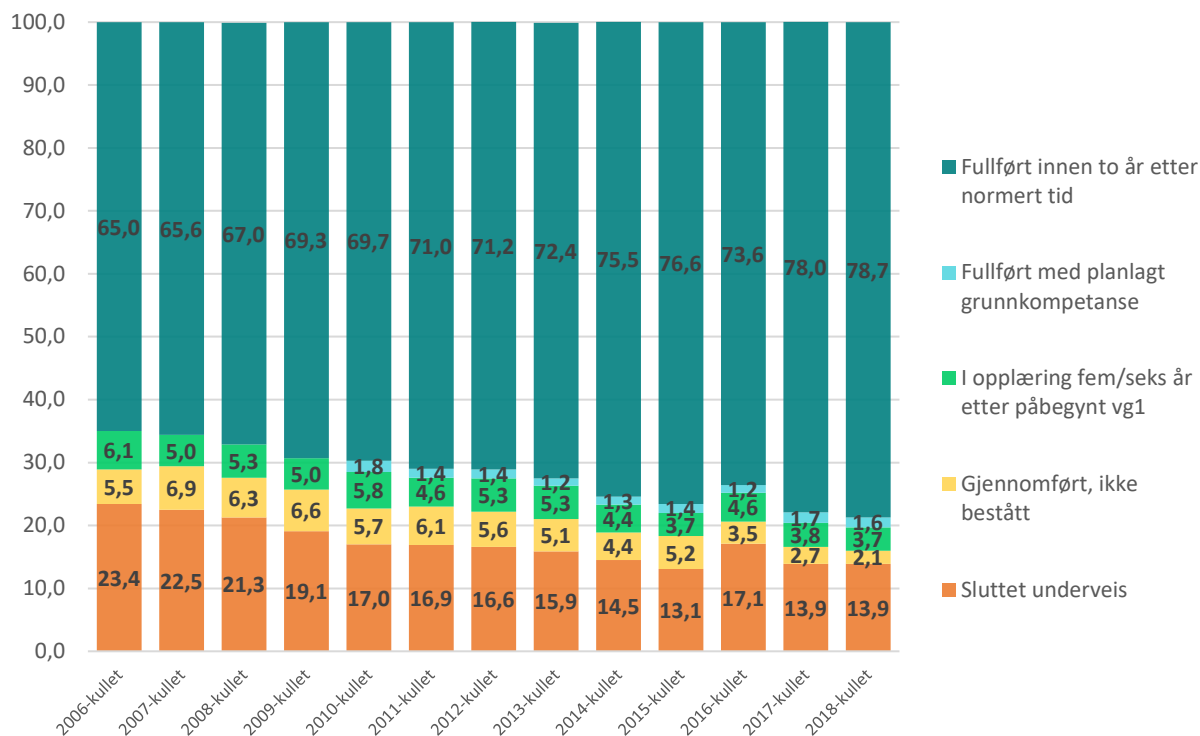
Andel elever som har bestått videregående opplæring i løpet av fem/seks år, etter utdanningsretning

Figur: Andel elever som har bestått videregående opplæring i løpet av fem/seks år, etter utdanningsretning (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

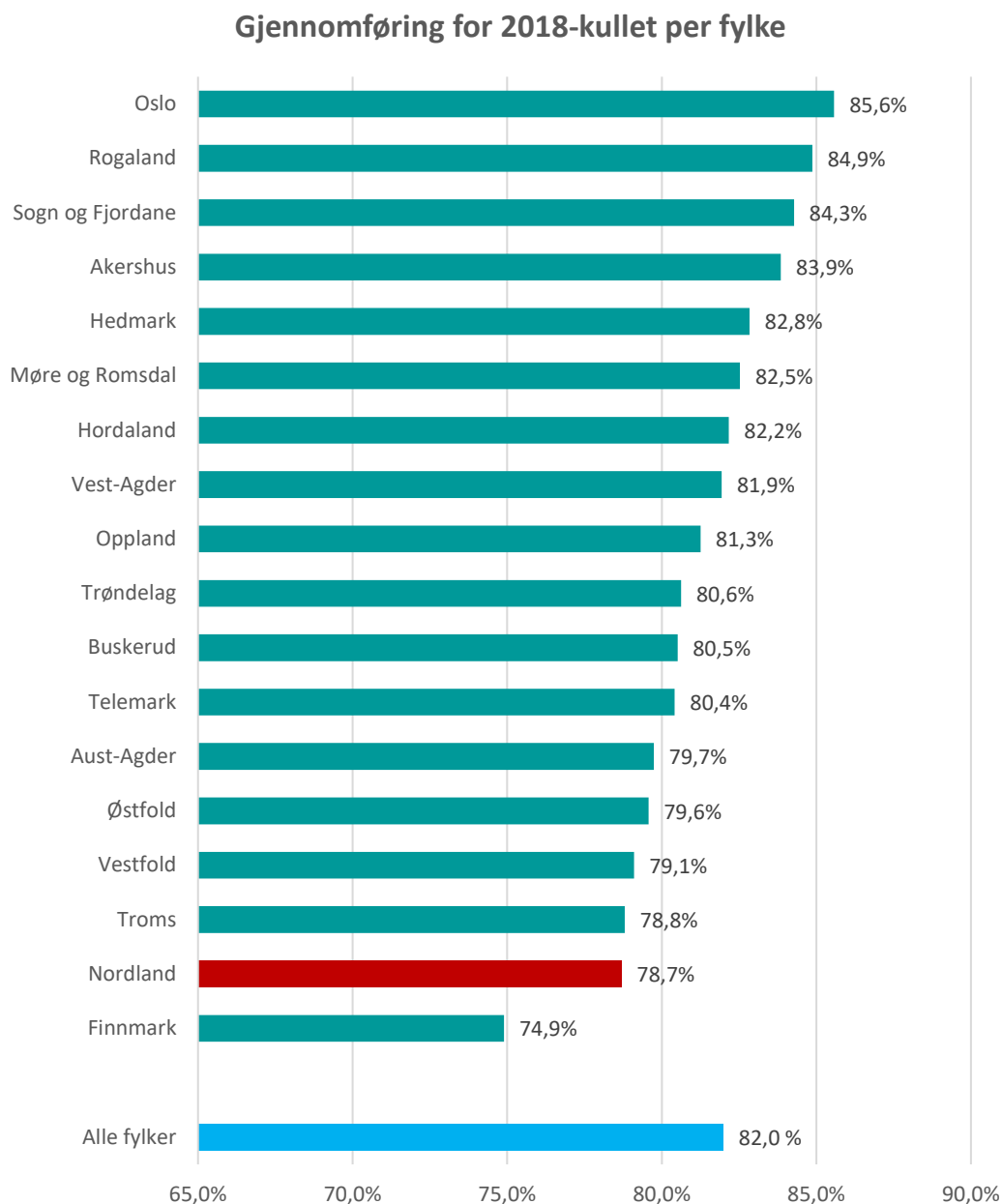
Både studieforberedende utdanningsprogram og yrkesfag har vist en tydelig fremgang siden forrige kull.

Gjennomføringsresultat - utvikling i Nordland

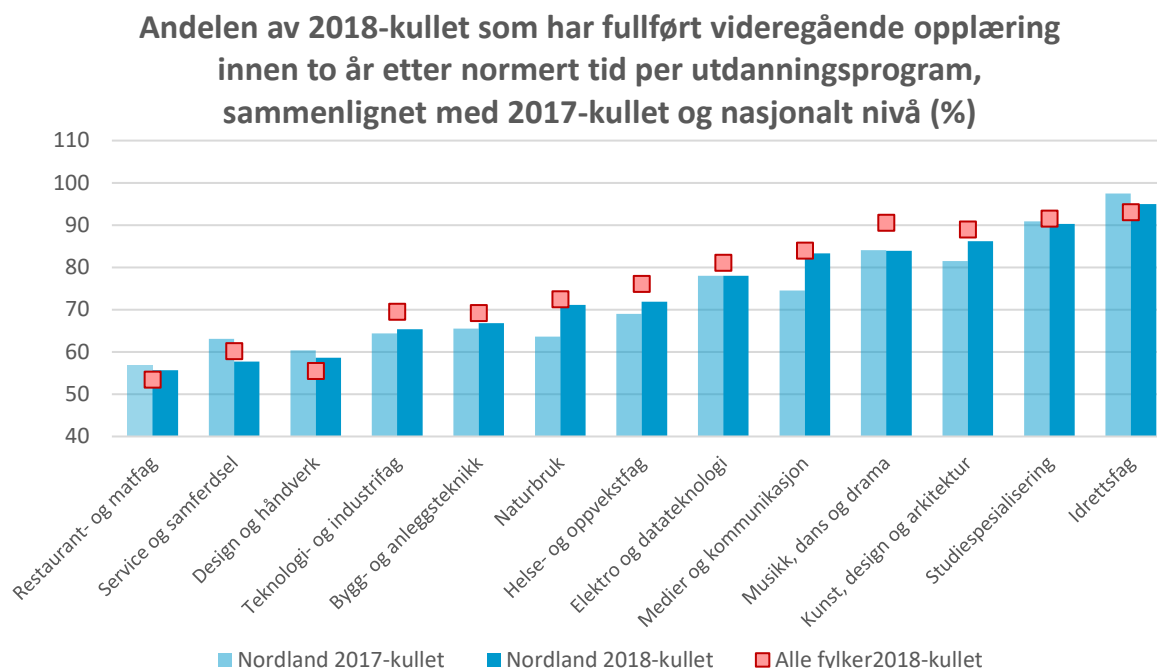
Figur: Gjennomføringsresultat – utvikling i Nordland (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Andelen som har sluttet underveis utgjør 13,9 prosent, og denne andelen har vært stabil sammenlignet med tidligere kull. Videre er det 3,7 prosent som fortsatt var i opplæring fem eller seks år etter oppstart på vg1; flertallet av disse var lærlinger ved måletidspunktet, og det er sannsynlig at mange senere oppnår fullføring og bestått opplæring. Ytterligere 2,1 prosent har gjennomført opplæringen, men ikke bestått de nødvendige fagkravene. Disse inngår i den gule kategorien i figuren. For 2018-kullet har også 1,6 prosent fullført med planlagt grunnkompetanse, som omfatter elever på tilrettelagte utdanningsløp.

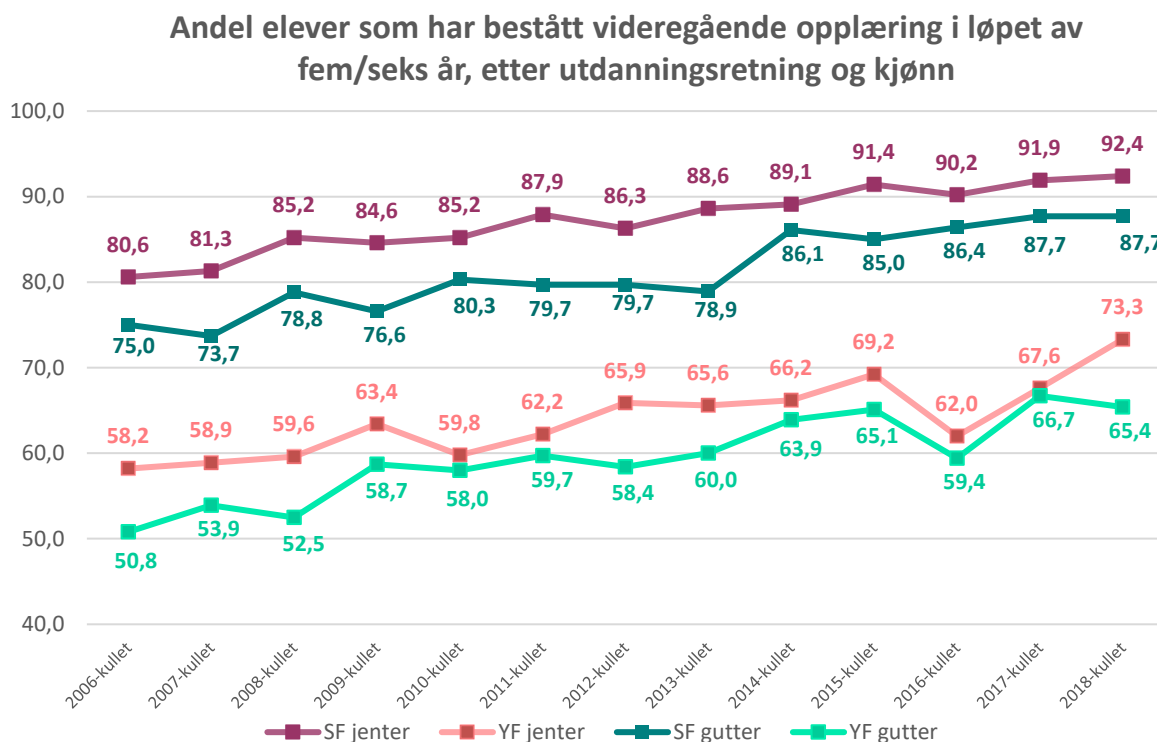
Figur: Gjennomføring for 2018-kullet per fylke (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Samtidig ligger Nordland nest sist blant fylkene på gjennomføring og har derfor fortsatt et betydelig arbeid igjen å gjøre. Det er viktig å merke seg at den historiske overvekten av yrkesfagelever i fylket, om lag 61 %, påvirker gjennomføringen.

Figur: Andelen av 2018-kullet som har fullført videregående opplæring innen to år etter normert tid per utdanningsprogram, sammenlignet med 2017-kullet og nasjonalt nivå, prosent (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Gjennomføringsandelen to år etter normert tid i videregående opplæring er høyest for studieforberedende programmer, med Idrettsfag og Studiespesialisering på topp. Yrkesfaglige programmer har lavere og mer varierende gjennomføringsandeler, med lavest andel for Restaurant- og matfag og noe høyere for Elektro-, Helse- og Byggfag. Nordland har en større andel elever på yrkesfag enn landet totalt, noe som påvirker den totale gjennomføringen i fylket. Utviklingen fra 2017- til 2018-kullet viser små endringer.

Figur: Andel elever som har fullført videregående opplæring innen to år etter normert tid etter kjønn, prosent (Kilde: SSB)

I 2018-kullet er forskjellene mellom jenter og gutter tydelige: 92,4 prosent av jentene på studieforberedende programmer fullførte og besto, mot 87,7 prosent av guttene. På yrkesfag var andelen 73,3 prosent for jenter og 65,4 prosent for gutter. Jenter ligger altså foran guttene i begge utdanningsretninger, og differansen er størst på yrkesfag. Dette bekrefter den vedvarende trenden med høyere fullføringsgrad blant jenter.

Faktorer som påvirker gjennomføring

Gjennomføringen i videregående opplæring påvirkes av en rekke komplekse faktorer som er nært knyttet til frafallsfaktorer. Forskning viser at det er flere tilnærminger og perspektiver til dette temaet, og det kan være hensiktsmessig å benytte flere perspektiver samtidig for å trekke meningsfulle konklusjoner, det vil si at problematikken krever en helhetlig tilnærming for å utvikle effektive tiltak.

Individperspektiv: Dette perspektivet setter søkelyset på elevenes personlige forutsetninger og valg. Imidlertid kan dette synet være begrensende, da det ikke alltid tar høyde for at årsakene til frafall som påvirker gjennomføring ofte er sammensatte og strekker seg utover individet selv.²

Systemperspektiv: Skolesystemet er ofte ikke tilpasset elever med svake faglige kvalifikasjoner, noe som kan føre til at disse elevene ikke fullfører sin utdanning. Det er avgjørende at systemet møter elevene ut fra deres faktiske evner og forutsetninger. Det vektlegges betydningen av sosial og akademisk integrasjon ved lærestedet. Elever som føler seg hjemme og integrert, både sosialt og akademisk, har større sannsynlighet for å fullføre utdanningen. Det er en oppfatning om at videregående opplæring krever en minstestandard av faglige prestasjoner, noe som ikke alltid er tilpasset mangfoldet av elever. Skolens utforming kan derfor bidra til frafall ved å ekskludere elever som ikke passer inn i denne standarden.³

Forskning understreker behovet for en mer balansert tilnærming som integrerer både individ- og systemperspektivet for å forbedre gjennomføringen i videregående opplæring.⁴

Ved å kombinere disse perspektivene kan man oppnå en dypere forståelse av de utfordringene som elever møter, og dermed utvikle mer effektive strategier for å støtte dem i deres læringsprosess.

En annen tilnærming som komplementerer de allerede nevnte perspektivene, identifiserer fire sentrale faktorer som påvirker gjennomføringen i videregående opplæring:

1. Tidligere skoleprestasjoner: Elever med lavere karakterer fra grunnskolen har en høyere risiko for frafall. Dette kan skyldes manglende faglige ferdigheter og selvtillit, som ofte følger dem inn i videregående opplæring.

2. Sosial bakgrunn: Elevenes sosioøkonomiske situasjon og familiære forhold spiller en avgjørende rolle i deres muligheter for å fullføre utdanningen. Foreldrenes utdanningsnivå og inntekt har stor innvirkning; elever fra familier med lavere utdanning og ressurser har en større sjanse for å oppleve frafall.

^{2,3,4} Eriksen, E. M. (2011). Frafallsfaktorer i et system – og individperspektiv. Spesialpedagogikk nr. 9, 2011.

⁴

3. Faglig og sosialt engasjement: Engasjement, både faglig og sosialt, samt identifikasjon med skolen, er avgjørende for elevenes gjennomføring. Elever som er aktive i skoleaktiviteter og føler en tilknytning til skolen, har større sannsynlighet for å fullføre utdanningen.

4. Utdanningskonteksten: Faktorer som geografi, skolemiljø og utdanningsprogram påvirker elevenes sjanser for å fullføre. Et støttende utdanningsmiljø, inkludert tilgjengelige ressurser og et positivt læringsmiljø, er essensielt. Skoler som tilbyr et trygt og inkluderende miljø, bidrar til bedre resultater. Positive relasjoner med lærere og klassekamerater fungerer også som beskyttelsesfaktorer mot frafall; elever som føler seg godt mottatt og støttet, har større sjanser for å fullføre utdanningen.⁵

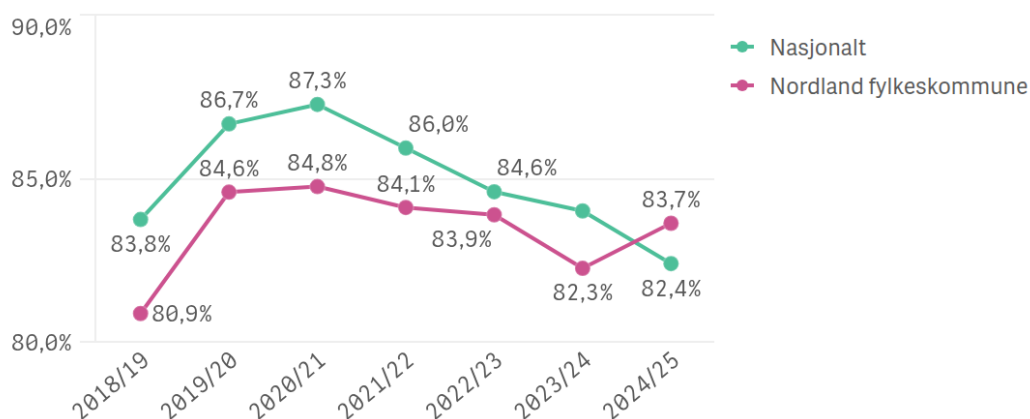
Ved å forstå disse faktorene kan skoler utvikle mer målrettede strategier for å støtte elever i deres læringsprosess og redusere frafallsraten.

I tillegg til de nevnte faktorene, er det viktig å ta hensyn til eksterne globale forhold som kan ha betydelige konsekvenser for skoleverket. Selv om pandemiperioden med Covid-19 er over, fortsetter effektene å manifestere seg på ulike områder. De langsiktige konsekvensene av pandemien er fortsatt usikre og kan potensielt vise seg å være negative i fremtiden. Det er derfor avgjørende å overvåke og analysere disse utviklingene for å forstå hvordan de påvirker utdanningssystemet og elevenes læring.

1.4.2 Gjennomføring per skoleår / Fullført og bestått per skoleår

Gjennomføring per skoleår er en viktig indikator som forteller hvor stor andel av elevene som fullførte og fikk bestått karakter i alle fag og på alle eksamener. Den gir kjennskap til nyere data for både skolene og skoleeier for å kunne ta grep dersom utviklingen går i feil retning.

Andel fullført og bestått - utvikling over tid

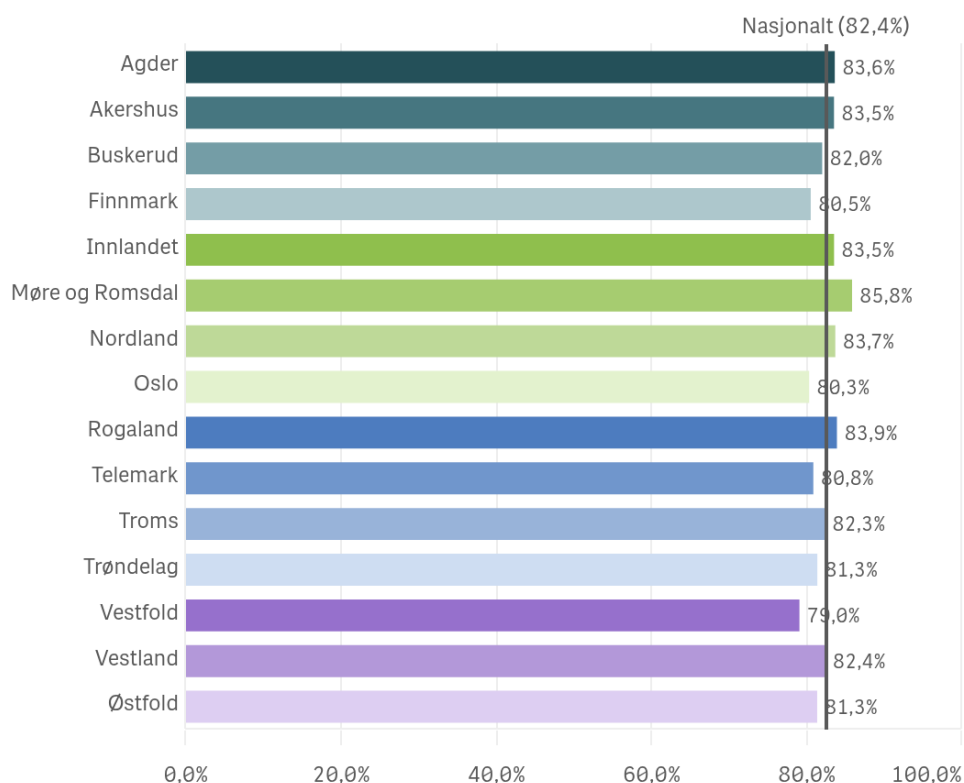

Figur: Gjennomføring per skoleår/ fullført og bestått per skoleår i Nordland – utvikling over tid (Kilde: Qlik)

Tallene for Nordland viser en positiv utvikling det siste året, med en andel på 83,7% som har fullført og bestått videregående opplæring i 2024-2025. Dette er en forbedring fra tidligere år og ligger over landsgjennomsnittet på 82,4%. Nordland markerer seg dermed som et fylke med gode resultater og styrket årlig gjennomføring sammenlignet med nasjonale tall.

⁵ Lillejord, S. m.fl (2015). Frafall i videregående opplæring: En systematisk kunnskapsoversikt. Kunnskapssenter for utdanning, Oslo.

Andel fullført og bestått i 2024/25

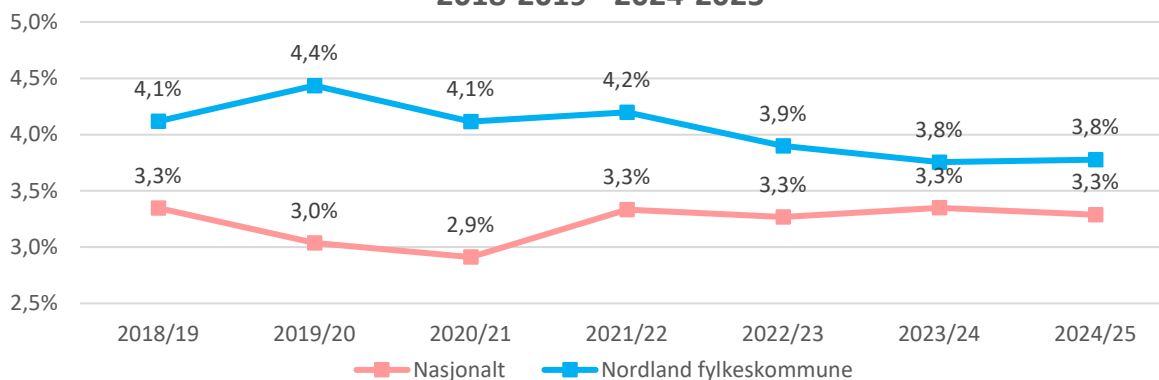
Figur: Gjennomføring per skoleår/ fullført og bestått per skoleår per fylke (Kilde: Qlik)

Nordland plasserer seg blant de fylkene i landet med høyest årlig gjennomføring i videregående opplæring. Dette gir grunn til optimisme med tanke på at gjennomføringen for kommende kull vil forbedres i Nordland sammenlignet med øvrige fylker.

1.5 Skoleårssluttere

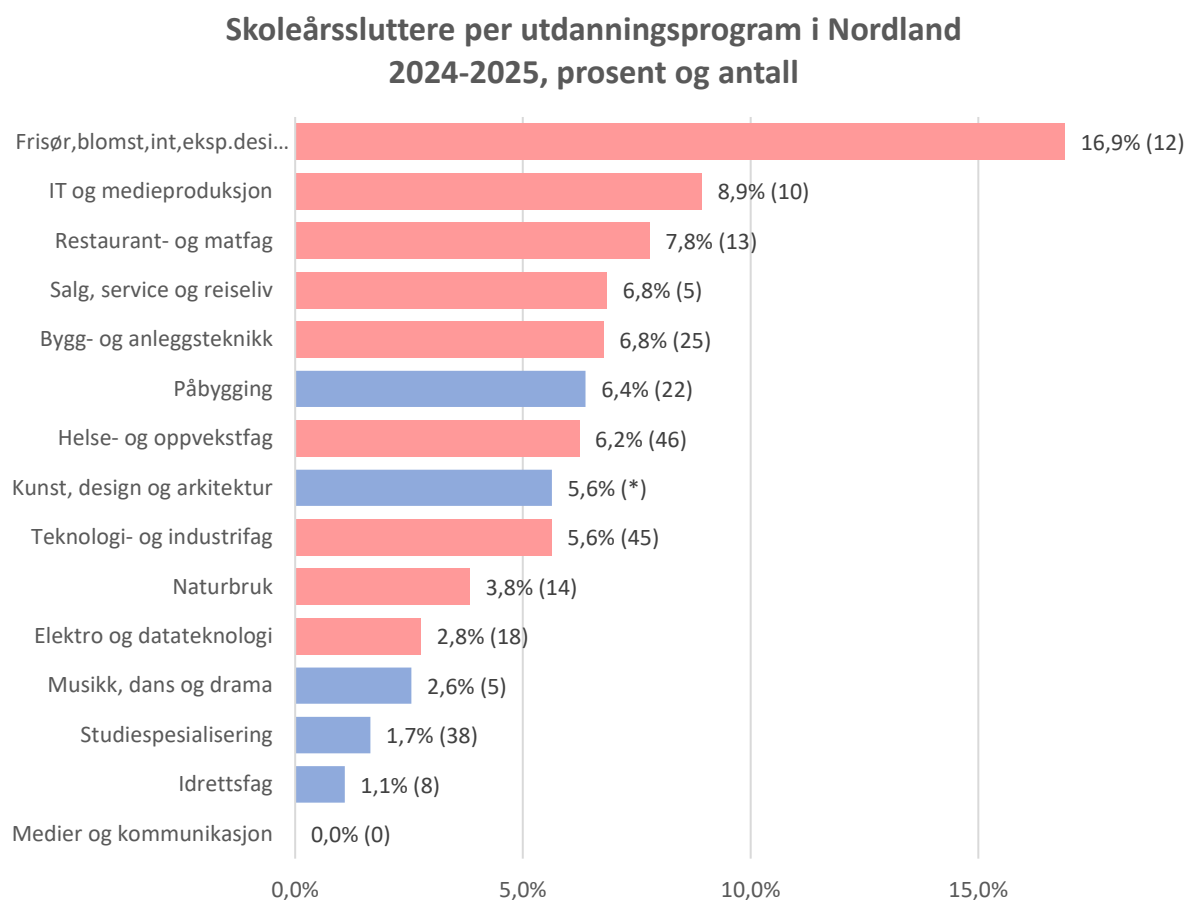
Skoleårssluttere er elever som avbryter sin utdanning i løpet av skoleåret. Denne indikatoren gir verdifull styringsinformasjon til skoler og skoleeier, da den kan peke på potensielle utfordringer med frafall. Det er imidlertid viktig å merke seg at mange av disse elevene kun tar en midlertidig pause og gjenopptar sin utdanning påfølgende høst.

Andel elever som har sluttet i løpet av skoleårene 2018-2019 - 2024-2025

Figur: Andel elever som har sluttet i løpet av skoleårene 2018-2019 – 2024-2025 (Kilde: Qlik)

Andelen elever som har sluttet i løpet av skoleåret 2024-2025 i Nordland er 3,8 prosent – det samme som året før. Med dette ligger fylket nå tett opp til landsgjennomsnittet, og forskjellen mellom Nordland og resten av landet har ikke vært mindre.

Figur: Skoleårssluttere per utdanningsprogram i Nordland 2024-2025, prosent og antall (Kilde: Qlik)

Det er tydelige forskjeller i andelen elever som slutter mellom ulike utdanningsprogrammer i Nordland 2024-2025. Studieforberedende program, spesielt Studiespesialisering og Idrettsfag, har lavest prosentandel skoleårssluttere. Blant yrkesfagene skiller Elektro og datateknologi og Naturbruk seg også ut med lav andel, mens program som Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign har en betydelig høyere andel som avbryter skoleåret. På utdanningsprogram med få elever kan andelen variere fra år til år.

Andelen elever som slutter i videregående opplæring er prosentvis lik blant gutter og jenter samlet sett.

Skolene jobber målrettet med å forebygge frafall gjennom inkluderende læringsmiljø, tidlig identifisering av utfordringer, og støtte fra kontaktlærere og Elev- og lærlingtjenesten, noe som er sentralt i arbeidet for å redusere frafallet.

De skolene i Nordland som har færre sluttet enn fylkesgjennomsnittet har også en relativ høyere andel studieforberedende tilbud, mens mange skoler under dette gjennomsnittet har en overvekt av yrkesfagstilbud.

Elever kan slutte av ulike årsaker, og noen av disse kan være personlige årsaker og sykdom, feil valg av utdanningsprogram, stort fravær, fått arbeid eller læreplass, samt skolelei og manglende motivasjon.

1.6 Fravær

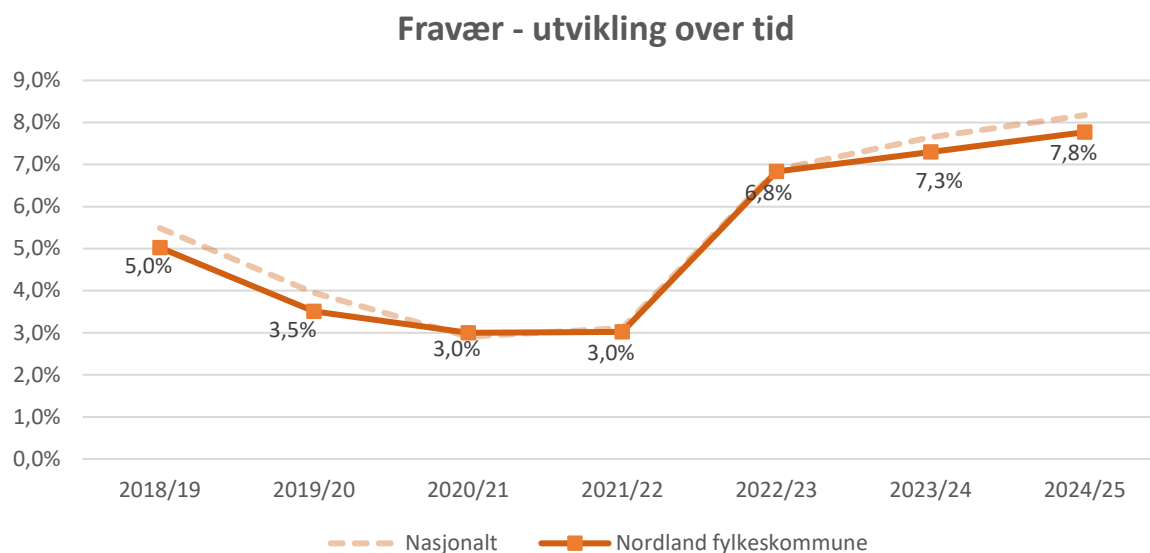
Elevenes tilstedeværelse i skolen er en nødvendig forutsetning for læring og suksess, selv om det ikke i seg selv garanterer gode resultater. Derfor har arbeidet med å redusere fravær og hindre fravær uten gyldig grunn blitt en prioritert oppgave for lærere, skoleledere, skoleeier og nasjonale myndigheter. Elever har både frammøteplikt og aktivitetsplikt i videregående skole, noe som er essensielt for kontinuerlig vurdering og standpunkt karakterer.

I Nordland har skolene jobbet målrettet for å øke elevenes tilstedeværelse. Gode lærer-elev-relasjoner, der elevene føler seg sett og hørt, er avgjørende for oppmøte. Relasjonsbygging og klasseledelse har vært sentrale temaer i skoleutviklingsarbeidet, noe som har ført til en nedgang i fraværet.

Høsten 2016 innførte nasjonale myndigheter en fraværsgrense på ti prosent for udokumentert fravær. Denne regelen medførte at elever med mer enn ti prosent udokumentert fravær mister retten til halvårsvurdering og standpunkt karakter. Innføringen av denne grensen hadde umiddelbar effekt, med en merkbar nedgang i både dag- og timefravær.

Det ble innført midlertidige endringene i fraværreglene i videregående skoler for skoleårene 2019-2020, 2020-2021 og 2021-2022. Disse endringene var en del av tilpasningene som ble gjort for å håndtere utfordringene knyttet til koronapandemien og dens påvirkning på skolehverdagen.

Fra og med skoleåret 2022-2023 ble de ordinære fraværreglene for videregående skoler gjeninnført.

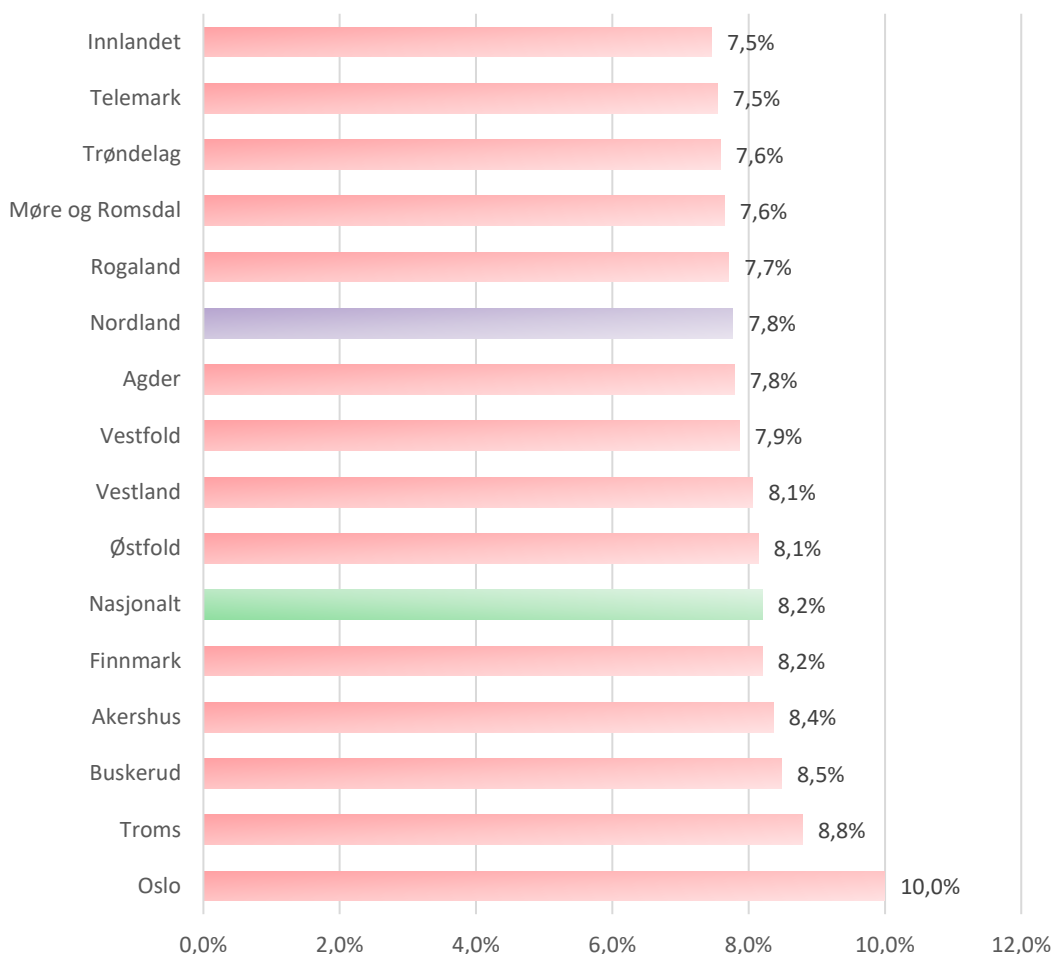
Figur: Fravær – utvikling over tid, prosent (Kilde: Qlik)

Fraværet i skolen har økt betydelig både i Nordland og nasjonalt etter pandemiårene. I Nordland er fraværsprosenten nå 7,8, noe som er litt lavere enn landsgjennomsnittet, men følger samme bekymringsfulle trend. Denne utviklingen kan ikke sammenlignes med Covid-19-årene, som var unntakstilstander og hadde et annet regelverk. Dagens situasjon bør derfor sammenlignes med skoleårene 2017–2018 og 2018–2019.

Elever kan ha mistet vanen med fraværsreglene etter pandemien, noe som gjør overgangen til en normal skolerytme utfordrende. Man kan håpe at dette vil avta og normalisere seg igjen etter hvert som nye elever blir vant til de ordinære fraværsreglene.

Det er tydelig at tre år med Covid-19 har påvirket fraværet. Alle som var en del av skoleverket i denne perioden, ble berørt – uavhengig av klassetrinn. Det er vanskelig å si hvor mange år dette vil få konsekvenser for fylket.

Gjennomsnittlig fravær per fylke i 2024-2025, prosent

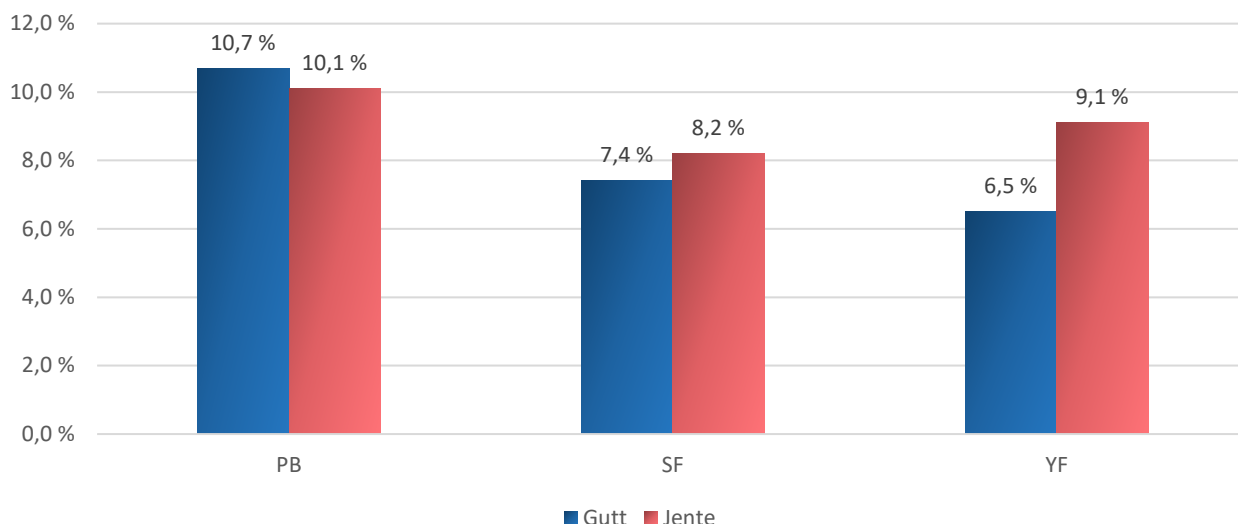
Figur: Gjennomsnittlig fravær per fylke i 2024-2025, prosent (Kilde: Qlik)

Alle skoler i Nordland står overfor denne felles utfordringen, og det vil ta tid for elevene å tilpasse seg og gjenopprette gode oppmøterutiner. Målrettede tiltak, som informasjonskampanjer og støtte for elever med høyt fravær, kan være nødvendige for å hjelpe dem tilbake til en stabil skolehverdag. Det er viktig å ha tålmodighet og forståelse i denne prosessen, da regelmessig oppmøte er avgjørende for elevenes læring og utvikling. Skolene må være forberedt på å støtte elevene i denne overgangen.

Selv om variasjoner i fraværstall ofte kan være tilfeldige, spesielt på mindre skoler, er det bemerkelsesverdig at enkelte skoler lykkes bedre enn andre med å sikre elevenes oppmøte og deltakelse i undervisningen. Dette fremhever betydningen av et kontinuerlig og målrettet arbeid med nærvær, som krever jevn innsats og oppmerksomhet fra alle nivåer i skolemiljøet.

Høyt fravær er ofte et varsel om at elever kan komme til å avbryte opplæringen. I tillegg er tilstedeværelse og aktiv deltakelse i undervisningen viktig for læringsutbyttet, som igjen påvirker elevenes resultater og gjennomføringsgrad. Alle videregående skoler jobber kontinuerlig med å forebygge og følge opp elevers fravær.

Fravær etter kjønn og utdanningsretning

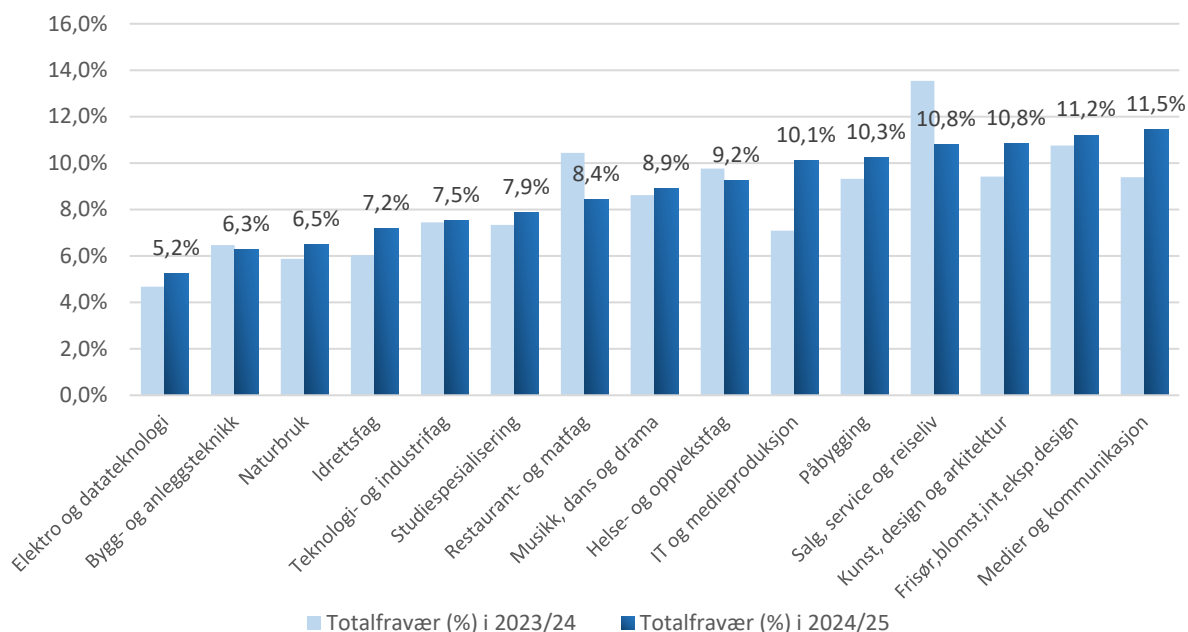
Figur: Fravær skoleåret 2024-2025, etter kjønn og utdanningsretning (Kilde: Qlik)

Fraværet varierer tydelig mellom kjønn og utdanningsprogram. Jenter har gjennomgående høyere fravær enn gutter, og forskjellen er størst på yrkesfaglige program, der jenter ligger på 9,1% mot gutters 6,5%. På studieforberedende program er fraværet også noe høyere blant jenter (8,2%) enn gutter (7,4%), mens forskjellen er liten på påbygg, hvor begge grupper har svært høyt fravær (over 10%).

Jenter på yrkesfag skiller seg ut som den mest utsatte gruppen, noe som krever målrettede tiltak for å styrke mestringsfølelse og oppmøte, særlig med tanke på overgangen til lære og arbeidsliv.

For å redusere fraværet er det viktig med støtte og oppfølging fra skolene, samt tiltak som fremmer gode studievaner og et positivt læringsmiljø.

Totalfravær i Nordland etter utdanningsprogram, prosent

Figur: Totalfravær i Nordland etter utdanningsprogram, prosent (Kilde: Qlik)

Fraværet varierer betydelig mellom utdanningsprogrammene i Nordland. Medier og kommunikasjon har det høyeste fraværet med 11,5%, mens Elektro og datateknologi ligger lavest med 5,2%.

Flere utdanningsprogrammer viser en positiv utvikling fra året før: Salg, service og reiseliv, Restaurant- og matfag og Helse- og oppvekstfag har redusert fraværet noe. De fleste andre programmer har derimot hatt en økning eller ligger fortsatt på et stabilt høyt nivå.

Utviklingen understreker behovet for målrettede tiltak, særlig innen yrkesrettede og kreative fagområder der fraværet er størst.

1.7 Overgang til neste trinn

Overgangstall gir verdifull innsikt i hvordan ungdomskull beveger seg gjennom videregående opplæring. Selv om disse tallene ikke direkte forutsier fullføringsraten, er det rimelig å anta at en økning i andelen elever med ordinær progresjon vil føre til en høyere andel som fullfører og består opplæringsløpet.

Overganger deles inn i to hovedkategorier, progresjon og ikke-progresjon, den siste med underkategorier:

- **Progresjon:** Majoriteten av elevene har progresjon, det vil si at de har overgang til et programområde på neste nivå.
- **Ikke-progresjon** innebærer at eleven ikke befinner seg på et høyere nivå skoleåret etter:
 - **Repetisjon** vil si at elevene befinner seg på samme programområde og nivå som året før. Dette kan skyldes at eleven har så dårlige resultat at de ikke fyller kriteriene for å bli tatt opp på neste nivå eller det kan bety at eleven har et planlagt toårig løp.

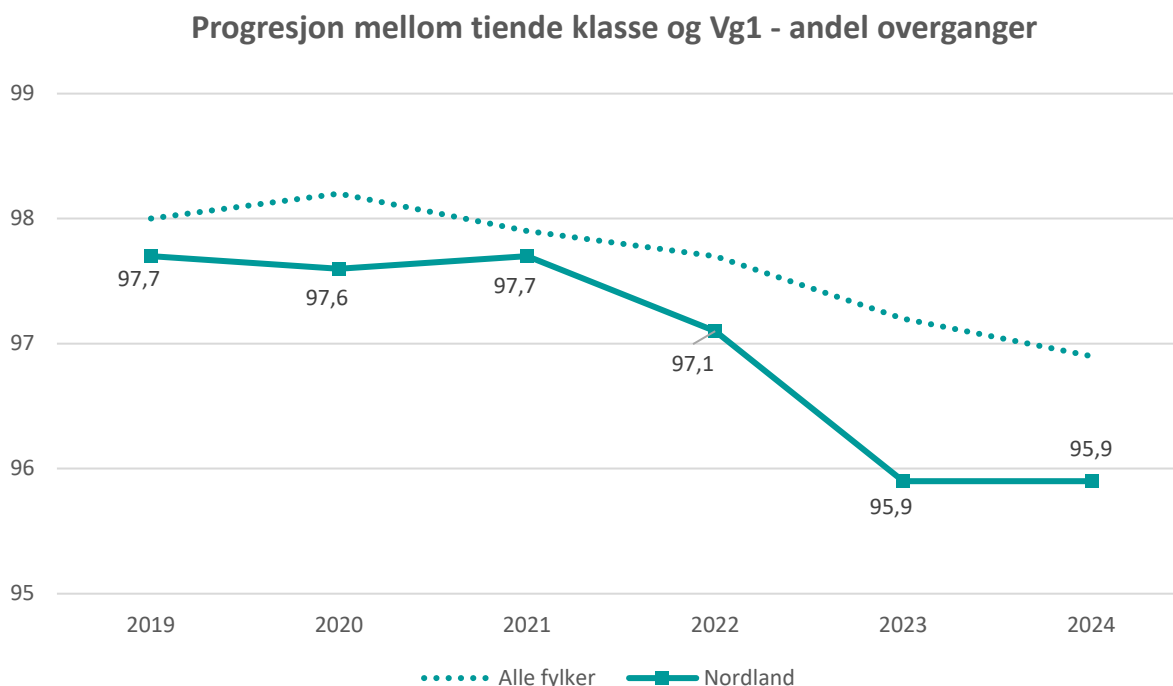
- **Omvalg** vil si at eleven har valgt et annet utdanningsprogram eller programområde på samme nivå som året før.
- **Ute av videregående opplæring** vil si at en som var elev 1 oktober ett år, ikke er registrert i opplæring på neste trinn hverken som elev eller lærling. Det kan enten være fordi eleven sluttet i løpet av skoleåret eller at eleven fullførte skoleåret, men ikke har begynt på neste trinn.

Utdanningsdirektoratet publiserer disse overgangstallene årlig. Resultatene i denne tilstandsrapporten viser situasjonen per 1. oktober 2024 for elever som var registrert høsten 2023, og gir dermed et oppdatert bilde av elevenes progresjon og bevegelser i utdanningsløpet.

Progresjon mellom tiende klasse og Vg1

Denne indikatoren viser andel 16-åringer som går i videregående opplæring samme år som de avsluttet grunnskolen.

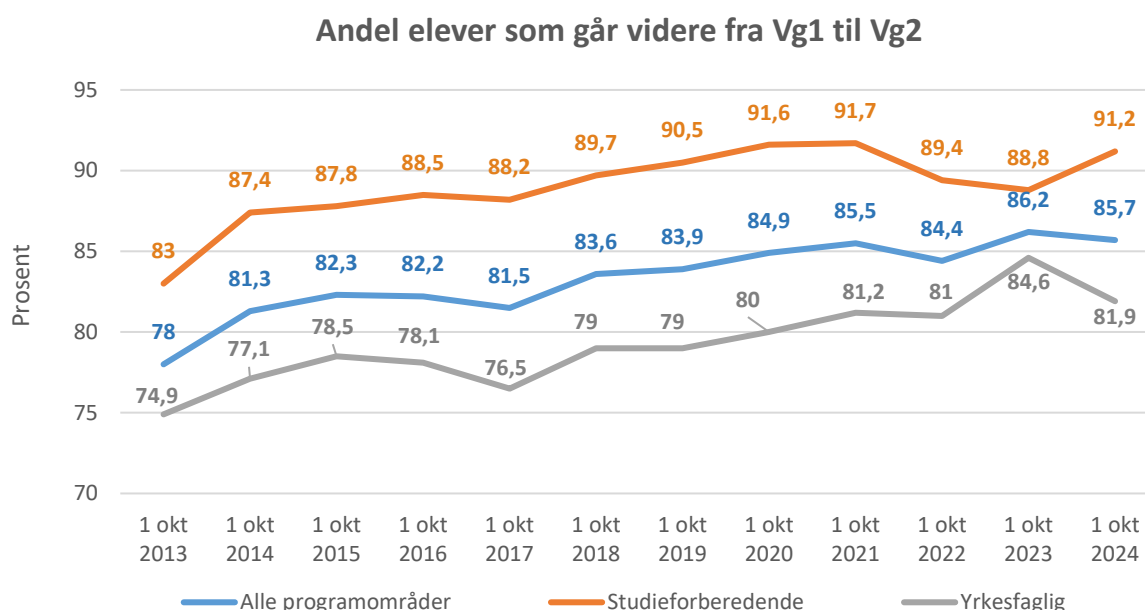
Overgangen fra grunnskole til videregående opplæring i Nordland har gått noe ned de siste to årene, men ligger fortsatt på et høyt nivå. Høsten 2024 var 95,9 prosent av tiendeklassingene i fylket registrert i videregående opplæring, enten som elever, lærlinger eller lære kandidater, mens landsgjennomsnittet var 96,9 prosent.

Figur: Progresjon mellom tiende klasse og Vg1 (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Progresjon mellom Vg1 og Vg2

Progresjon mellom Vg1 og Vg2 er en viktig indikator i videregående opplæring som måler andelen elever som, etter å ha fullført første året (Vg1), fortsetter direkte til andre året (Vg2) påfølgende skoleår.

Figur: Andel elever som går videre fra Vg1 til Vg2 per utdanningsretning (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Figuren viser at studieforberedende utdanningsprogram har hatt en svært positiv utvikling det siste året. Et stort flertall av elevene – ni av ti – har ordinær overgang fra Vg1 til Vg2, noe som nærmer seg landssnittet. Dette kan tyde på at elevene har valgt riktig utdanningsprogram og oppnådd bedre karakterer enn i fjor.

På yrkesfaglige utdanningsprogrammer har det derimot vært en liten nedgang. Her har kun 81,9 prosent av elevene hatt progresjon, mot 83,5 prosent nasjonalt. Dette indikerer at man har et noe større frafall allerede etter Vg1 sammenlignet med nasjonale tall på yrkesfaglige programmer.

Det var registrert 1840 yrkesfagelever på Vg1 i 2023. Slik fordelte de seg per 1 oktober 2024:

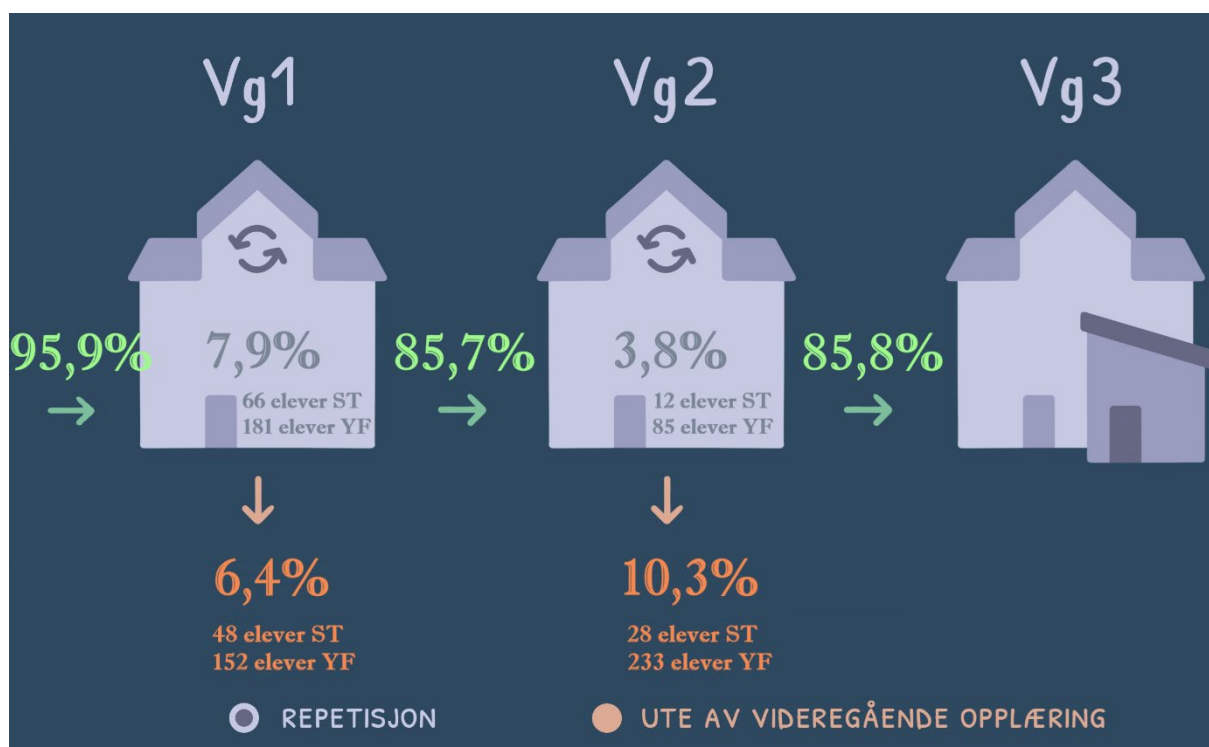
- Progresjon til Vg2 1507 elever (= 81,9 prosent)
- Repetisjon samme Vg1 74 elever (= 4,0 prosent)
- Omvalg nytt Vg1 107 elever (= 5,8 prosent)
- Ute av opplæring 152 elever (= 8,3 prosent)

Frafall allerede etter Vg1 gir grunn til bekymring. Dette tidlige frafallet er ofte forankret i et svakt faglig grunnlag fra ungdomsskolen. Elever som faller fra tidlig i opplæringsløpet, har økt risiko for varig utenforskap. Det er derfor svært viktig å rette søkelyset mot tidlig frafall i videregående opplæring.

Overgangen fra Vg2 til Vg3 for yrkesfagelever blir grundig belyst i kapittelet 'Fag- og yrkesopplæring i bedrift', hvor denne viktige fasen i den yrkesfaglige utdanningen analyseres i detalj.

Overgangen fra Vg2 til Vg3 for studieforberedende utdanningsprogram er 96,1 prosent, noe som nærmer seg landsgjennomsnittet og indikerer en god progresjon på dette nivået.

Neste figur sammenfatter informasjon om progresjon og elevflyt gjennom opplæringsløpet. Den illustrerer overganger og bevegelser i 2024, med telledato 1. oktober:

Figur: Overganger i Nordland, 2024

Figuren viser at en fortsatt betydelig gruppe elever bruker lengre tid enn normalt på å fullføre videregående opplæring. I 2024 repeterte 247 elever Vg1, en oppgang på 63 elever sammenlignet med 2023.

Det mest positive og markante utviklingstrekket er den betraktelige reduksjonen i antall og andel elever som faller ut av opplæringen etter Vg2. Selv om det fortsatt er bekymringsfullt at 233 yrkesfagelever er i denne situasjonen, representerer dette en vesentlig forbedring fra høsten 2016, da tallet var så høyt som 466.

Det er viktig å merke seg at de oransje pilene som indikerer "ute av videregående opplæring" ikke nødvendigvis betyr permanent frafall. Mange yrkesfagelever får lærekontrakt på senhøsten, etter telledatoen 1. oktober. For dem som står uten tilbud, trer oppfølgingstjenesten (OT) inn. OTs mål er å hjelpe disse ungdommene til å komme tilbake til skolen på et senere tidspunkt eller sikre dem opplæring i bedrift. Dette understreker viktigheten av kontinuerlig oppfølging i videregående opplæring.

1.8 Resultater

Skolen og lærebedrifter har et viktig oppdrag: å utvikle både sosiale ferdigheter og faglig kompetanse hos elever, lærlinger og lære kandidater. I dette kapitlet retter man blikket mot de faglige resultatene.

Elever vurderes gjennom to typer sluttvurderinger: standpunktkarakterer for alle avsluttede fag og eksamens karakterer i utvalgte fag, fastsatt etter forskriftsregler. Det er skoleeiers ansvar å sikre at karaktersettingen skjer på en forsvarlig og forskriftsmessig måte, i tråd med prinsippene om likebehandling og forutsigbarhet.

Både standpunkt- og eksamenskarakterer baseres på de samlede kompetansemålene i læreplanen, men de måler kompetanse på ulike måter. Standpunktkarakterer vurderes bredt gjennom hele opplæringsløpet, mens eksamenskarakterer reflekterer elevens prestasjoner på eksamensdagen. Dette forklarer hvorfor eksamenskarakterene ofte varierer mer fra år til år enn standpunktkarakterene.

Det er viktig å forstå at endringer i eksamensresultater ikke nødvendigvis indikerer endringer i elevenes faktiske kompetanse. Faktorer som oppgaveformat, sammensetning av eksamensoppgavene og hvilke kompetansemål som testes kan påvirke resultatene. Dette gjelder særlig for matematikk, hvor karakterene kan svinge betydelig fra år til år. Siden disse svingningene ofte er liknende på tvers av fylker, kan de ikke brukes til å trekke spesifikke konklusjoner om utviklingen i Nordland.

Skoleåret 2020-2021 var det første året med nye fag etter nytt læreplanverk – Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20) og Kunnskapsløftet samisk 2020 (LK20S). Innføringen har skjedd trinnvis, slik at i 2022-2023 var første skoleår hvor alle trinn fulgte den nye læreplanen. Fordi det er nye læreplaner, må sammenligninger over tid gjøres med forsiktighet.

Standpunktkarakterer

Standpunktkarakteren uttrykker elevens samlede kompetanse ved avslutningen av opplæringen, og vurderes på et så bredt grunnlag som mulig. Den gjennomsnittlige standpunktkarakteren i et fag er normalt stabil fra år til år.

Sammenlignet med fjoråret ser man kun mindre variasjoner i de gjennomsnittlige standpunktkarakterene for de enkelte fagene, både i positiv og negativ retning. Under koronapandemien, fra skoleåret 2019–2020 til 2021–2022, opplevde mange fag en økning i gjennomsnittlige standpunktkarakterer, særlig i matematikk. Etter pandemien har snittkarakterene i dette faget sunket noe igjen. Gjennomsnittskarakterene i norsk og engelsk har derimot holdt seg på omtrent samme nivå som under pandemien.

Fag	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25
Engelsk Vg1 SF	4,3	4,2	4,3	4,5*	4,5*	4,5*	4,4*	4,5*
Engelsk (Vg2/Vg1) YF	3,6	3,7	3,7	3,8 / 3,7*	3,8*	3,8*	3,8*	3,9*
Norsk (Vg2) YF	3,8	3,8	3,8	3,9	3,9*	3,9*	3,8*	3,9*
Norsk hovedmål, Vg3 SF, skriftlig	3,9	4,1	4,2	4,2	4,2	4,1	4,0	4,2
Norsk sidemål, Vg3 SF, skriftlig	3,7	3,9	4,0	4,0	4,0	3,9	3,9	4,0
Norsk hovedmål, Vg3 påbygging	3,3	3,4	3,6	3,7	3,6	3,6	3,6	3,6
Norsk sidemål, Vg3 påbygging	3,1	3,2	3,5	3,5	3,4	3,3	3,3	3,3
Matematikk 1P	3,5	3,5	3,6	3,6*	3,6*	3,6*	3,5*	3,5*
Matematikk 1T	4	3,9	4	3,9*	3,8*	3,9*	3,8*	3,9*
Matematikk 2P	3,6	3,7	3,8	3,8	3,7*	3,4*	3,6*	3,5*
Matematikk 2P-Y	3,3	3,6	3,7	3,6	3,4	3,8*	3,5*	3,4*

Tabell: Gjennomsnittlig standpunktkarakter i utvalgte fellesfag i Nordland (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

I tabellen er standpunktkarakterene basert på nye læreplaner (LK20) merket med stjerne ().

Eksamenskarakterer

Eksamenskarakteren gir et øyeblikksbilde av elevens kompetanse på eksamensdagen. For sentralt sensurerte fag er den ikke egnet til å måle elevens utvikling over tid. Karakterene kan variere mer fra år til år, påvirket av endringer i oppgaveformat, sammensetning og testede kompetansemål. Disse faktorene kan ha betydelig innvirkning på resultatene.

Sammenlignet med fjoråret ser man enkelte endringer i snittkarakterene på skriftlig eksamen. I norsk har hovedmål og sidemål på Vg3 studieforbereidende, samt sidemål på Vg3 påbygging, hatt en økning, mens norsk for yrkesfag og hovedmål på Vg3 påbygging har gått noe ned. I matematikk viser 1T (førsteårskurs i teoretisk matematikk på Vg1) en positiv utvikling siden i fjor, mens 2P (andregangskurs i praktisk matematikk på Vg2) og 2P-Y ligger stabilt. Matematikk 1P (førsteårskurs i praktisk matematikk på Vg1) har derimot vist en liten nedgang. Snittkarakterene i engelsk har gått svakt ned fra forrige skoleår.

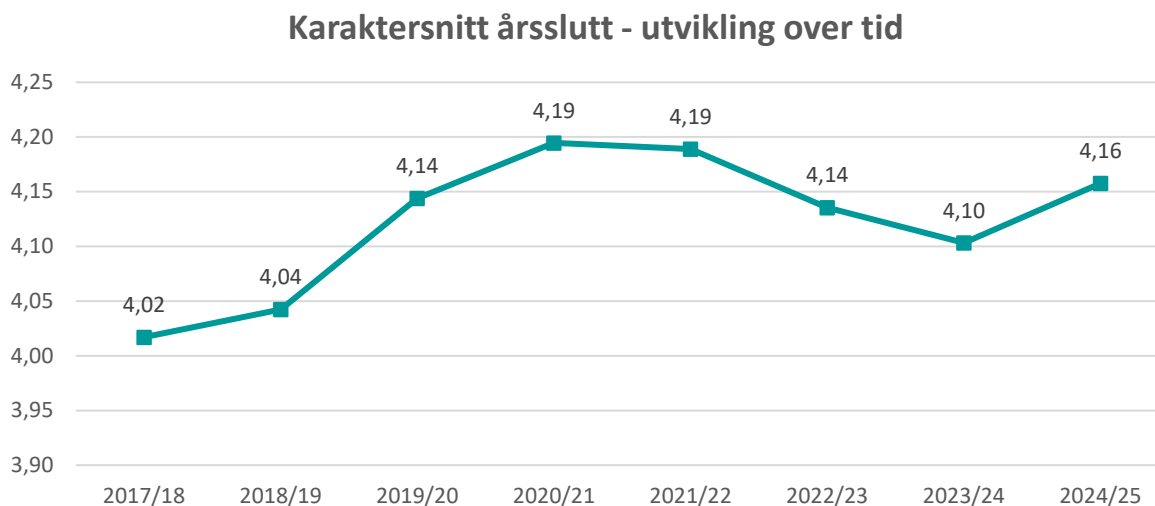
Det er viktig å merke seg at innføringen av nye læreplaner kompliserer sammenligninger på tvers av år. Dette gjør det utfordrende å trekke definitive konklusjoner om langsiktige trender i karakterutviklingen.

Fag	2018-19	2022-23	2023-24	2024-25
Engelsk Vg1 SF	4,0	4,1	4,2	4,1
Engelsk Vg1 YF	3,4	3,6	3,4	3,2
Matematikk 1P	2,6	2,7	3,2	3,0
Matematikk 1T	2,7	2,7	3,5	3,7
Matematikk 2P	2,8	2,7	2,8	2,8
Matematikk 2P-Y	2,9	2,9	2,7	2,7
Norsk, Vg2 yrkesfaglig	3,7	4,0	3,2	3,1
Norsk hovedmål, Vg3 SF	3,6	4,2	3,6	3,8
Norsk sidemål, Vg3 SF	3,4	3,5	3,5	3,6
Norsk hovedmål, Vg3 påbygging	3,0	3,7	3,3	3,2
Norsk sidemål, Vg3 påbygging	2,8	3,4	2,8	3,1

Tabell: Gjennomsnittlig karakter på skriftlig eksamen i utvalgte fellesfag i Nordland (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Karaktersnitt

Selv om gjennomsnittskarakteren i enkeltfag kan variere over tid, viser en oversikt over gjennomsnittet av alle gitte karakterer for elever i videregående skole i Nordland at utviklingen har snudd det siste året. Nivået holder seg over det som ble observert før pandemien.

Figur: Karaktersnitt årsslutt – utvikling over tid (kilde: Qlik)

Årets resultater bekrefter en vedvarende trend: jenter oppnår gjennomgående høyere standpunkt- og eksamenskarakterer enn gutter i de fleste fag. Dette mønsteret har vært konsistent over flere år.

Likevel finnes det interessante unntak. I kroppsøving snur bildet, hvor guttene i snitt presterer bedre enn jentene når det gjelder standpunktkarakterer.

1.9 Elever med innvandrerbakgrunn

Integreringspolitikk

Integreringsloven, som trådte i kraft 1. januar 2021, representerer en viktig milepæl i norsk integreringspolitikk. Loven har som mål å fremme tidlig integrering og økonomisk selvstendighet blant innvandrere i det norske samfunnet. Den legger vekt på å gi innvandrere solide norskkunnskaper, innsikt i norsk samfunnsliv, formelle kvalifikasjoner og en varig tilknytning til arbeidslivet.

Kjernen i norsk integreringspolitikk er å gi innvandrere og deres etterkommere muligheten til å bidra med sine ressurser til fellesskapet. Loven anerkjenner at nøkkelen til vellykket integrering ligger i arbeidslivsdeltakelse og gode språkferdigheter. For å oppnå dette, åpner den for økte muligheter for nyankomne flyktninger til å ta grunnutdanning, videregående opplæring og fagbrev. Dette skal styrke deres posisjon i arbeidsmarkedet og øke sjansene for varig sysselsetting.

Fylkeskommunene spiller en sentral rolle i implementeringen av loven. De har ansvar for det regionale integreringsarbeidet, inkludert karriereveiledning for nyankomne flyktninger og utarbeidelse av regionalplaner for kvalifisering av innvandrere. Denne helhetlige tilnærmingen sikter mot å skape et mer inkluderende samfunn der innvandrere kan bli aktive bidragsytere til det norske fellesskapet.

Forberedende opplæring og andre tiltak

SSB definerer elever med innvandrerbakgrunn som de som enten har innvandret selv eller har innvandrerforeldre. Denne gruppen er mangfoldig og spenner fra godt integrerte andre-generasjonsinnvandrere med norskferdigheter på linje med etnisk norske elever, til nyankomne enslige flyktninger med begrenset skolegang og svake norskkunnskaper. Dermed har ikke alle i denne kategorien nødvendigvis et annet morsmål enn norsk eller behov for særskilt språkopplæring.

I Nordland har antallet elever med innvandrerbakgrunn økt markant de siste årene.

Videregående skoler står overfor utfordringer når de får nyankomne elever med begrensede norskferdigheter. Det stilles ikke spesielle krav til norskkunnskaper for inntak til videregående opplæring. Flerspråklig ungdom har like rettigheter til videregående opplæring som andre elever, forutsatt at de har blitt skrevet ut av norsk grunnskole eller har minst 9 års skolegang i utlandet, samt oppholdstillatelse.

For å imøtekomme disse elevenes behov, opprettholder den nye opplæringsloven fylkeskommunenes mulighet til å tilby innføringstilbud. Disse programmene prioriterer kjernefag på grunnskolenivå, med særlig vekt på norskopplæring, og gir elevene mulighet til å utforske ulike utdanningsprogrammer før de velger retning for Vg1.

I Nordland fylke har behovet for slike tilbud økt markant de siste årene. Nordland fylkeskommune tilbyr et opplæringstilbud for elever som trenger et overgangstilbud fra grunnskolen til videregående skole, for de som har kommet til Norge sent i grunnskoleløpet og mangler faglige eller språklige forutsetninger for å delta eller gjennomføre videregående opplæring. (Hjemlet i ny opplæringslov § 9-6). Fylkeskommunen har fortsatt valgt å tilby denne opplæringen i egne klasser, innføringsklasser, eller forberedende opplæring, som man kaller det nå.

01.08.2024 ble ny læreplan for forberedende opplæring tatt i bruk: læreplanen forkortes til FOV, og står for «Forberedende opplæring for voksne». Denne læreplanen er modulstrukturert, og består av 5 fag, 4 moduler i hvert fag. Den har også en grunnmodul som egner seg til elever som har lite skolegang. FOV er mer tilpasset et andrespråks perspektiv, enn de planene som har vært tidligere i innføringsklassen (LK20). Den nye læreplanen har tatt høyde for at elever som skal lære fagene, ikke har bakgrunn fra Norge, men kan bruke sine erfaringer som de har med seg, inn i norsk skole.

Høsten 2025 var det 21 klasser med forberedende opplæring fordelt på 12 videregående skoler, det høyeste antallet som er registrert så langt. Majoriteten av elevene i disse klassene er fra Ukraina, men tilbudet omfatter også elever fra andre land.

Skoleår	Antall klasser for forberedende opplæring
2017-2018	11
2018-2019	6
2019-2020	10
2020-2021	6
2021-2022	4
2022-2023	8
2023-2024	19
2024-2025	19
2025-2026	21

Tabell: Antall klasser for forberedende opplæring i Nordland (Kilde: Vigo)

For å imøtekomme den økte bosettingen av flyktninger, har fylkeskommunen kontinuerlig tilbudt opplæring til nyankomne mellom 16 og 18 år, også utenom ordinære inntaksperioder. Flere skoler opplever en tilstrømning av flerspråklige elever som trenger skoleplass etter at dimensjoneringen og oppfyllingen av forberedende opplæring er fullført. Dessverre får ikke alle et slikt tilbud.

Disse elevene kan bli tatt opp til et ordinært studieprogram med vedtak om særskilt språkopplæring. For elever uten norskkunnskaper som ikke får plass og egentlig trenger et innførings-tilbud, kan det opprettes et såkalt ventetilbud. I dette tilbudet har ungdommen ikke elevstatus, men får likevel en form for opplæring i påvente av en mer permanent løsning. Ventetilbudet har vært finansiert blant annet med midler fra mindreforbruket på Utdanning og kompetanse. Dette er imidlertid brukt opp, og det er usikkert hvor fylkeskommunen kan hente midler til dette tilbudet. Tilbudet er ikke lovpålagt.

Det er laget en veileder/håndbok for retningslinjer for forberedende opplæring i Nordland.

Ressursskoler for andrespråkspedagogikk

Skoleåret 2023-2024 ble det etablert seks ressursskoler for andrespråkspedagogikk i Nordland, geografisk spredt i fylket: Narvik, Sortland, Vest-Lofoten, Bodø, Polarsirkelen og Sandnessjøen. Disse skolene ble valgt basert på eksisterende kompetanse, med mål om å bevare og videreutvikle denne. Ressursskolene skal ikke bare utvikle sin egen organisasjon, men også fungere som støttespillere for partnerskoler i geografisk nærhet.

Initiativet springer ut fra et økende behov for andrespråkspedagogisk kompetanse i hele organisasjonen, ettersom flere elever trenger nye tilpasninger for å fullføre videregående opplæring. Kartlegginger viser at elever med innvandrerbakgrunn har lavere gjennomføringsgrad enn andre elever.

Det er søkt om Dekom-midler for å videreføre og utvikle prosjektet skoleåret 2025-2026, disse midlene er tildelt fylkeskommunen, samt samarbeidspartnerne NTNU og OsloMet. Alle skolene i Nordland er involvert i prosjektet for kompetanseutvikling, og ressursskolene har fortsatt en særlig rolle i arbeidet.

Arbeidet, som startet i samarbeid med NAFO i 2023, er forankret i skoleledelsen. Fylkeskommunen viderefører nå dette arbeidet med mål om å styrke organisasjonens kompetanse på feltet. Visjonen er at en pedagogikk som gagnar flerspråklige elever, vil komme alle elevene i Nordland, til gode, da universelt utformet undervisning er et mål i Nordland.

Læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid i Norge

Elever i videregående opplæring med et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk eller dansk kan følge «Læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid i Norge» under visse forutsetninger. Denne læreplanen ligger tett opp til den ordinære, men vektlegger språklige ferdigheter sterkere og fritar elevene fra sidemål.

For å kvalifisere må elevene ha mindre enn fire års opplæring i norsk grunnskole fra femte trinn og ha et enkeltvedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 6-5. Læreplanen fokuserer på utvikling av grunnleggende språkferdigheter, særlig lytteforståelse, uttale, ordforråd og begrepsapparat.

Standpunkt og eksamen etter denne læreplanen er likestilt med karakterer i norsk etter ordinær læreplan. Dette gjelder for lærekontrakter, vitnemål og søknader til høyere utdanning, noe som sikrer elevene likeverdige muligheter for videre utdanning og arbeid.

1.10 Samisk

Alle samiske elever i videregående opplæring har rett til opplæring i samisk, uavhengig av om de har hatt opplæring i språket i grunnskolen eller om de bor i et samisk distrikt. Retten gjelder uavhengig av studiested og studieretning. Elevene kan velge hvilket samisk språk de ønsker å lære – nordsamisk, lulesamisk eller sørsamisk – da disse språkene er likeverdige med norsk, og sidestilt i samiske forvaltningsområder (Hamarøy og Hattfjelldal). Fylkeskommunen har ansvaret for at pliktene i opplæringsloven og tilhørende forskrifter blir oppfylt, noe som innebærer at skoleeier har det overordnede ansvaret for å sikre elevenes rettigheter til opplæring i samiske språk.

Det gis opplæring i samiske språk både som førstespråk og andrespråk, men det er få elever som velger samisk som førstespråk. Elever med samisk som andrespråk har ulike forutsetninger; noen har samiskspråklige arenaer i nærmiljøet der språket høres, mens andre har lite kontakt med språket utenom opplæringsinstitusjonen. For noen elever er samisk et helt nytt språk, mens andre allerede kan språket godt ved oppstart, og bruker det som hjemmespråk.

Mulighetene for å utvikle språket ved å høre og bruke det daglig i nærmiljøet, varierer for elevene som har samisk som fag. Læreplanen for samisk som andrespråk er derfor utformet slik at opplæringen skjer på tre ulike nivåer, samisk 2, 3 og 4 (samisk 1 regnes som førstespråk). Elevenes forkunnskaper testes ved oppstart, slik at de får opplæring på et passende nivå.

Samisk 4 er for elever som ikke har hatt undervisning i samisk på grunnskolen, og som er på nybegynnernivå. Samisk 3 retter seg mot elever som startet med opplæring i samisk på

barnetrinnet eller ungdomsskolen. Samisk 2 forutsetter gode forkunnskaper og er for elever som begynte tidlig med samiskopplæring. Samisk 1 regnes som førstespråk og er for elever med skriftlig og muntlig kompetanse i faget.

Elevene i Nordland fordeler seg på alle fire nivåene, men få velger nivå 1. Mange av dem i denne kategorien går over til nivå 2 i videregående skole. Noen dropper ut av samiskopplæringen når de begynner i videregående skole.

Siden elevene som har samisk er spredt på ulike skoler, er det både naturlig og nødvendig å tilby undervisning gjennom alternative opplæringsformer som fjernundervisning og språksamlinger. I Nordland har man lærere i lulesamisk ved Nord-Salten videregående skole (tidligere Knut Hamsun videregående skole), samt ved Sørsamisk kunnskapspark i Hattfjelldal. På Nord-Salten videregående skole undervises elever stedlig, og undervisningen formidles til andre videregående skoler via fjernundervisning. Skolen arrangerer språksamlinger, slik at alle elevene kan møtes fysisk, ikke bare gjennom virtuelle klasserom. Elever som studerer nordsamisk får hovedsakelig fjernundervisning organisert fra Nord-Troms videregående skole, mens Sørsamisk kunnskapspark i Hattfjelldal har undervisning i sørsamisk.

Fylkestinget vedtok i april 2025 at Knut Hamsun videregående skole (nå Nuortta-Sálto joarkkaskávllá/Nord-Salten videregående skole) skal ha status som ressurskole for lulesamisk språk og kultur, på permanent basis. Fra 2022 har skolen deltatt i et pilotprosjekt som samisk ressurskole. Nord-Salten videregående skole sin hovedoppgave, som ressurskole, er å bidra til å styrke samisk språk, kultur og identitet. Skolen skal bidra til kvalitetssikring av undervisning i lulesamisk, og bidra til gode undervisningsopplegg og utvikling av læremateriell. Den samiske ressurskolen jobber også for å bygge opp et fagmiljø for lulesamisk, og et fagnettverk som bygger opp under deres hovedoppgave.

Som et steg i Nordland fylkeskommunes forsoningsarbeid, og som en del av arbeidet for at skolen skal være en inkluderende arena for alle, har skolen skiftet navn. Navnet er endret fra Knut Hamsun videregående skole, til Nuortta-Sálto joarkkaskávllá/Nord-Salten videregående skole. Noe som favner om både skolens geografiske plassering, og skolens mangfoldighet.

Antall elever som har samisk som språkfag:

Skole	Antall skoleåret 2023 - 2024	Antall skoleåret 2024 - 2025
Aust-Lofoten	1	1
Bodin	6	6
Bodø	6	7
Brønnøysund	2	1
Fauske	1	0
Knut Hamsun (Nord-Salten)	12	17
Mosjøen	6	5
Narvik	4	1
Saltdal	1	2
Polarsirkelen	0	1
Sortland	2	3
Sandnessjøen	0	1
Vest-Lofoten	1	0
SUM	42	45

Tabell: Antall elever som har samisk som språkfag (Kilde: NFK)

Fordeling samiske språk blant elever i Nordland:

Språk	Antall elever 2023-2024	Antall elever 2024-2025
Nordsamisk	16	13
Lulesamisk	21	28
Sørsamisk	5	4
SUM	42	45

Tabell: Fordeling samiske språk blant elever i Nordland (Kilde: NFK)

I Nordland hadde 4 elever samisk som førstespråk skoleåret 2023–2024, og 5 elever i skoleåret 2024–2025.

1.11 Elev- og lærlingtjenesten

Noen ungdommer har utfordringer i forhold til skole, venner, helse eller framtidsplaner, og de trenger fagfolk å snakke med og få veiledning av. Alle videregående skoler i Nordland tilbyr elevene ulike tjenester som utdannings- og yrkesrådgiving, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og oppfølgingstjeneste (OT). Skolene skal også tilby andre tjenester, som for eksempel formidlingskoordinatorer som jobber for å øke formidlingen av de som skal ut i lære. Kommunen skal tilby helsetjeneste i skolen.

Figur: Elev- og lærlingtjenesten (Kilde: NFK)

Håndbok for Elev- og lærlingtjenesten er et felles styringsverktøy som gir føringer og en beskrivelse av oppgaver, ansvar og organisering av Elev- og lærlingtjenesten. Det er et grunnleggende prinsipp at Elev- og lærlingtjenesten skal arbeide forebyggende for å hindre frafall og framtidig utenforskap.

Avdeling for utdanning og kompetanse gjennomfører jevnlig møter med lederne av tjenesten på alle skolene. I dette nettverket kan man fange opp og diskutere erfaringer som kan bidra til forbedringer av tjenestetilbudet.

Elev- og lærlingtjenesten deltok på og gjennomførte flere utviklingsprosjekter i skoleåret 2024-2025. Enkelte av disse er tilknyttet handlingsplanen for Ung inkludering vedtatt av Fylkestinget og gjennomføres i samarbeid med faggruppen folkehelse og lokal samfunnsutvikling. Blant disse kan nevnes *MIO (Målrettet og individuelt overgangsarbeid)* og *GPS (Gå på skolen)*, *Helhetlig oppfølging i lære* ved åtte videregående skoler, samt *Sommer- og høstskole* på til sammen åtte skoler. Sistnevnte tiltak er finansiert av Sparebankstiftelsen.

IKO-modellen: Identifisering, Kartlegging og Oppfølging av elever i faresonen

IKO er en modell og en metodikk for systematisk frafallsforebygging som kan benyttes gjennom hele opplæringsløpet. Hovedmålet med IKO-modellen er å gjøre alle elever best mulig faglig og sosialt rustet til å komme seg videre i utdanningsløpet. På den måten vil modellen kunne bidra til å øke andelen som fullfører videregående opplæring. IKO står for identifisering, kartlegging og oppfølging, og bygger på en modell for systematisk frafallsforebygging utviklet i et samarbeid mellom fem fylkeskommuner og forskere ved OsloMet. Alle de videregående skolene i Nordland skal bruke IKO-metodikken.

I skoleåret 2024-2025 har avdeling for utdanning og kompetanse arrangert flere samlinger for skoleledelsen for å styrke og samkjøre det frafallsforbyggende arbeidet gjennom IKO-modellen. Alle skolene skal nå ha en egen IKO-ansvarlig med det overordnede ansvaret for arbeidet, og våren 2025 ble et eget fylkesnettverk for de IKO-ansvarlige opprettet.

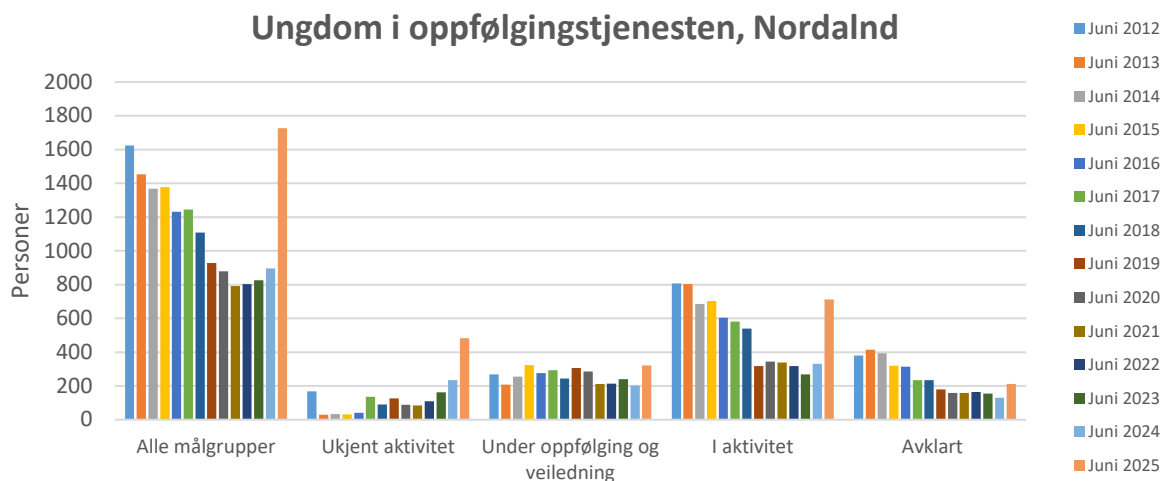
IKO-modellen er også sentral i arbeidet med elevens overgang mellom grunnskole og videregående opplæring. Våren 2024 ble det utarbeidet nye felles rutiner for det universelle overgangsarbeidet for alle de videregående skolene. Dette arbeidet har blitt fulgt opp i skoleåret 2024-2025 med regionale samlinger for de videregående skolene, grunnskolene og kommunene, et samarbeid mellom fylkeskommunen og statsforvalteren i Nordland.

SiDE – Sikker deling av elevinformasjon

SiDE er et digitalt verktøy der faglærere, kontaktlærere, avdelingsleder og Elev- og lærlingtjenesten kan samhandle, dele og lagre elev- og oppfølgingsinformasjon på en sikker og lovlig måte. Verktøyet er utviklet ved Bodin videregående skole, og ble i skoleåret 2023-2024 pilotert på flere skoler. I august 2024 tok alle de videregående skolene i Nordland SiDE i bruk. Gjennom skoleåret er det derfor også gjennomført et omfattende opplærings- og utviklings- og evalueringsarbeid vedrørende SiDE i samarbeid med skolene.

Ungdom i oppfølgingstjenesten

Oppfølgingstjenesten (OT) er en lovpålagt fylkeskommunal tjeneste som skal følge opp ungdom utenfor utdanning og arbeid til og med året en fyller 24 år. OTs målgruppe ble endret med ny opplæringslov i 2024. Da ble øvre aldersgrense økt fra 21 til 24 år. Skoleåret 2024-2025 var første år med endret målgruppe, og oppfølgingstjenesten har fått en tilnærmet dobling av antall ungdom som skal kontaktes og følges opp.

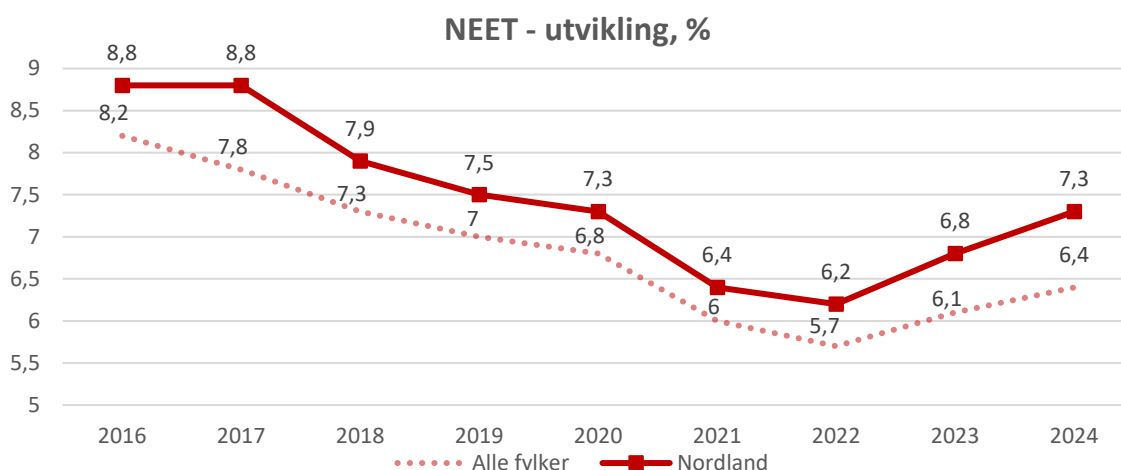

Figur: Antall ungdommer registrert i oppfølgingstjenesten per aktivitetsstatus (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Hovedoppgaven til oppfølgingstjenesten er å sørge for at ungdommer utenfor skole og arbeidsliv får tilbud om opplæring, arbeid eller andre kompetansefremmende tiltak. Målet er å få ungdom i aktivitet, og helst tilbake i opplæring. I Nordland er det bestemt at tjenesten også skal jobbe forebyggende for å forhindre frafall. I tillegg til tverrfaglig samarbeid internt, har oppfølgingstjenesten også ansvaret for å koordinere og samordne den tverrfaglige innsatsen for disse ungdommene, og sikre samarbeid mellom kommuner, fylkeskommunale og statlige instanser. Oppfølgingstjenesten er en del av Elev- og lærlingstjenesten i Nordland. Våren 2025 ble det utarbeidet ny håndbok med rutiner og prosedyrer for oppfølgingstjenesten i Nordland.

NEET – ungdommer uten og utenfor videregående opplæring og arbeid

Utdanningsdirektoratet publiserer årlig statistikk over ungdom mellom 16 og 25 år som verken er i opplæring eller har fullført skole. Statistikken skiller mellom de som er i arbeid og de som ikke er det. Ungdom som faller utenfor både utdanning og arbeidsliv omtales internasjonalt som NEET (Not in Education, Employment or Training).

Figur: NEET-utvikling, 16-25 år, prosent (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

I Nordland er det omkring 1900 ungdommer mellom 16 og 25 år som verken er i utdanning eller arbeid. Denne gruppen utgjør 7,3 prosent av alle i aldersgruppen, med en overvekt av gutter. Andelen har økt siden i fjor og ligger fortsatt over det nasjonale gjennomsnittet.

1.12 Læringsmiljø for elever

Gjennom Elevundersøkelsen oppfordres elever i Norge til å gi uttrykk for egne meninger om forhold ved skoledagen som er viktig for trivsel og læring. Skoler skal ha nulltoleranse mot mobbing og det skal arbeides systematisk og kontinuerlig for et trygt skolemiljø. Skolene har blitt pålagt en aktivitetsplikt, og elever og foreldre har fått utvidet brukermedvirkning og bedre klagerett.

Elevundersøkelsen er et viktig verktøy for videreutvikling og kvalitetssikring av læringsmiljøet til elever i grunnskolen og videregående opplæring. Det er en nettbasert spørreundersøkelse i regi av Utdanningsdirektoratet hvor elever fra femte trinn til ut videregående skole uttrykker egen opplevelse av forhold som er viktige for å lære og trives på skolen. Elevundersøkelsen er også en del av kvalitetsvurderingssystemet. Skoleeier skal sørge for at nasjonale undersøkelser blir gjennomført og fulgt opp lokalt.

Elevundersøkelsen forteller blant annet hva elevene selv rapporterer om forholdet til lærerne sine, om faglig utfordring, mestring, motivasjon, utbytte av skolearbeidet, trivsel og mobbing. På nasjonalt nivå er undersøkelsen obligatorisk for Vg1-elever, men i Nordland mener man at en slik kartlegging av miljøet har så stor verdi at den skal gjennomføres i alle klasser og på alle trinn hvert år. Skolene har gode rutiner for å arrangere Elevundersøkelsen slik at svarprosenten alltid er god, som den også var høsten 2025 – 81 prosent (alle trinn) og 84,7 prosent (Vg1) deltok i undersøkelsen.

Elevundersøkelsen bruker en skala fra 1 til 5, der 5 er best oppnåelig resultat, men for mobbeindikatoren er 0 best – 'ingen elever eller læringer rapporterer om mobbing'. Mobbeindikatoren skiller seg også fra de andre indikatorene ved at den viser prosentandelen som opplever å være mobbet på skolen, enten av medelever, digitalt (av noen på skolen) eller av voksne.

Hovedinntrykket er at man i Nordland har en skole der elevene er motivert og føler mestring. Man rapporterer om variert undervisning fra støttende lærere samtidig som man møtes med faglige utfordringer. Slik har bildet framstått de siste årene, resultat fra Elevundersøkelsen endrer seg lite fra år til år.

Indikator	Høst 2023		Høst 2024		Høst 2025	
	Nordland	Norge	Nordland	Norge	Nordland	Norge
Læringskultur	3,9	3,9	4,0	3,9	4,0	4,0
Elevdemokrati og medvirkning	3,6	3,6	3,6	3,5	3,6	3,6
Faglig utfordring	4,4	4,4	4,4	4,4	4,3	4,3
Felles regler	4,2	4,2	4,2	4,1	4,2	4,2
Trivsel	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
Mestring	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Utdanning og yrkesveiledning (Vg1)	3,6*	3,5*	3,7*	3,6*	3,7*	3,7*
Støtte fra lærer	4,1	4,1	4,1	4,0	4,2	4,1
Motivasjon	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Vurdering for læring	3,5	3,5	3,5	3,4	3,5	3,4
Støtte hjemmefra	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9

Tabell: Elevundersøkelsen, alle trinn (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Det er en rekke forhold som er med på å påvirke både elevens motivasjon og videre elevens mestring i skolen, og resultat fra Elevundersøkelsen bidrar til å få oversikt over en del av disse faktorene.

De fleste elever synes at opplæringen de får på skolen er viktig, de trives godt slik at de gleder seg til å gå på skolen. Flertallet er enig i at læringsmiljøet i klassen er godt, det vil si at elevene

synes det er viktig å jobbe med skolearbeidet. Det kommer også fram at elevene er motiverte og interesserte i alle, de fleste eller mange fag. En del elever opplever at de får noen faglige utfordringer.

Lærere som har en positiv interesse for elevene sine, behandler dem med respekt, gir positive og støttende tilbakemeldinger, har god kommunikasjon med både klasse og enkeltelever, sørger for orden og arbeidsro, gir faglig sterk undervisning, bidrar sterkt til elevenes læring og trivsel. Særlig for faglig svake elever eller elever med lite motivasjon kan en eller flere lærere, som virkelig ser eleven, være av avgjørende betydning. Elevundersøkelsen viser at flertallet av elevene opplever at alle eller de fleste lærerne deres bryr seg om dem, at de har tro på dem og behandler dem med respekt.

Det er en del variasjon i resultater fra Elevundersøkelsen på skolenivå, særlig på små skoler. Dette skyldes oftest tilfeldigheter, det skiftes fra år til år hvor de største utfordringene viser seg.

Alle skoler har mulighet til å analysere resultat fra Elevundersøkelsen slik at de finner klasser eller miljøer der det avdekkes krenkelser. På den måten kan og skal skolen sette inn tiltak for å oppklare det som skjer og sette inn hensiktsmessige tiltak for å løse problemet. Dette er en del av skolens pålagte oppfølging av Elevundersøkelsen.

Mobbing i skolen

Ifølge den nye opplæringsloven skal skolen sikre at det fysiske og psykososiale arbeids- og læringsmiljøet fremmer helse, trivsel, læring og inkludering. Skolen er forpliktet til å arbeide aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø der den enkelte kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet. Loven understreker behovet for tilhørighet og trygghet samt fravær av mobbing og annen krenkende atferd. En av skolens viktigste oppgaver er å hindre at elever blir mobbet, plaget eller utestengt fra det sosiale læringsfellesskapet i klassen.

Med mobbing mener man gjentatte negative handlinger fra en eller flere mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg.

Spørsmål	Nordland, alle trinn					Norge, alle trinn				
	Høst 2021	Høst 2022	Høst 2023	Høst 2024	Høst 2025	Høst 2021	Høst 2022	Høst 2023	Høst 2024	Høst 2025
Mobbing på skolen	2,5	2,9	4,8	4,9	4,3	3,1	3,7	5,2	5,4	4,8
Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?	1,6	1,9	3,1	3,2	2,7	1,9	2,4	3,4	3,5	3,1
Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene?	1,1	1,2	2,0	2,1	2,1	1,4	1,6	2,4	2,6	2,3
Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene?	0,9	0,9	1,9	1,3	2,0	1,2	1,4	2,1	2,2	2,0

Tabell: Mobbing, Elevundersøkelsen, alle trinn (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Mobbetallene i Nordland har gått ned siden i fjor. Andelen elever som oppgir å ha blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene, har sunket fra 4,9 til 4,3 prosent. Dette tyder på at forebyggende tiltak og økt bevissthet blant både elever og ansatte gir positive resultater. Andelen elever som opplever mobbing fra voksne på skolen, har vært stabil de siste årene.

Derimot har digital mobbing økt med 0,7 prosentpoeng, noe som krever økt oppmerksomhet og målrettede tiltak fremover.

Ifølge Elevundersøkelsen er det flere gutter enn jenter som opplever mobbing, men forskjellen har blitt mindre med årene i takt med den generelle nedgangen.

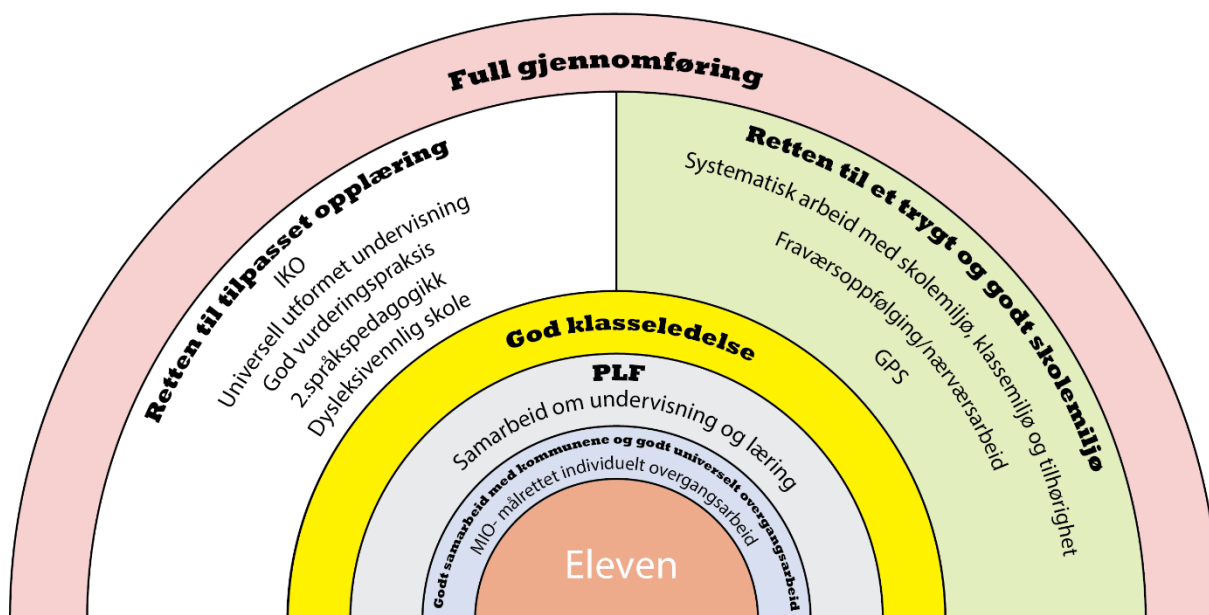
Det er også forskjeller mellom yrkesfag og studieforbereidende når det gjelder mobbing, elever på yrkesfag opplever mest mobbing. Det er få respondenter og svar bak mobbetallene at ikke alle detaljer kan offentliggjøres.

1.13 Utviklingstiltak for økt læringsutbytte

Fylkesdirektøren, med bakgrunn i strategiplanen, valgte ut fire felles satsingsområder som skolene arbeidet spesielt med skoleåret 2024–2025. For hvert av områdene utarbeidet skolene egne planer og tiltak.

- Ny opplæringslov med tilhørende forskrift - Skolen jobber aktivt med implementering av ny opplæringslov med tilhørende forskrift i hele organisasjonen.
- Profesjonsfellesskapet - Skolen jobber med å etablere og videreutvikle det profesjonelle læringsfellesskapet, og gjennom det forbedre opplæringen og videreutvikle skolen i tråd med målene. PLF som metode benyttes i dette arbeidet i ledergruppa med mål om å ta i bruk metoden i hele organisasjonen.
- Ung inkludering - Med bakgrunn i revidert handlingsplanen for ung inkludering Divna.Aktan.Alle.Sammen. og opplæringslovens kapittel 12 *Skolemiljøet til elevene* jobber skolene systematisk med inkludering og godt skolemiljø. IKO-metodikken er sentral i arbeidet med forebygging av frafall og økt gjennomføring, og dette skoleåret ble SiDE tatt i bruk som journalverktøy. Ny prosedyre for universelt overgangsarbeidet bidrar til at flere fullfører videregående opplæring. En trygg og inkluderende avgangsmarkering og russefeiring er også med å sikre et godt og inkluderende skole- og læringsmiljø.
- Utvikle den digitale kompetansen - Skolene jobber systematisk med å utvikle både grunnleggende digital kompetanse og profesjonsfaglig digital kompetanse. Spesielt er det viktig å se på kunstig intelligens rettet mot vurderingsarbeidet. Videre er det viktig å jobbe med kritisk tenkning, kildekritikk, datasikkerhet og personvern.

Nordland har arbeidet systematisk for å styrke overgangsarbeidet, kompetanseheving i skolene og styrke arbeidet med inkludering og tilhørighet.

Figur: Satseområder (Kilde: NFK)

- **Overgangsarbeid grunnskole – videregående opplæring:**
 - 2 årlige regionale overgangssamlinger gjennomføres sammen med Statsforvalteren. Målet er å styrke samarbeidet mellom grunnskole og videregående skole. Man vektlegger innlegg, refleksjoner og diskusjoner rundt god praksis, samt felles utfordringer.
 - Det jobbes videre med å få en god implementering av planen for «Overgangsarbeid i Nordland fylkeskommune»
 - Man fortsetter satsning og forskning på MIO (målrettet individuelt overgangsarbeid), og har gått i gang med et samarbeid med Innlandet og Rogaland fylkeskommune.
- **PLF (profesjonelle læringsfellesskap):**
 - Alle rektorer og ledergrupper har fått opplæring i PLF som metode, og utfordres til å benytte denne metoden i egen organisasjon for å øke organisasjonenes, lærernes og elevenes læring. Skolene er kommet ulikt i sin utvikling og implementering. Denne satsningen bidrar positivt i skolenes utviklingsarbeid.
- **GPS – Gå på skole**
 - GPS har vært gjennomført på halvparten av videregående skoler i Nordland, men skal i løpet av 2025-2026 ruller ut på alle videregående skoler. Kurs for lærere var i september 2025. GPS er et 3-timers undervisningsopplegg levert av Regional kompetansetjeneste for arbeid og psykisk helse og Helse i Arbeid poliklinikken ved Nordlandssykehuset HF. Innholdet tar sikte på å normalisere aspekter i livet som oppleves som vanskelige, bevisstgjøre og lære elever om tanker, følelser og atferd, og fremme refleksjon. Målet med GPS er helsefremmende og forebyggende formidling i skolen, og et overordnet mål er å bidra til å forebygge fravær og frafall i videregående skole på grunn av plager eller lidelser.

- **IKO – identifisering, kartlegging og oppfølging**

- IKO-modellen ble innført i Nordland fylkeskommune i 2018, men ble revitalisert med nye rutiner som ble implementert høsten 2024. Rutinene er ikke ment for å endre god praksis, den er ment for å systematisere elevoppfølgingen slik at den er lik i hele fylket. Man har gjennomført samlinger for ledere og lærere og i arbeidet ut mot skolene og lærerne. Følgende har vært vektlagt:
 - Inkluderende klassemiljø
 - Relasjonell forståelse
 - Styrkebasert tilnærming
 - Universelt utformet undervisning – hvordan legge til rette for at flest mulig elever kan lykkes i fellesskapet og i klasserommet – verktøy og metoder.

- **2.språkspedagogikk**

- Man arbeider for å styrke kompetansen innen andrespråkspedagogikk ved seks videregående skoler. Kompetansehevingen og organisasjonsutviklingen startet i 2023 og vil fortsette ut høsten 2026. Disse skolene skal fungere som ressurskoler – både for egen utvikling og som pådrivere for kompetanseheving hos sine partnerskoler i nærområdet. Man har sikret at alle våre skoler er tilknyttet en ressurskole.

- **Ung Arena – i samarbeid med Nav**

- Ung Arena er et tilbud for unge som står utenfor arbeid og utdanning. Tiltaket ble etablert på Fauske og Sortland høsten 2025. Målet er å støtte ungdom i målgruppen til Oppfølgingstjenesten i Nordland fylkeskommune, slik at de blir klare for videre kvalifisering, opplæring og arbeid gjennom tett individuell oppfølging. På sikt skal Ung Arena bidra til at ungdom oppnår den kompetansen som kreves for å fullføre videregående opplæring og sikre en varig tilknytning til arbeidslivet.

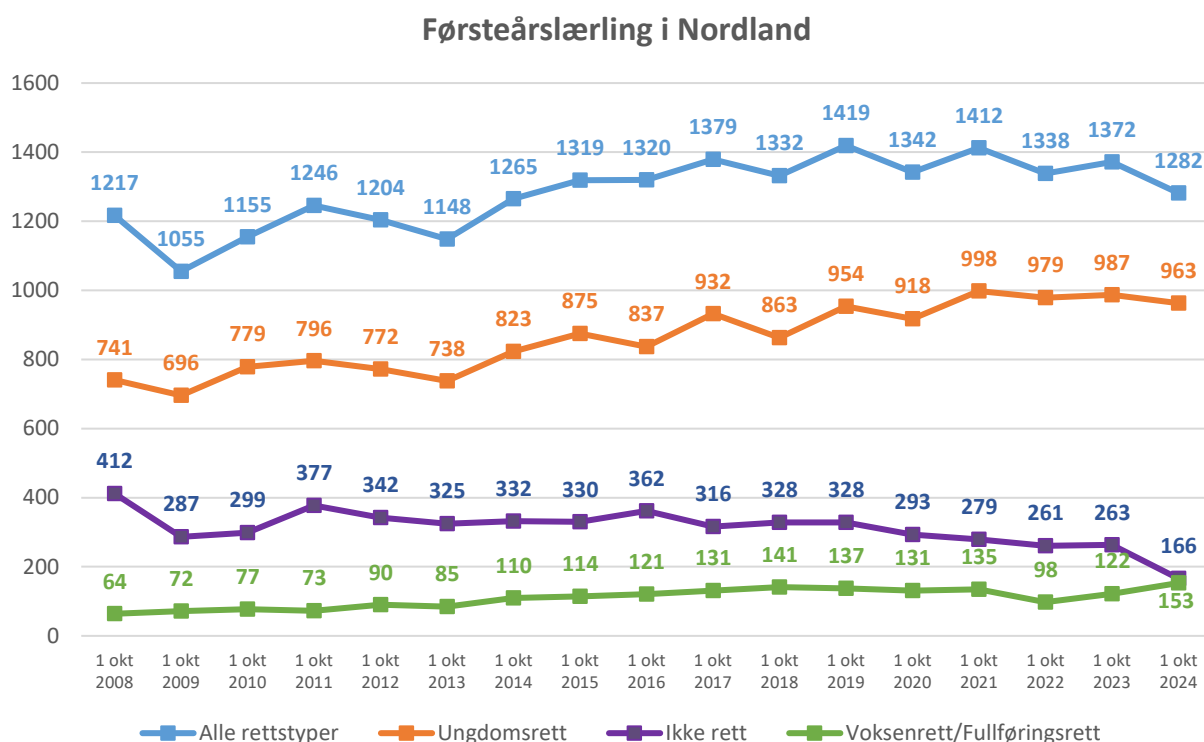
2. Fag- og yrkesopplæring i bedrift

Nytt lovverk for fag- og yrkesopplæring i bedrift endrer rollen og ansvaret til samarbeidsorgan for lærebedrifter (tidligere opplæringskontor), samtidig som lærebedriftene får utvidet ansvar for opplæringen. Kravene til godkjenning av både lærebedrifter og samarbeidsorgan er endret, med tydeligere regler for oppfølging av lærebedrifter samt krav om årlig rapportering fra lærebedriftene til skoleeier. I tillegg innføres rett til mer opplæring for de som ikke har bestått, styrket fullføringsrett og rett til yrkesfaglig rekvalifisering. Lærekontrakt i bedrift for opplæring etter modulstrukturerte læreplaner innføres også.

2.1 Læringer

Førsteårslæringer og -lærekandidater

Kontrakter inngås og avsluttes hele året. For å sammenligne mellom år, må det derfor brukes telledato som er 1 oktober.

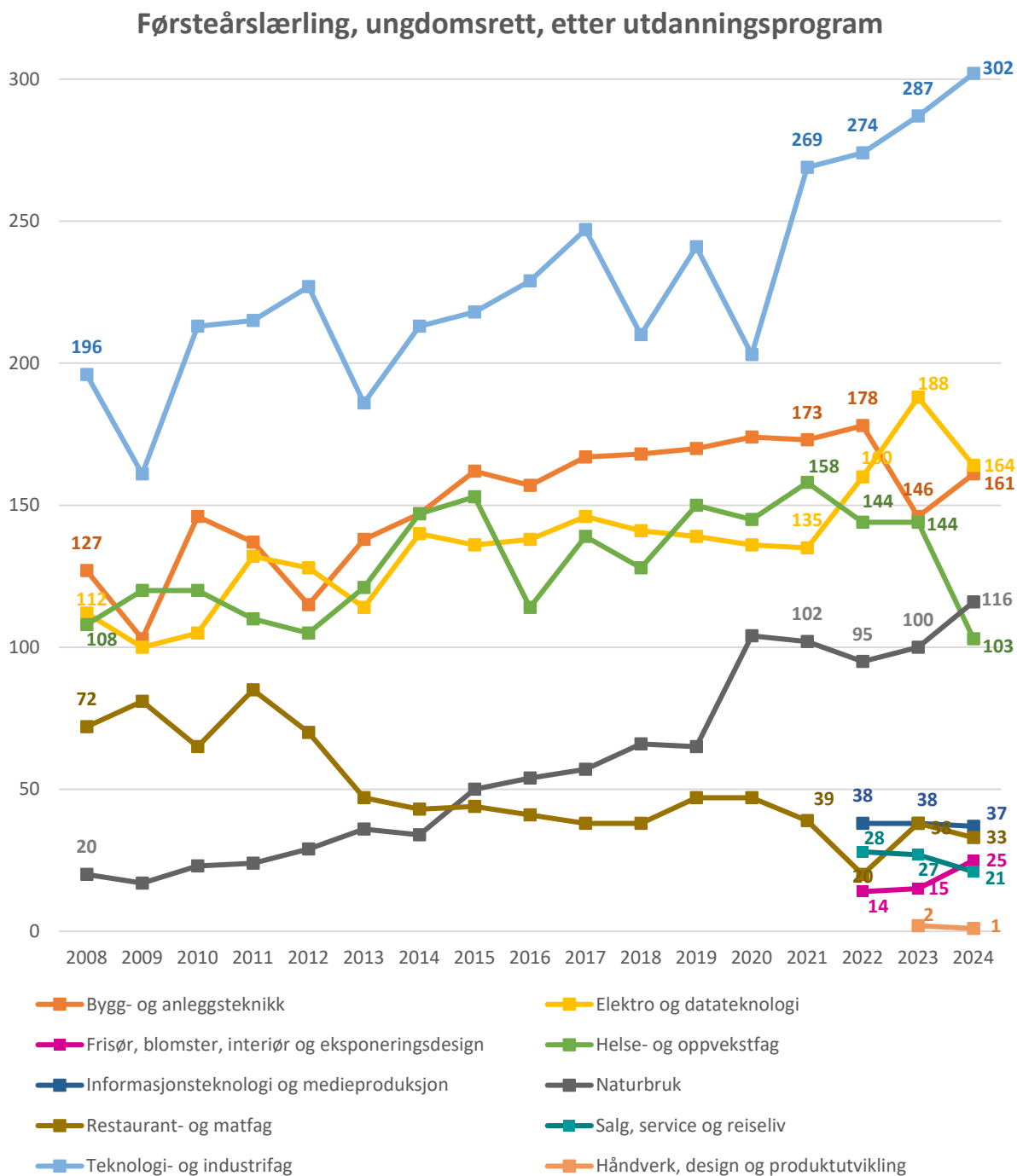

Figur: Førsteårslæringer i Nordland, ulike rettstypene per år (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Ifølge Utdanningsdirektoratet gikk antallet førsteårslæringer i Nordland markant ned fra 2023 til 2024. Nedgangen omfatter nesten alle rettstyper, med det kraftigste fallet i gruppen «ikke rett», som ble redusert fra 263 til 166 personer. En sannsynlig forklaring på dette er at mange som tidligere ble registrert som «ikke rett» nå tilhører kategorien «voksenrett/fullføringsrett», som har hatt en økning. Dette henger sammen med innføringen av ny opplæringslov fra høsten 2024, som gir rett til fullføring også for personer som ikke tidligere hadde ungdomsrett.

Det finnes ikke sikre data som forklarer hele nedgangen, men flere forhold kan ha spilt inn. Blant annet tok formidlingen og godkjenningen av kontrakter generelt lengre tid i 2024 på grunn av endringer i praksis og lovverk. Dette kan også skyldes at ungdomskullet var noe mindre, og

at den nye opplæringsloven medførte mange uavklarte situasjoner for både forvaltning, skoler og lærebedrifter, samt mulig omprioritering av kapasitet hos lærebedriftene.

Figur: Førsteårslærlinger med ungdomsrett, utvikling per utdanningsprogram (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Antallet førsteårslærlinger i Nordland innen Teknologi- og industrifag økte fortsatt i 2024, noe som speiler den sterke etterspørselen etter arbeidskraft i denne sektoren, drevet av teknologisk utvikling. Elektro og datateknologi opplevde derimot en nedgang sammenlignet med tidligere år, til tross for fortsatt sterke behov regionalt. Figuren viser også en viss oppgang i antall nye lærekontrakter innen Bygg- og anleggsteknikk etter aktivitetsfallet i bransjen i 2023.

Det er også merkbart at utdanningsprogrammet Helse- og oppvekstfag har hatt en nedgang i antall førsteårslærlinger i 2024, noe som indikerer utfordringer i dette området. De øvrige utdanningsprogrammene holder seg relativt stabile når det gjelder nye lærekontrakter.

Antallet jenter på yrkesfag som velger lærekontrakt i bedrift har vært stabilt over tid, mens antallet gutter og unge menn som får lærekontrakt har variert noe de siste årene. Det har imidlertid utviklet seg betydelige kjønnsforskjeller i yrkesfaglige utdanningsløp. Gutter velger i større grad den tradisjonelle yrkesfagveien med opplæring som lærling i bedrift, mens jenter oftere tar alternative veier, særlig påbygging.

I dag er det mer enn dobbelt så mange gutter som jenter som blir lærlinger. Når så mange jenter velger å ikke søke lære plass etter Vg2 yrkesfag, mister arbeidslivet verdifull faglært arbeidskraft. Derfor er det avgjørende å motivere yrkesfagelever til å søke lære plass og gi dem innsikt i fremtidige karrieremuligheter samt muligheter for videre kompetansebygging.

Ungdom med lærevansker eller særskilte behov, som ønsker opplæring i bedrift, kan få opplæringskontrakt som lærekandidat. De vil da få opplæring etter en individuelt tilpasset læreplan som er utformet på grunnlag av den enkeltes forutsetninger. Antallet lærekandidater økte til 53 i 2024.

Løpende lærekontrakter

Løpende lærekontrakter er totalen av alle læreforhold, både førsteårslærlinger og de som har holdt på lengre. Tabellen viser hvor mange som var under kontrakt i Nordland fylke per 1 oktober hvert år og inkluderer både lærlinger med ungdomsrett og andre lærlinger. Antallet løpende lærekontrakter i Nordland har gradvis gått ned siden 2019, og en av hovedårsakene til dette er demografiske endringer. Det har vært en generell nedgang i antall elever i videregående opplæring, noe som direkte påvirker tilgjengeligheten av lærlinger.

	1 okt 2013	1 okt 2014	1 okt 2015	1 okt 2016	1 okt 2017	1 okt 2018	1 okt 2019	1 okt 2020	1 okt 2021	1 okt 2022	1 okt 2023	1 okt 2024
Lærlinger	2 265	2 282	2 373	2 487	2 623	2 666	2 749	2 715	2 692	2 669	2 652	2 644
Elever i fagopp- læring i skole	49	37	41	79	44	35	32	32	31	13	8	9
Lærekandidater	69	85	93	98	99	92	76	83	84	76	71	82
Totalt	2 383	2 404	2 507	2 664	2 766	2 793	2 857	2 830	2 807	2 758	2 731	2 735

Tabell: Løpende lærekontrakter og opplæringskontrakter, flere år (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Av de 2644 lærlingene per 1. oktober 2024 hadde 1990 ungdomsrett. Det er flest lærekontrakter i privat virksomhet:

- Privat sektor 1 871 lærlinger
- Kommunal/fylkeskommunal sektor 419 lærlinger
- Statlig sektor 353 lærlinger

Ifølge Qlik var det 2519 løpende lærekontrakter i Nordland per 27.12.2025. De offisielle tallene for 2025 fra Utdanningsdirektoratet vil bli publisert i starten av 2026.

2.2 Formidling og godkjente kontrakter

Formidling

De fleste som ønsker læreplass, særlig ungdommer, får læreplass ved at de søker på samme måte som man søker elevplass, og deretter kommer inn i formidlingssystemet. I formidlingsprosessen finner læreplass søker og bedrift eller samarbeidsorgan for lærebedrifter (opplæringskontor) hverandre. Partene inngår lærekontrakt og lærlingen får ansettelse i en bedrift. Fullføring på yrkesfag er avhengig av et velfungerende formidlingsapparat.

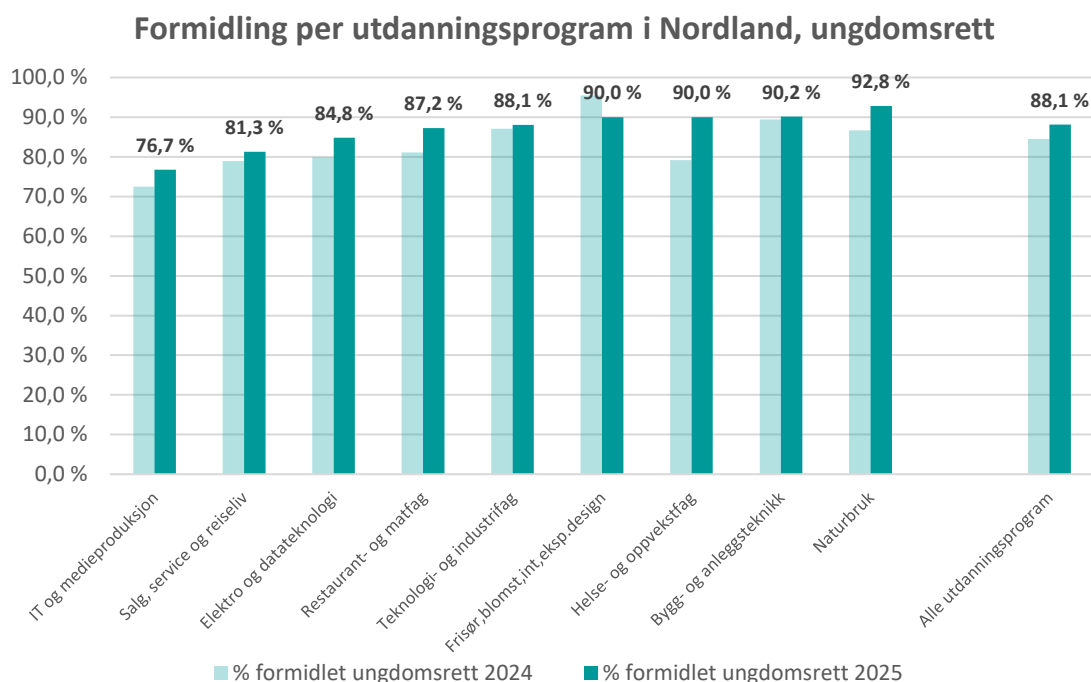
Det vil si at formidling til læreplass er en prosess der man søker om og blir koblet med potensielle lærebedrifter. Formidlingsprosessen kan være løpende gjennom hele året.

I 2025 søkte 1155 personer læreplass i Nordland, hvorav 1071 hadde ungdomsrett; 87,4% ble formidlet totalt, og 88,1% av ungdomsrett-søkerne. Tallene viser oppgang i formidling sammenlignet med året før, noe som kan forklares med at ny praksis ble avklart for alle parter etter innføringen av den nye opplæringsloven.

År	Søkere totalt	Formidlet totalt	% formidlet	Ungdomsrett søkere totalt	Ungdomsrett formidlet totalt	Ungdomsrett % formidlet
2025	1155	1010	87,4%	1071	944	88,1%
2024	1 144	962	84,1%	982	830	84,5%
2023	1 162	1 029	88,6%	1 013	916	90,4%
2022	1 211	1 058	87,4%	1 063	952	89,6%
2021	1 241	1 053	84,9%	1 026	905	88,2%
2020	1 281	1 032	80,6%	1 028	888	86,4%
2019	1 221	1 027	84,1%	985	873	88,6%

Tabell: Søkere til læreplass og formidlet i Nordland (Kilde: Qlik per 27.12.2025)

Det er noen variasjoner fra år til år i formidlingen innen ulike utdanningsprogrammer, med de mest merkbare endringene i de mindre utdanningsprogrammene.

Figur: Formidling i Nordland per utdanningsprogram (Kilde: Qlik per 27.12.2025)

Tidlig formidling er et mål i prosessen. For elevene er det avgjørende å vite at de har en læreplass klar når skoleåret avsluttes. Samtidig ønsker lærebedriftene å sikre inntaket av lærlinger så tidlig som mulig.

Høy formidling er et resultat av et nært samarbeid mellom fylkeskommunen, skolene og deres formidlingskoordinatorer, samarbeidsorgan for lærebedrifter (opplæringskontorer) og deres medlemsbedrifter og selvstendige lærebedrifter. Like viktig er den enkeltes innsats; mange søkere får læreplass som følge av aktiv deltakelse i arbeidsperioder ute i bedrifter i løpet av skoleåret (YFF).

Ikke alle formidlede søkere ender opp med å få en godkjent lærekontrakt, da det avhenger av bedriftens beslutning og søkerens kvalifikasjoner.

Godkjente lærekontrakter

Godkjente lærekontrakter er det formelle antallet kontrakter som er blitt godkjent av fylkeskommunen, og som markerer starten på et offisielt læreforhold. Antallet godkjente lærekontrakter vil ofte være lavere enn antallet formidlede søkere, da ikke alle formidlede søkere får tilbud om kontrakt eller velger å akseptere den.

Utdanningsdirektoratet utarbeider og publiserer statusrapporter som viser prosentandelen av søkere som har fått godkjent lærekontrakt i løpet av et kalenderår. Det er viktig å være oppmerksom på at formidlingstall og tall for godkjente lærekontrakter kommer fra ulike kilder - henholdsvis Qlik og Utdanningsdirektoratets statistikkportal. Disse kildene benytter seg av forskjellige tellemetoder, som tar hensyn til faktorer som ønskenummer, kandidater som har skaffet seg læreplass på egenhånd uten å søke formelt, osv. Denne variasjonen i metodikk kan føre til avvik og forskjeller i de rapporterte statistikkene. I lys av dette er det mer hensiktsmessig å fokusere på den overordnede utviklingstrenden fremfor å legge for mye vekt på spesifikke tall.

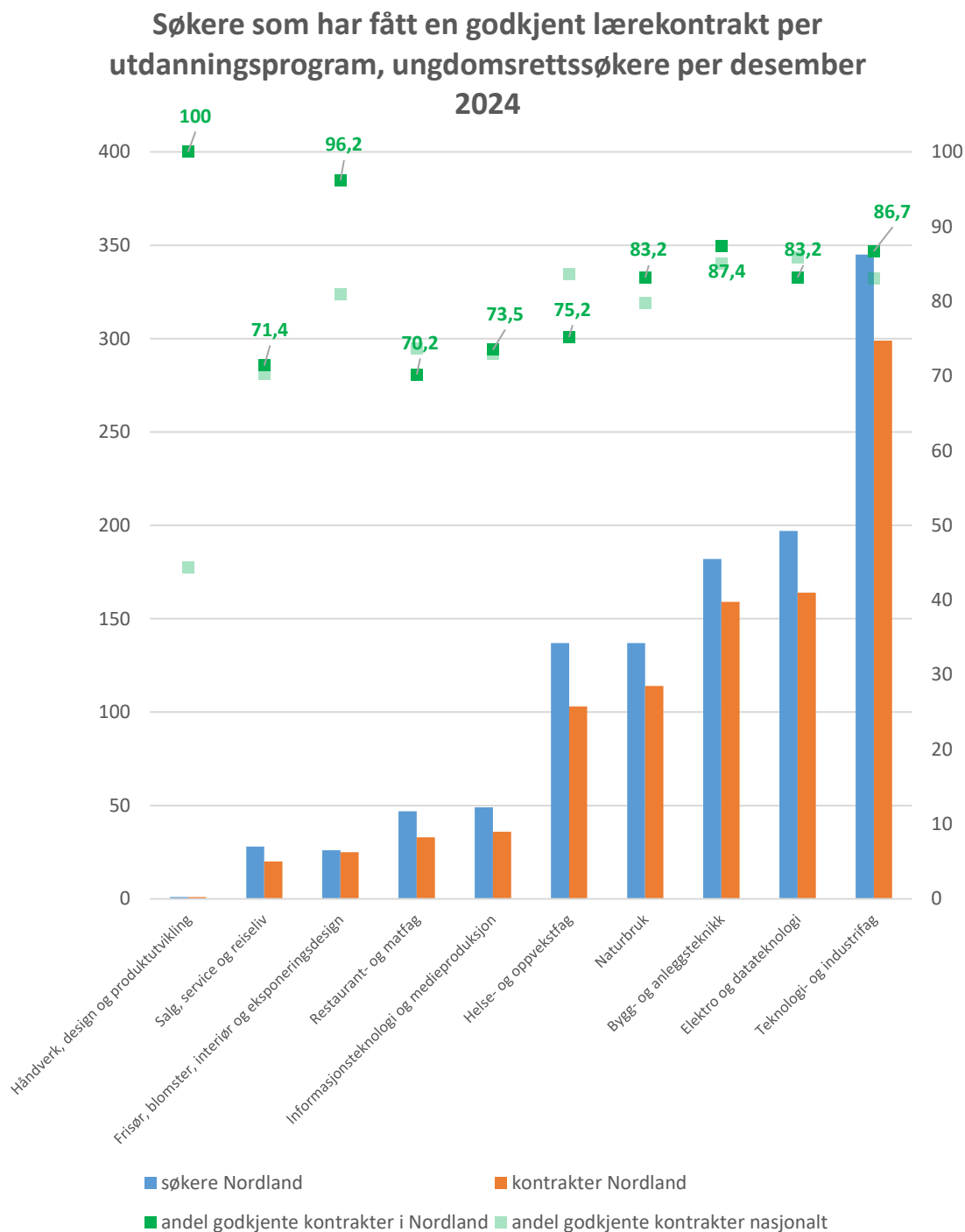
Det vises en reduksjon i det totale antallet godkjente kontrakter for alle rettstyper, noe som følger utviklingen i antallet førsteårslærlinger. Særlig er det en tydelig nedgang i ikke-ungdomsrett-gruppen. Dette kan skyldes endringer i lovverk og praksis som generelt har bremset formidlingen. Samtidig har antallet godkjente lærekontrakter med ungdomsrett i Nordland holdt seg stabilt høyt i 2024, med 954 kontrakter.

	Ungdomsrett	Ikke ungdomsrett	Alle rettstyper
desember 2011	774	401	1175
desember 2012	746	407	1153
desember 2013	708	376	1084
desember 2014	783	408	1191
desember 2015	806	398	1204
desember 2016	799	446	1245
desember 2017	897	422	1319
desember 2018	841	426	1267
desember 2019	933	443	1376
desember 2020	912	392	1304
desember 2021	950	390	1340
desember 2022	973	340	1313
desember 2023	952	352	1304
desember 2024	954	306	1260

Tabell: Antall kontrakter godkjent i Nordland per år (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Totalt sett var det 1149 søkere med ungdomsrett per desember 2024, og av disse fikk 83,0 prosent godkjent sin lærekontrakt. Nasjonalt var andelen 81,8 prosent, det er flere søkere som får lærekontrakt i Nordland enn nasjonalt.

I gjennomføringssammenheng er det mest interessant å se på godkjenning av kontrakter til søkere med ungdomsrett, slik at neste figur omfatter kun denne gruppen. Den viser dekningsgrad på de ulike utdanningsprogrammene, det vil si hvor mange ungdommer som søkte læreplass per program, og hvor mange som fikk kontrakt. I tillegg vises kontraktsandelen både for Nordland og nasjonalt.

Figur: Søkere som har fått en godkjent lærekontrakt per utdanningsprogram, ungdomsrett, 2024
(Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Nordland ligger over det nasjonale nivået når det gjelder andel godkjente lærekontrakter, men det er tydelige forskjeller mellom de ulike utdanningsprogrammene. Innen Teknologi- og industrifag har fylket en spesielt høy andel kontrakter, med 86,7 prosent godkjenning, noe som tilsvarer det nasjonale nivået. Både Bygg- og anleggsteknikk samt Elektro og datateknologi oppnår også svært gode resultater, omtrent på høyde med eller noe over landsgjennomsnittet.

For Helse- og oppvekstfag og Restaurant- og matfag ser man at Nordland ligger noe lavere enn det nasjonale nivået. Dette tyder på at det her kan være større utfordringer med å sikre læreplasser til alle søkere i akkurat disse utdanningsprogrammene.

Små utdanningsprogrammer i fylket har ofte få søkere, men de kjennetegnes samtidig av en forholdsvis høy andel godkjente kontrakter. Dette kan indikere en god balanse mellom tilbud og etterspørsel innen disse retningene.

Samlet peker figuren på at Nordland har en høy andel ungdomsrettssøkere som får læreplass i flere viktige yrkesfag, særlig innen tekniske og industrielle fag.

2.3 Alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag

Selv om hovedmodellen for yrkesfaglig opplæring er 2+2 (to år i skole og to år i lære), erkjenner man behovet for større fleksibilitet. Fylkeskommunen, som et eksempel, kan godkjenne lærekontrakter og opplæringskontrakter som avviker fra den fastsatte opplæringsordningen.

To sentrale modeller for alternative opplæringsløp innenfor yrkesfag er:

- FOB (0+4): Et fireårig lærlingeløp med skolestøtte.
- FOB1 (1+3): Ett år i skole (Vg1) etterfulgt av et treårig lærlingeløp med skolestøtte.

Disse modellene er nyttige:

- Når klasser legges ned uten mulighet for flytting
- For fag som ikke tilbys lokalt eller regionalt
- Når lokalt næringsliv etterspør spesifikke kompetanser

Implementeringen av alternative opplæringsløp krever samarbeid mellom skoler, lærebedrifter og fylkeskommunen. Fellesfagundervisningen styres i samarbeid med videregående skoler, lærebedrifter og samarbeidsorgan for lærebedrifter (opplæringskontorer) må forberedes på de utfordringer og ansvar som følger med slike fleksible løp.

Figuren nedenfor viser en oversikt over løpende FOB-kontrakter i Nordland, kategorisert etter utdanningsprogram.

Oversikt over løpende FOB-lærekontrakter med ungdomsrett etter utdanningsprogram i Nordland

Utdanningsprogram	2024		2025	
	FOB (0+4)	FOB1 (1+3)	FOB (0+4)	FOB1 (1+3)
Bygg- og anleggsteknikk	53	64	52	58
Teknologi- og industrifag	39	44	40	47
Naturbruk	27	*	34	7
Helse- og oppvekstfag	11	11	8	11
Restaurant- og matfag	6	*	8	*
Salg, service og reiseliv	8	11	7	12
Frisør, blomst, int, eksp. design	6	*	7	*
IT og medieproduksjon	*	*	*	*
Elektro og datateknologi	0	12	*	14
Håndverk, design, produktutv.	*	0	*	0
Design og håndverk	*	0	0	0
Service og samferdsel	*	*	*	0
Totalsum	157	154	162	157

Figur: Oversikt over løpende FOB-kontrakter med ungdomsrett etter utdanningsprogram i Nordland
(Kilde: Qlik per 27.12.2025)

*under forutsetning at registreringen i systemet ble utført korrekt

Statistikken inkluderer lærlinger med full opplæring i bedrift som har ungdomsrett. Den omfatter både de som mangler Vg1/Vg2, og de som har ikke-relevant Vg1/Vg2.

I 2025 ble 12% av FOB (0+4)-kontrakter med ungdomsrett og 10% av FOB1 (1+3)-kontrakter med ungdomsrett hevet, en liten nedgang fra 2024. Andelen ligger fortsatt høyere enn for ordinære kontrakter, der 8,7 % ble hevet i 2025.

Den høyere hevingsrate for FOB-kontrakter kan tilskrives flere faktorer. Kandidatene er ofte unge og kommer rett fra ungdomsskolen, med begrenset kunnskap om det aktuelle lærefaget de må velge. Dette kan gjøre valgprosessen utfordrende og øke risikoen for feilvalg. Videre binder kandidatene seg til ett bestemt lærefag og en lærebedrift for hele den 4-årige opplæringen, noe som begrenser fleksibiliteten og mulighetene for endringer. I tillegg varierer kvaliteten på programfagopplæringen fra Vg1 til Vg2 signifikant fra bedrift til bedrift, hvilket kan påvirke lærlingenes læringsutbytte og tilfredshet. Disse faktorene kombinerer seg og bidrar til den høyere hevingsrate for FOB-kontrakter.

Hevinger av løpende FOB-kontrakter med ungdomsrett i Nordland

Utdanningsprogram	2024		2025	
	FOB (0+4)	FOB1 (1+3)	FOB (0+4)	FOB1 (1+3)
Antall hevinger	23	21	19	15
Andel hevinger	15 %	14 %	12 %	10 %

Figur: Hevinger av FOB-kontrakter (Kilde: Qlik per 27.12.2025)

*under forutsetning at registreringen i systemet ble utført korrekt

Antall lærlinger som tok fellesfag ved skoler innen FOB-modellen skoleåret 2024-2025 er følgende:

Skole	Antall lærlinger som tar fellesfag innen FOB-modellen 2024-2025
Knut Hamsun videregående skole	27
Polarsirkelen videregående skole	6
Hadsel videregående skole	6
Mosjøen videregående skole	3
Brønnøysund videregående skole	2
Narvik videregående skole	2
Bodø videregående skole	1
Vest-Lofoten videregående skole	1
Fauske videregående skole	1
Totalt	49

Tabell: Antall FOBere per skole som tok fellesfag 2024-2025 (Kilde: Qlik, Vigo),
*under forutsetning at registreringen i systemet ble utført korrekt.

2.4 Læreplassgaranti

For å nå målsettingen om bedre gjennomføring i videregående opplæring i Nordland, er det avgjørende at kvalifiserte søkere til læreplass får inngått lærekontrakt. Mangel på læreplasser er fortsatt den mest sentrale årsaken til at mange yrkesfagelever ikke fullfører opplæringsløpet. Samtidig ser vi et økende behov for faglært arbeidskraft i fylket. På bakgrunn av dette vedtok fylkestinget i 2019 (FT-sak 27/2019) å etablere prosjektet *Læreplassgaranti i Nordland*, som et strategisk virkemiddel for å møte både utdanningspolitiske og arbeidsmarkedsmessige behov.

Målet med læreplassgarantien er todelt: å sikre læreplass til alle kvalifiserte søkere, og samtidig bidra til å dekke etterspørselen etter fagkompetanse i regionen. Et sentralt element i dette arbeidet er rekrutteringen av læreplassgarantister – lærebedrifter som inngår samarbeidsavtale med Nordland fylkeskommune og gir et årlig estimat på antall læreplasser. Dette gir bedriftene mulighet til å synliggjøre sitt behov og aktivt bidra til rekruttering innen eget fagfelt. I retur får bedriftene økt synlighet, mulighet til å markedsføre seg som garantister, og prioritert tilgang til elever i yrkesfaglig fordypning (YFF).

En ny samarbeidskontrakt er under utarbeidelse, basert på erfaringer fra tidligere avtaler. Den skal være fleksibel og justerbar i takt med innmeldte behov, og legge til rette for langsiktig og forpliktende samarbeid mellom skole og næringsliv.

Som en del av denne strategiske satsingen har utviklingen av digitale verktøy vært prioritert for å styrke kvalitet, oversikt og effektivitet i formidlingsarbeidet. Til tross for begrenset fremdrift de siste årene, er dette nå løftet frem som et sentralt utviklingsområde. Målet er å etablere en helhetlig og datadrevet infrastruktur som gir bedre innsikt i hvilke ungdommer som mangler læreplass, og hvilke bedrifter som har ledige plasser. Dette vil muliggjøre mer målrettet og effektiv kobling mellom skole og arbeidsliv.

Læreplassgarantien kvalitetssikres også gjennom systematisk oppfølging av elevenes YFF-utplassering, ved bruk av Læreplassregnskapet i Vigo. Dette styrker datagrunnlaget og gir bedre beslutningsstøtte for aktørene i formidlingsprosessen. Siden 2019 har det vært betydelige fremskritt i utviklingen av digitale løsninger, og arbeidet fortsetter med sikte på å realisere strategiske mål om helhetlig oppfølging, økt gjennomføring og styrket samhandling.

Læreplassgarantien gir ungdommer forutsigbarhet og trygghet. Tidligere har mange søkere stått uten kontrakt, noe som har bidratt til frafall. Samtidig har det vært en positiv utvikling med økning i antall lærekontrakter, som følge av systematisk innsats og styrket samarbeid med næringslivet. Dette viser at tettere og mer forpliktende samarbeid gir resultater, og at flere ungdommer får muligheten til å fullføre sin yrkesfaglige utdanning.

Høsten 2025 ble læreplassgarantien tilgjengelig for elever innen følgende utdanningsprogram:

- Helse og oppvekstfag (11)
- Bygg- og anleggsteknikk (18)
- Elektro og datateknologi (28)
- Kjøretøyfagene (11)

Totalt var det 68 elever med ungdomsrett som kunne søke om læreplassgaranti i 2025. Av disse benyttet 10 seg av ordningen. 5 søkere oppfylte kriteriene og fikk innfridd garantien. Disse får nå forsterket formidling gjennom et dedikert formidlingsteam bestående av prosjektleder, formidlingsansvarlig, formidlingskoordinator ved avgiverskole og rådgiver innen fagområdet. Teamet mobiliserer sine nettverk for å finne relevant læreplass, og har tilgang til midler fra samfunnskontrakten for flere læreplasser som støtte ved særskilt krevende formidlingssaker.

De 5 søkerne som ikke oppfylte kriteriene for garanti følges opp videre av formidlingskoordinator og oppfølgingstjenesten, i samarbeid med relevante instanser, for å finne alternative opplæringsløp.

Videre vil flere fagområder gradvis bli innfaset i ordningen. Det gjenstår fortsatt arbeid knyttet til utvikling av fagsystemer, digitale verktøy, etablering av møtepunkter mellom skole og næringsliv, samt beslutninger om den administrative og praktiske realiseringen av læreplassgarantien. Dette arbeidet er avgjørende for å sikre at ordningen blir et effektivt og bærekraftig virkemiddel for økt gjennomføring og kompetansebygging i Nordland.

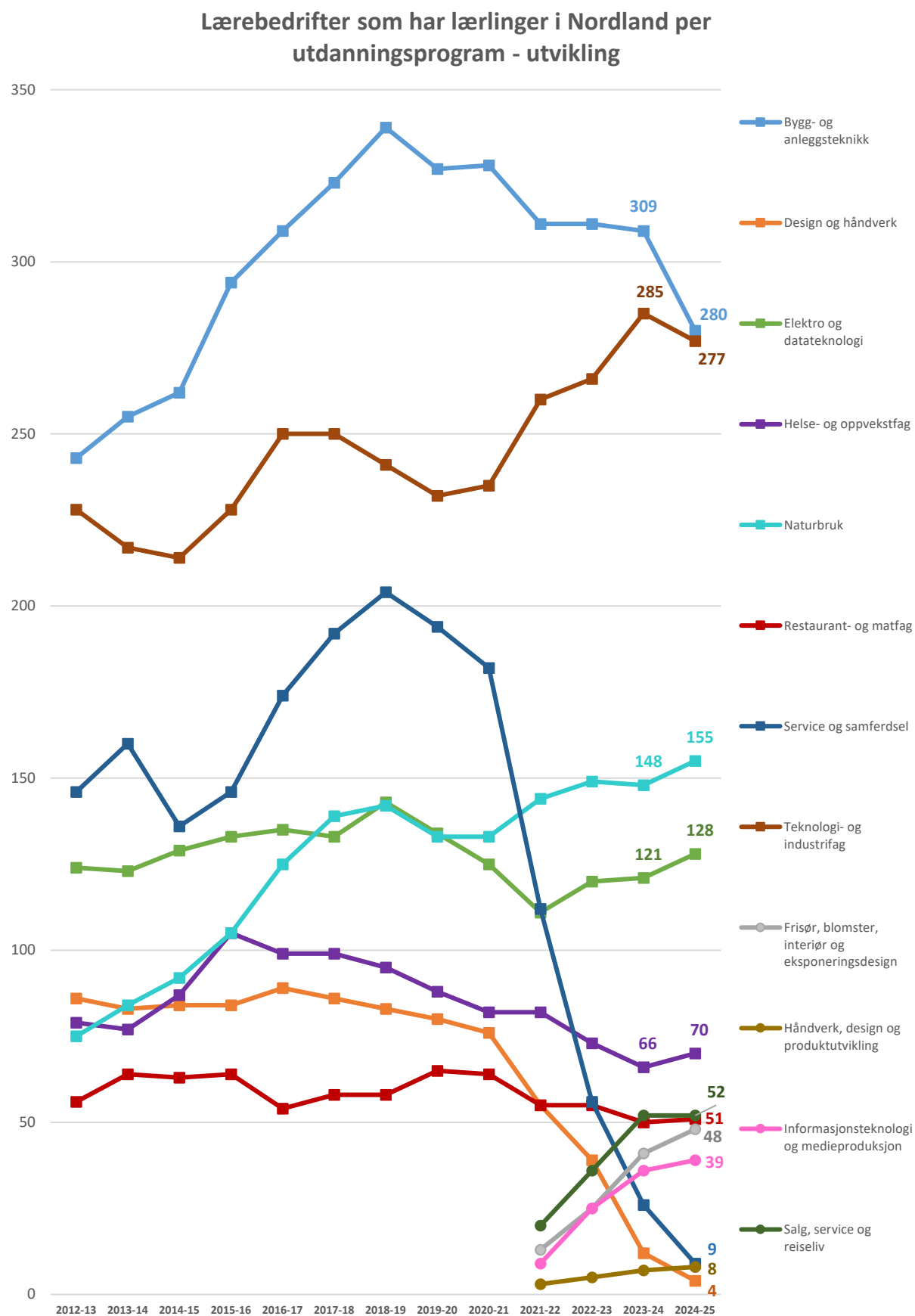
Læreplassgarantisøkere høsten 2024: status per 1. juni 2025

Av 84 søkere uten læreplass innen Bygg- og anleggsteknikk, Helse- og oppvekstfag, Elektro og datateknologi samt kjøretøyfagene, søkte seks om læreplassgaranti, hovedsakelig innen Bygg- og anleggsteknikk og Elektro og datateknologi. Tre av disse fikk inngått lærekontrakt, mens de øvrige endret løpet.

2.5 Lærebedrifter i Nordland

I 2024-2025 var det 1544 godkjente lærebedrifter i Nordland, og 1121 av disse hadde lærling.

En forutsetning for å kunne oppfylle alle læreplasssøkeres ønsker om kontrakt er at det finnes et tilstrekkelig antall godkjente lærebedrifter i de bransjene man har søkere i. Derfor har det vært en prioritert oppgave både nasjonalt og i fylket å rekruttere nye lærebedrifter. Et sentralt tiltak var inngåelse av avtalen Samfunnskontrakt Nordland for flere læreplasser 2020-2023 mellom partene i arbeidslivet (NHO og LO), KS, Stasforvalteren i Nordland, NAV og Nordland fylkeskommune. Det viktigste innsatsområdet i avtalen er arbeidet for å sikre flere lærebedrifter og flere læreplasser. Det er et potensial i mange bransjer for å rekruttere en større andel av virksomhetene som lærebedrifter, og etablerte lærebedrifter oppfordres til å ta inn flere lærlinger, også i andre lærefag enn de har fra før. Arbeidet omfatter kommunale, statlige virksomheter og privat næringsliv.

Figur: Lærebedrifter som har lærlinger i Nordland per utdanningsprogram - utvikling (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Partene i samfunnskontrakten i Nordland forplikter seg blant annet til:

- å gjennomføre tiltak for å skaffe flere læreplasser og flere lærebedrifter;
- at eksisterende lærebedrifter øker antall lærlinger/lærekandidater;
- å styrke samarbeidet med bransjer om rekruttering og læreplasser;
- å gi kunnskap om arbeidslivets fremtidige kompetansebehov;
- arbeidet med læreplassgarantien.

Antallet lærebedrifter innen Teknologi- og industrifag og Bygg- og anleggsteknikk er i 2024-2025 lavere enn året før. Dette kan blant annet henge sammen med konjunkturer, restrukturering i industrien og byggebransjen, økt bruk av innleie eller større enheter som tar flere lærlinger hver, samt at enkelte bedrifter har valgt å tre ut av ordningen på grunn av kapasitets- eller rekrutteringsutfordringer.

Elektro og datateknologi viser derimot en oppgang. Dette underbygger inntrykket av en generell økning i etterspørselen etter fagarbeidere innen elektro- og IKT-relaterte fag, drevet av omstilling til grønn teknologi, digitalisering og økte krav til teknisk kompetanse. Naturbruk har en tilsvarende positiv utvikling med flere lærebedrifter i 2024-2025 enn tidligere, noe som kan tyde på økt aktivitet i landbruks-, havbruks- og andre naturbaserte næringer.

De relativt nye utdanningsprogrammene Informasjonsteknologi og medieproduksjon og Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign ligger i 2024-2025 høyere enn ved innføringen og viser en jevn vekst i antall lærebedrifter. Dette kan tyde på at næringslivet i økende grad ser verdien av kompetansen fra disse programmene, og at samarbeidet mellom skoler og bedrifter er i ferd med å bli mer etablert over tid.

Salg, service og reiseliv og Restaurant- og matfag fremstår i figuren som relativt stabile sammenlignet med i fjor. Det kan indikere at disse bransjene har et mer jevnt og forutsigbart behov for lærlinger, der antallet lærebedrifter i større grad følger den generelle aktiviteten i handels-, service- og serveringsnæringene enn kortsiktige svingninger.

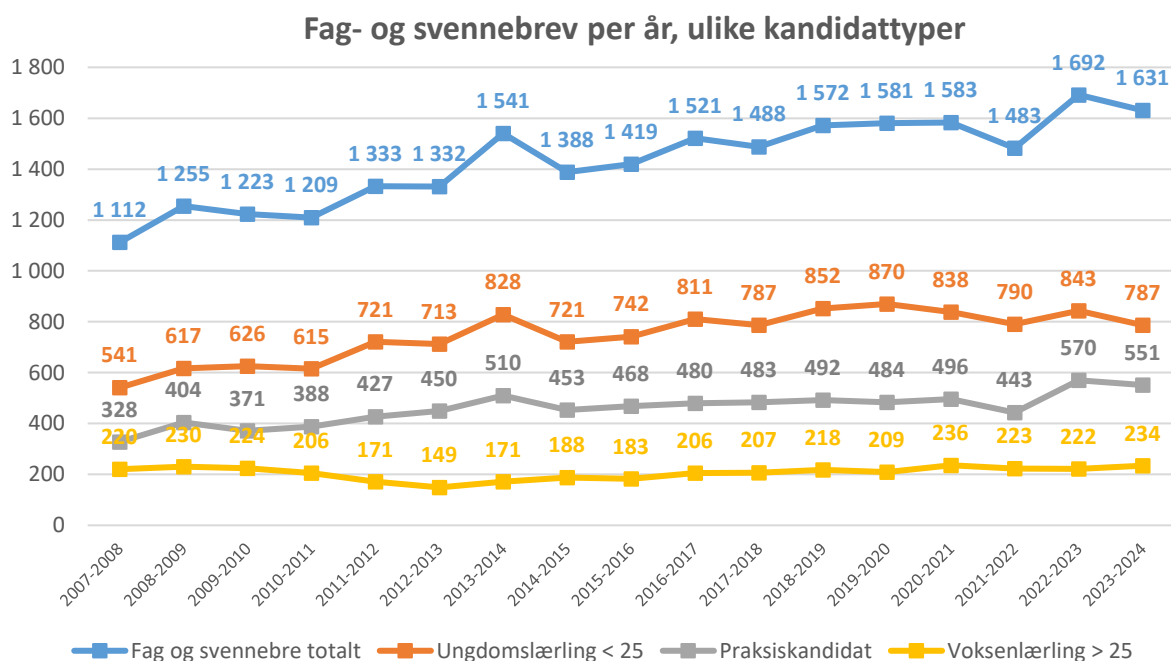
423 godkjente lærebedrifter i Nordland har ikke lærling. Tallet viser også at det er et uutnyttet potensial i bedrifter som allerede har godkjenning på plass, men som av ulike grunner ikke har lærling.

Dessverre har veksten i lærebedrifter ikke fordelt seg jevnt geografisk i fylket. Det er naturlig at fylkets store kommuner har flest lærebedrifter og at mye av veksten kommer her (lærebedrifter). God geografisk spredning på lærebedrifter vil kunne gi utkantsungdom bedre muligheter til å fullføre sitt videregående opplæringsløp.

2.6 Fag- og svenneprøver

Fag- og svenneprøver utgjør sluttvurderingen for alle som har som mål å oppnå et fag- eller svennebrev. Dette inkluderer lærlinger, elever i alternativt Vg3 i skole, praksiskandidater og kandidater som tar fagbrev på jobb. Fylkeskommunen har ansvaret for å sikre at fag- og svenneprøvene gjennomføres i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

I perioden 2023-2024 ble det registrert 1631 nye fagarbeidere i Nordland. Av disse bestod 787 ungdomslærlinger fag- eller svenneprøven etter gjennomført lærekontrakt med opplæring i bedrift. I tillegg fullførte 234 voksenlærlinger med fag- eller svennebrev, et antall som har vært stabilt over tid.

Figur: Fag- og svenneprøver, utvikling (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

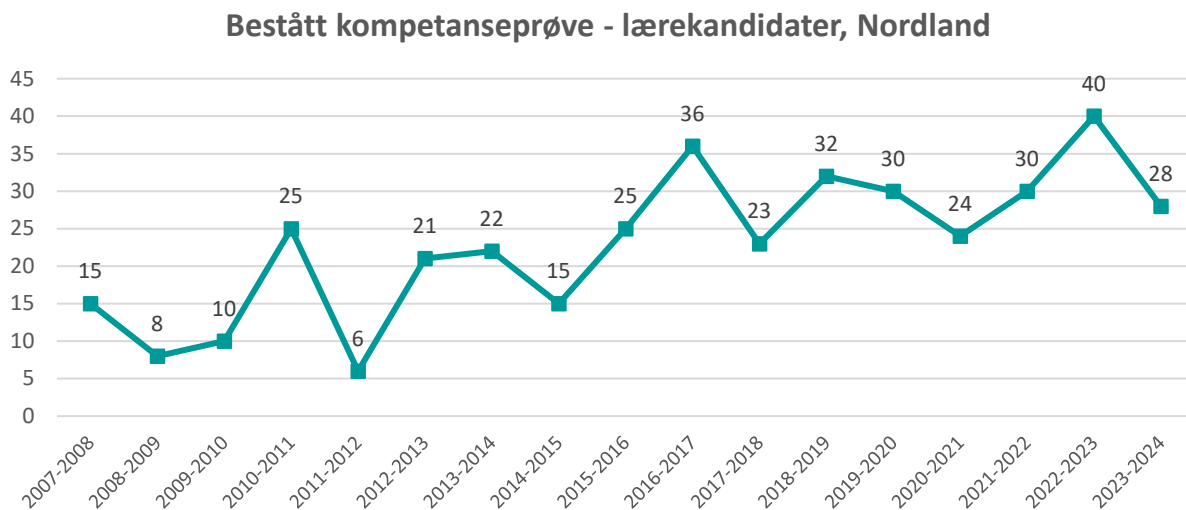
Det har vært en nedgang i andelen ungdomslærlinger som består fag- eller svenneprøven innen Restaurant- og matfag, Naturbruk og Helse- og oppvekstfag. Samtidig viser nyere utdanningsprogrammer som Salg, service og reiseliv, Informasjonsteknologi og medieproduksjon, samt Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign en økning i antall ungdomslærlinger med fag- eller svennebrev i 2023-2024. Øvrige utdanningsprogrammer har hatt en stabil utvikling de siste årene.

Som observert, er det betydelig flere gutter enn jenter som velger yrkesfag, og flere gutter inngår lærekontrakter. Derfor er det naturlig at blant lærlingene under 25 år som oppnår fag- eller svennebrev, er det vesentlig flere gutter enn jenter.

I tillegg til lærlingene er det flere som består fag- eller svenneprøven som praksiskandidater. I perioden 2023-2024 var det 551 praksiskandidater i Nordland. Praksiskandidatordningen er for personer som kan dokumentere lang og variert yrkespraksis. Denne ordningen gir voksne rett til å melde seg opp til fag- eller svenneprøve uten å ha gjennomført opplæring i skole eller læretid i bedrift.

Praksiskandidater må først bestå en egen skriftlig eksamen før de kan melde seg opp til fag- eller svenneprøven som privatist. Det stilles imidlertid ikke krav om beståtte fellesfag, slik det gjør for lærlinger. Praksiskandidatordningen representerer den viktigste veien til fag- eller svennebrev for voksne, og fungerer som et bevis på at erfaringen og opplæringen en ufaglært har fått på arbeidsplassen, kan omsettes til sertifisering som fagarbeider. Praksiskandidater utgjør derfor et viktig supplement til lærlingordningen.

Utenom ungdom som har fått opplæring i bedrift som lærlinger, har man en mindre gruppe som får opplæring i faget sitt med utgangspunkt i en mindre omfattende, individuelt tilpasset læreplan: lærekandidatene. Tallet på lærekandidater som består kompetanseprøven, varierer betydelig. I perioden 2023-2024 var det 28 lærekandidater med bestått kompetanseprøve, en nedgang sammenlignet med året før.

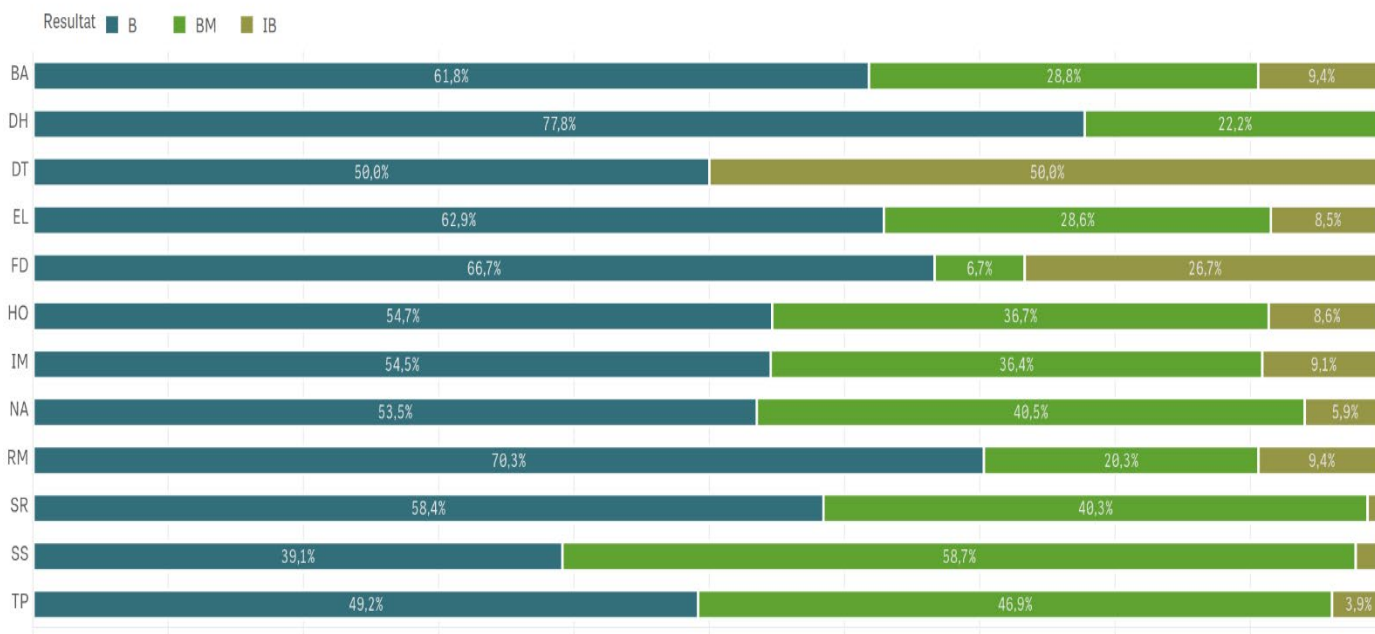
Figur: Bestått kompetanseprøve - lærekandidater, utvikling i Nordland (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Det er et politisk vedtatt utviklingsmål å målrette bruken av alternative opplæringsløp som fører til at flere oppnår kompetansebevis som lærekandidat.

Resultat på fag- og svenneprøver

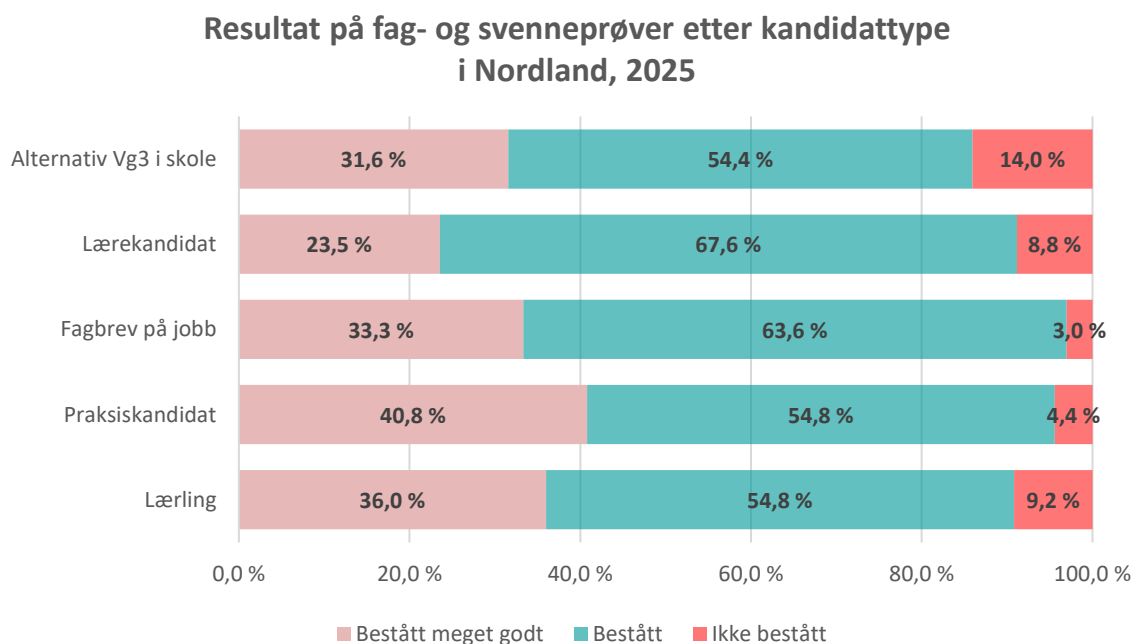
Nasjonale myndigheter publiserer ikke resultater fra fag- og svenneprøver, men det er mulig å hente ut data fra datasystemet Qlik. Alle tall og resultater som presenteres, er basert på fag- og svenneprøver gjennomført i kalenderåret 2025. Det er viktig å merke seg at dette er foreløpige tall, ettersom ikke alle prøver fra desember er registrert ennå.

Av 1899 avlagte prøver fra kalenderåret 2025 som foreløpig er registrert, var det 148 som ikke bestod prøven, altså en strykandel på omtrent 8 prosent. For øvrig, er resultat fra fag- og svenneprøver gode, og 37 prosent oppnår vurderingen Bestått meget godt (BMG). Fordelingen mellom stryk, bestått prøve og BMG er relativt stabil per utdanningsprogram fra år til år.

Figur: Resultat på fag- og svenneprøver etter utdanningsprogram i Nordland, 2025 (Kilde: Qlik per 27.12.2025)

Påfølgende figur illustrerer fordelingen av resultater på fag- eller svenneprøven, kategorisert etter kandidattype.

Figur: Resultat på fag- og svenneprøver etter kandidattype i Nordland, 2025 (Kilde: Qlik)

De største gruppene som tar fag- eller svenneprøven er lærlinger og praksiskandidater. Praksiskandidater stryker sjeldnere på prøven, noe som er naturlig ettersom de ofte har lang praksis i yrket og dermed mye erfaring og rutine. Lærlinger, derimot, har en høyere andel som ikke består prøven. Dette kan forklares med at lærlinger fortsatt er i en opplæringsfase og har mindre erfaring. De kan møte utfordringer i overgangen fra teori til praksis, noe som kan påvirke deres prestasjoner.

Kvinner og menn oppnår om lag samme vurdering på fag- og svenneprøvene, men det er flere menn enn kvinner som avlegger prøve. Og kvinner får som regel litt større andel 'Bestått meget godt' enn det menn gjør.

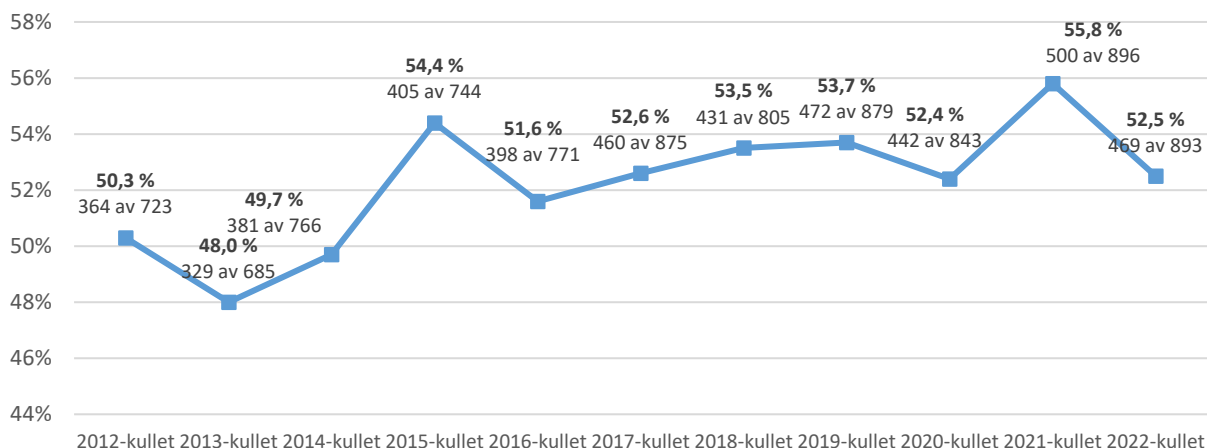
2.7 Gjennomføring av læretiden

Læretiden, i likhet med skoleløpet, er preget av både forsinkelser og frafall. For å holde oversikt over lærlingenes progresjon og vurdere behovet for eventuelle tiltak, er det essensielt å følge deres utvikling nøye. Utdanningsdirektoratet offentliggjør derfor årlige statistikker. Disse målingene beregner gjennomføringsfart basert på startdatoen for hver lærlings individuelle kontrakt, med et tillegg på to måneder. Dette tillegget er nødvendig fordi fag- og svenneprøven kan tas inntil to måneder etter at læretiden er over.

Gjennomføring av læretiden to år etter kontraktsinngåelse

Den store majoriteten av lærlingene har kontrakt på 24 måneder, noe som er normen i 2+2-modellen. Man vet imidlertid at en del har kontraktlengder som avviker fra dette. Likevel bør man kunne forvente at de fleste fullfører læretiden og avlegger prøven innen fristen på to år og to måneder. Virkeligheten er imidlertid mer komplisert. Slik så det ut for lærlinger med ungdomsrett ved opptelling oktober 2024 for de som da hadde passert to år og to måneder i lære:

Andel bestått lære etter to år (+2 mnd), ungdomsrettslærling

Figur: Andel og antall bestått lære etter to år (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Figuren viser at andelen på 52,5 prosent besto læretiden etter to år, den er tilbake på samme nivå som for 2020-kullet.

Utdanningsprogram	Andel bestått lære etter to år, førsteårslærling 2022	Andel bestått lære etter fem år per utdanningsprogram, førsteårslærling 2019
Bygg- og anleggsteknikk	34,8	74,3
Helse- og oppvekstfag	62,6	80,1
Naturbruk	69,3	77,2
Teknologi- og industrifag	64,1	90,7
Design og håndverk	*	*
Elektro og datateknologi	*	92,4
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	*	
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	*	
Restaurant- og matfag	*	*
Salg, service og reiseliv	*	
Service og samferdsel	*	83,7

Tabell: Andel bestått lære etter to år og fem år per utdanningsprogram (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Andelen lærlinger som besto læretiden etter to år varierer betydelig mellom de ulike utdanningsprogrammene. Enkelte resultater er skjermet av personvern hensyn, da små fagmiljøer eller lavt tall kan medføre risiko for identifisering av enkeltpersoner. Naturbruk og Teknologi- og industrifag utmerker seg med henholdsvis 69,3 og 64,1 prosent som besto etter to år, noe som tyder på en effektiv gjennomføring blant lærlingene i disse programmene. Helse- og oppvekstfag har også en relativt høy andel, med 62,6 prosent.

Til sammenligning ligger andelen bestått for Bygg- og anleggsteknikk lavere – på 34,8 prosent – blant annet på grunn av sesongvariasjoner og praktiske forhold knyttet til gjennomføring av fag- og svenneprøver i visse fag. For Elektro og datateknologi mangler toårsdata, men sektoren kjennetegnes av lengre læreløp enn to år. Enkelte fag har utvidet opplæringstid, slik at mange lærlinger først avlegger prøven i løpet av det tredje året.

Slik fordelte de 893 ungdomsrettslærlingene seg som begynte i 2022 etter to år:

- Oppnådd fag- eller svennebrev 469 lærlinger 52,5 prosent
- Fortsatt i lære 231 25,9

– Fullført læretid, uten fagbrev	23	2,6
– Ute av lære uten å ha fullført	170	19,0

Gjennomføring av læretiden fem år etter kontraktsinngåelse

Det er i praksis svært få som har læretid på mer enn fem år, derfor gjør Utdanningsdirektoratet siste telling etter fem år. Det var 879 lærlinger med ungdomsrett fra Nordland som startet læretiden i 2019.

Lærlinger innen Teknologi- og industrifag samt Elektro og datateknologi viser høyest gjennomføringsgrad. Etter fem år har forskjellene mellom utdanningsprogrammene blitt mindre markante. Når det gjelder gjennomføringsmålinger, ligger Nordland marginalt under landsgjennomsnittet både to og fem år etter oppstart.

Slik fordelte de 879 ungdomsrettslærlingene seg som begynte i 2019 etter fem år:

– Oppnådd fag- eller svennebrev	734 lærlinger	83,5 prosent
– Fortsatt i lære	16	1,8
– Fullført læretid, uten fagbrev	30	3,4
– Ute av lære uten å ha fullført	99	11,3

145 av 879 lærlinger hadde ikke oppnådd fagbrev fem år etter oppstart. En betydelig gevinst kan hentes ved å redusere frafallet og øke andelen som består fagprøven.

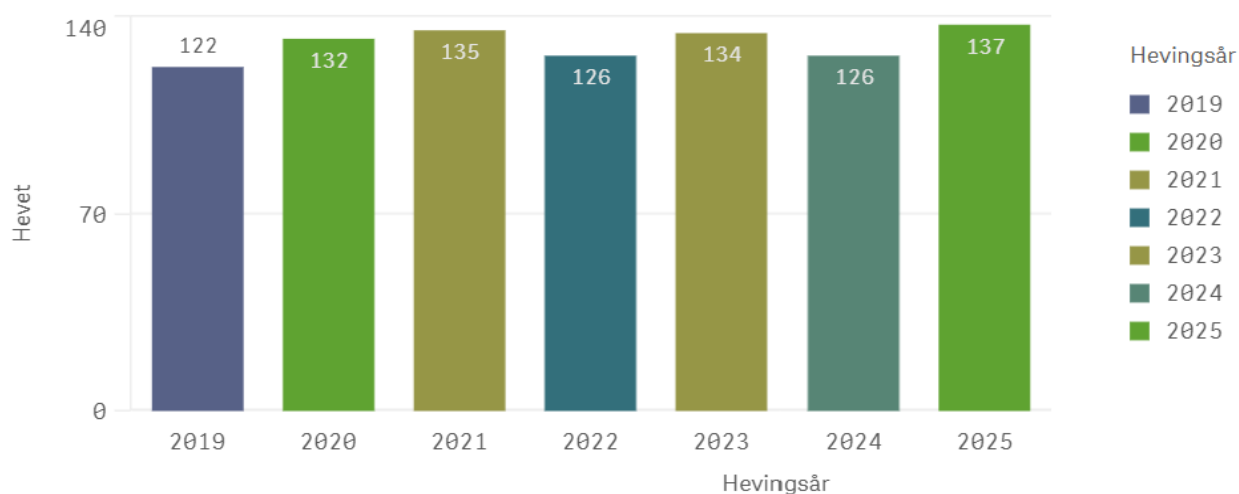
2.8 Årlig heving av lærekontrakter

Heving av lærekontrakter innebærer avslutning av en lærekontrakt før den planlagte sluttdato. Dette må alltid skje i samsvar med bestemmelsene i Opplæringsloven og involverer en formell prosess som sikrer rettferdig behandling av både lærling og lærebedrift.

Neste tabell viser årlig hevinger av ordinære lærekontrakter for lærlinger (inkludert elever med alternativ Vg3 i skole) med ungdomsrett:

Hevinger per år

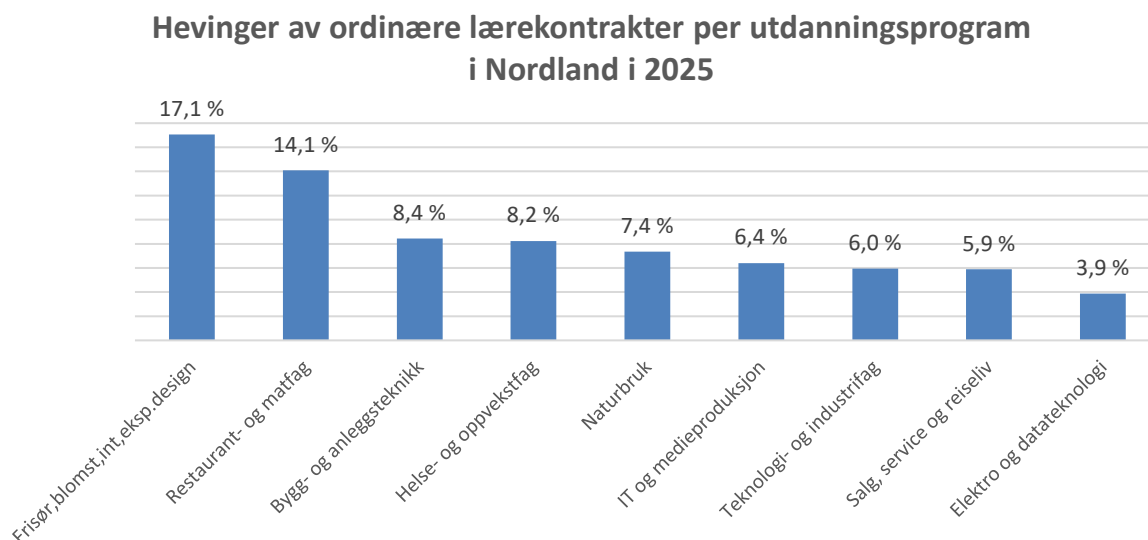
Basert på kontrakt avsluttet dato

Figur: Hevinger av lærekontrakter i Nordland (Kilde: Qlik per 27.12.2025)

I 2025 endte omtrent 8,7 prosent av lærekontraktene (med ungdomsrett) med heving ifølge Qlik, en liten oppgang fra 2024 da tallet var 7,9 prosent. Dette kan skyldes lovendringer, der et bytte av lærebedrift medfører oppsigelse av den eksisterende lærekontrakten og opprettelse

av en ny. Tidligere lot man løse dette ved å endre medlemsbedrift på samme kontrakt. Det er verd å merke seg at årlig frafall fra læretiden er høyere enn årlig frafall fra skolen, med 8,7 prosent i motsetning til 3,8 prosent. Antall årlige hevinger har variert noe over de siste fire årene.

Figur: Hevinger av lærekontrakter per utdanningsprogram Nordland 2024 (Kilde: Qlik per 27.12.2025)

Elektro og datateknologi utmerker seg med et stabilt lavt frafall, i motsetning til fag som Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign, samt Restaurant- og matfag, som har den høyeste andelen hevinger i 2025.

Når en lærekontrakt blir hevet, fyller lærlingene ut en sluttmelding der de må oppgi årsaken til hevingen. For ordinære ungdomslærlingene er de hyppigst oppgitte årsakene følgende:

- Personlige årsaker: 34 hevinger,
- Feilvalg: 34 hevinger,
- Flytting: 27 hevinger,
- Brudd på arbeidslivets regler: 15 hevinger,
- Andre årsaker (ikke oppgitt): 25 hevinger,
- Fått arbeid: * hevinger.

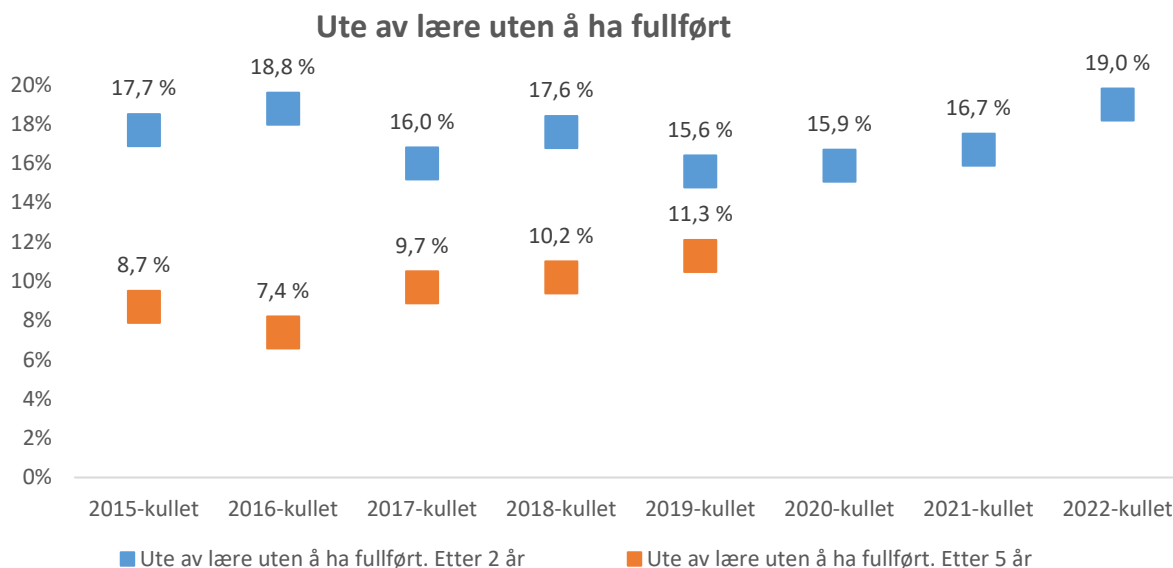
Voksne lærlinger og lærlinger uten rett har en noe høyere andel hevede kontrakter enn ungdomslærlingene. De vanligste årsakene til dette er personlige grunner, feilvalg og flytting.

I 2025 var det svært få hevinger blant lærekandidater med opplæringskontrakt, noe som er positivt. På grunn av at dette er en svært liten gruppe, kan det av personvern hensyn ikke oppgis detaljerte informasjoner her.

2.9 Ute av lære uten å ha fullført for kullet

Status 'Ute av lære uten fullføring' kan være en konsekvens av heving av lærekontrakten, men det kan også være en mer generell betegnelse for situasjoner hvor lærlingen avslutter opplæringen før fullføring, uten at det nødvendigvis involverer en formell heving.

Utdanningsdirektoratet publiserer statistikk som viser andelen lærlinger som er ute av lære per kull, både to og fem år etter kontraktsinngåelse.

Figur: Ute av lære uten å ha fullført, ungdomsrett etter 2 år og etter 5 år (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Det er fortsatt en betydelig andel lærlinger som forlater læretiden uten å fullføre, og dette punktet bør være gjenstand for oppmerksomhet.

Ute av lære uten å ha fullført, prosent

Utdanningsprogram	Andel ute av lære etter to år, førsteårslærling 2022	Andel ute av lære etter fem år, førsteårslærling 2019
Alle utdanningsprogram	19	11,3
Bygg- og anleggsteknikk	28,4	17,1
Design og håndverk	*	*
Elektro og datateknologi	*	4,6
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	*	
Helse- og oppvekstfag	22,9	17,7
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	*	
Naturbruk	19,3	12,3
Restaurant- og matfag	*	*
Salg, service og reiseliv	*	
Service og samferdsel	*	9,6
Teknologi- og industrifag	17,9	4,9

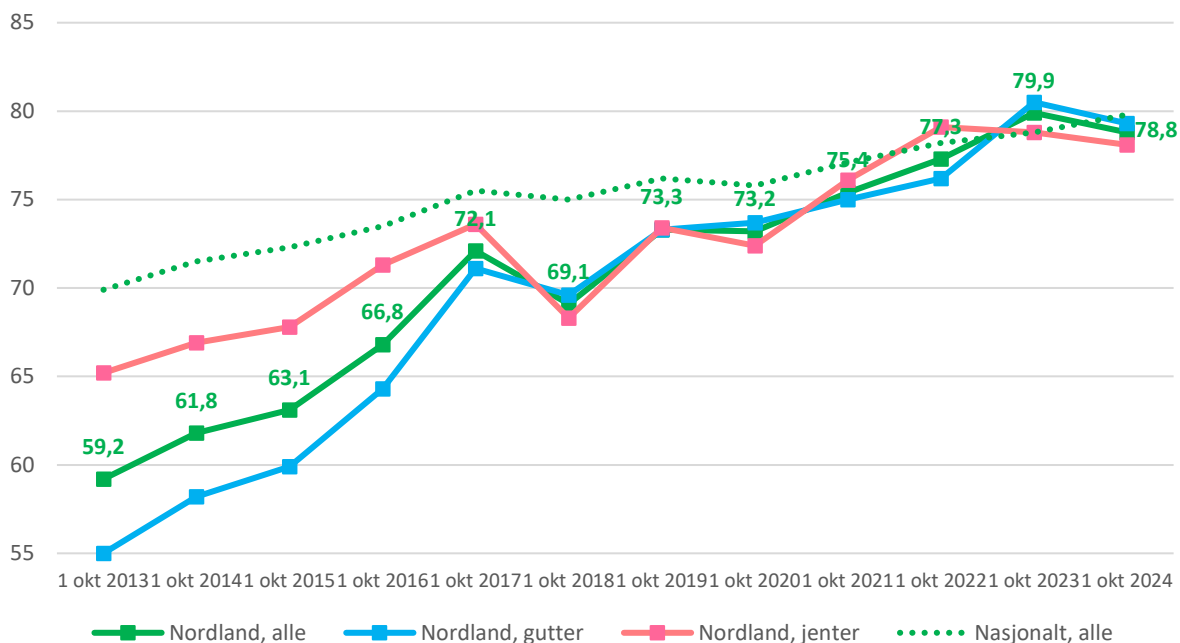
Tabell: Ute av lære uten å ha fullført, ungdomsrett etter 2 år (2022-kullet) og etter 5 år (2019-kullet) (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Det er utfordrende å sammenligne tallene for de ulike utdanningsprogrammene fordi mange av dem er skjermet for å ivareta personvernet.

2.10 Overgang - progresjon mellom Vg2 og Vg3 på yrkesfag

De fleste yrkesfaglige utdanningsløpene er organisert med to år i skole etterfulgt av to år i lære. Overgangen fra det å være elev til å skulle søke læreplass og bli ansatt som lærling i en bedrift oppleves av mange som problematisk. Det er både strukturelle og praktiske hindringer og personlige årsaker til at mange ikke kommer seg videre og ikke får fullført utdanningen sin. Denne overgangen omtales som den vanskelige overgangen i den videregående opplæringsstrukturen.

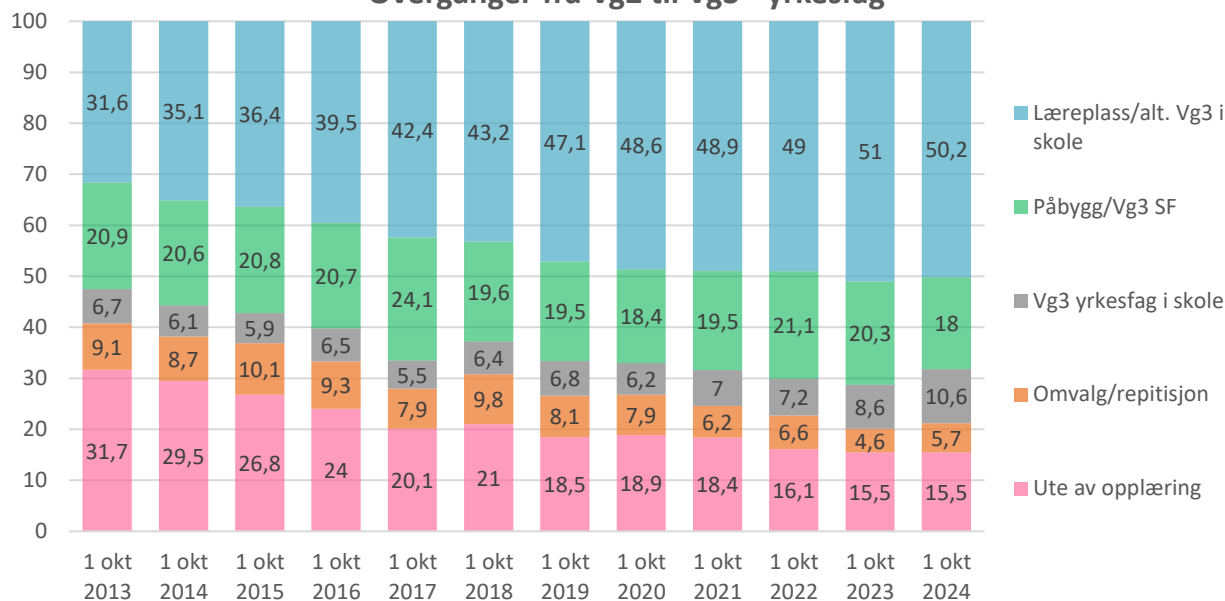
Ordinær progresjon fra Vg2 yrkesfag til Vg3

Figur: Ordinær overgang fra Vg2 til Vg3 yrkesfag, Nordland og nasjonalt (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Det har vært en positiv utvikling i ordinær progresjon i Nordland de siste årene, men i 2024 registreres en nedgang. Fylkets resultat på 78,8 prosent ligger noe under landsgjennomsnittet.

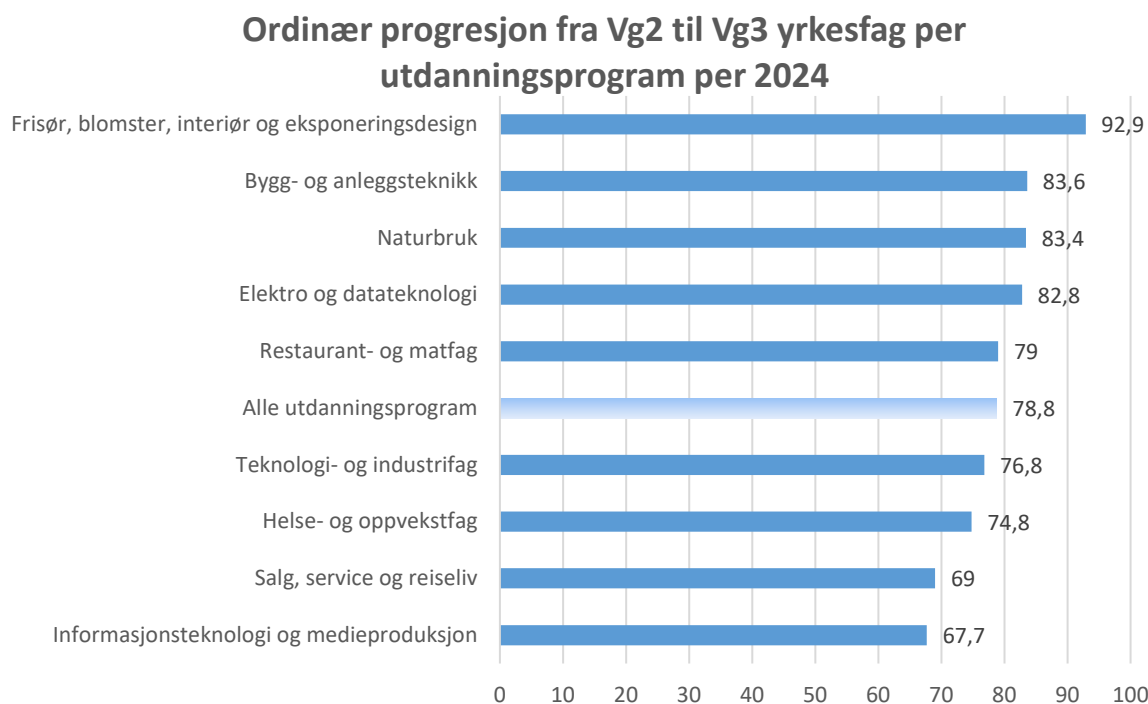
Overganger fra Vg2 til Vg3 - yrkesfag

Figur: Ordinær progresjon fra Vg2 til Vg3 yrkesfag, utvikling (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Andelen yrkesfagelever fra Vg2 som går videre til læreplass har hatt en liten nedgang det siste året, og ligger nå på i overkant av 50 prosent. Overgangen til Vg3 påbygg har også falt noe, og ligger nå på 18 prosent. Samtidig har det vært en økning i andelen som velger yrkesfaglig Vg3 i skole, som nå utgjør 10,6 prosent. Omtrent 5,7 prosent av elevene tar Vg2 om igjen, ofte i forbindelse med omvalg, noe som er en større andel enn året før. Videre har andelen som står utenfor opplæring ved måletidspunktet 1. oktober, vært stabil sammenlignet med fjoråret.

Arbeidet med å fremskaffe lærekontrakter til alle yrkesfagelever som ønsker å gå i lære har blitt høyt prioritert de siste ti årene, både nasjonalt og i Nordland. Dette arbeidet har gitt merkbare resultater, og mange aktører er involvert i prosessen. Det praktiske samarbeidet skjer lokalt mellom skoler, bedrifter, samarbeidsorgan for lærebedrifter (opplæringskontorer) og andre relevante organisasjoner. Næringslivet i Nordland er bevisst på nødvendigheten av å rekruttere og lære opp ungdommer for å møte det stadig økende behovet for arbeidskraft.

Figur: Ordinær progresjon fra Vg2 til Vg3 yrkesfag per utdanningsprogram (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Figuren viser at det er betydelige forskjeller i ordinær progresjon fra Vg2 til Vg3 yrkesfag mellom ulike utdanningsprogram. Progresjonsandelen varierer fra hele 92,9 prosent innen Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign, til 67,7 prosent innen Informasjonsteknologi og medieproduksjon. Bygg- og anleggsteknikk, Naturbruk og Elektro og datateknologi har alle en progresjonsandel over 80 prosent, mens Restaurant- og matfag, Teknologi- og industrifag, Helse- og oppvekstfag, samt Salg, service og reiseliv ligger noe lavere, mellom 69 og 79 prosent. Dette understreker at elevenes overgang til Vg3 yrkesfag ikke er jevnt fordelt på tvers av utdanningsprogrammene per 2024.

Tallene gjenspeiler både strukturelle forhold som antall tilgjengelige læreplasser, etterspørsel i arbeidslivet og programmenes tilknytning til yrkeslivet, samt elevenes individuelle valg – motivasjon, omvalg og personlige preferanser spiller også en viktig rolle.

Det er betydelige kjønnsforskjeller når det gjelder hvilken type Vg3 elever velger for å fullføre opplæringsløpet sitt. Majoriteten av yrkesfagguttene følger den tradisjonelle fagopplæringsmodellen, som innebærer to år i skole etterfulgt av læretid i bedrift. Bare drøyt 8 prosent av guttene velger påbygging til generell studiekompetanse. Jentene, derimot, fordeler seg mer likt mellom påbygging og lære.

Spesielt innen Helse- og oppvekstfag, der jentene utgjør et stort flertall, er det mange som velger påbygging fordi de ønsker å studere videre og ha en fremtidig karriere i helse- eller barnehagesektoren på et høyere nivå enn fagarbeider. Dette valget kan delvis være påvirket av lønnsnivået i disse yrkene.

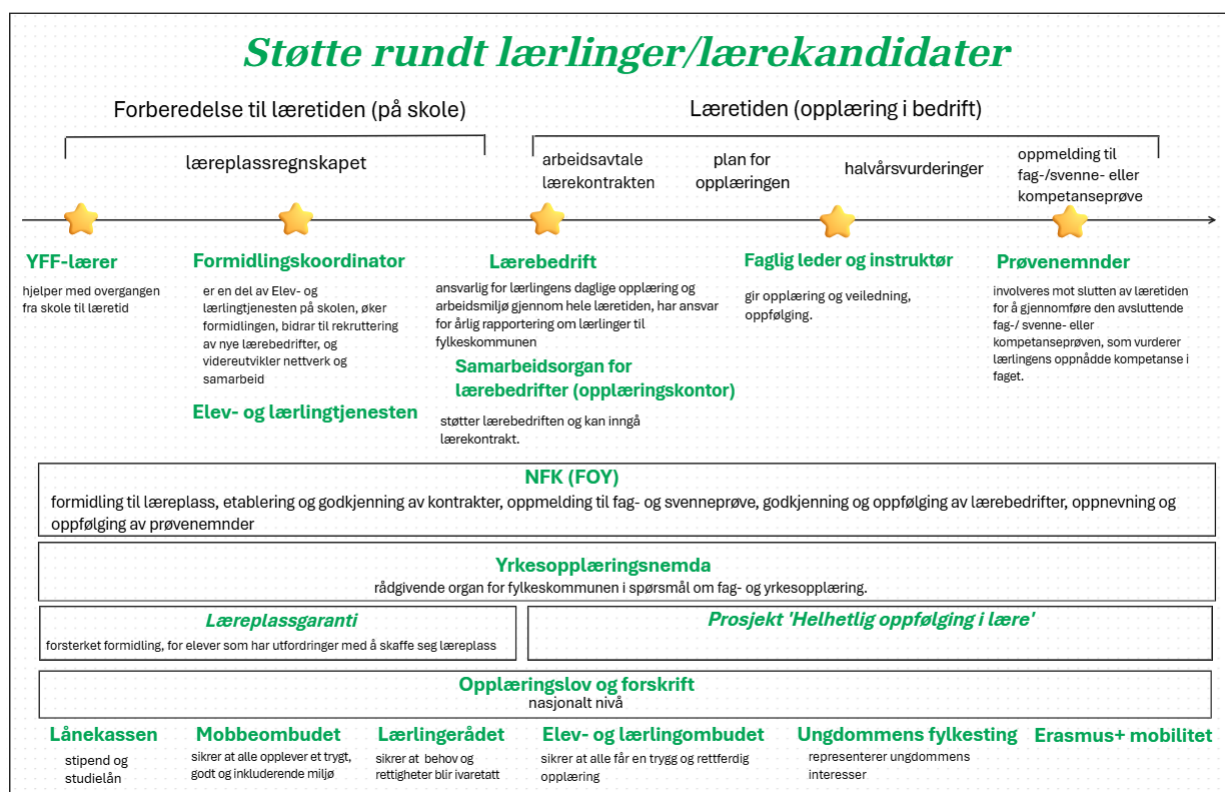
Det var 233 ungdommer som var ferdige med Vg2 yrkesfag, men som stod utenfor videregående opplæring per 1. oktober 2024. En del av disse var læreplassøkere som enda ikke hadde fått kontrakt. Formidling til læreplass har en topp tidlig på høsten, men nye kontrakter inngås hele året. Derfor var det en del av disse ungdommene som nok fikk kontrakt senere på høsten.

Tidligere var det et klart skille i opplæringsløpet for yrkesfagelever mellom toårig skoleopplæring og toårig opplæring i bedrift, noe som førte til at mange unge ikke kom seg videre etter de to årene på skole. For å forbedre denne situasjonen ble det nødvendig å se opplæringsløpet som en helhet på fire år. Skolene fikk dermed et større ansvar for å sikre at elevene fullfører og består hele løpet.

Et sentralt tiltak i denne sammenhengen var ansettelsen av formidlingskoordinatorer ved skolene, som har blitt nøkkelpersoner i arbeidet med å hjelpe elever med å søke læreplass. Disse koordinatorene samarbeider med yrkesfaglærere og skolens ledelse for å etablere forbindelser til næringslivet, opplæringskontorer og potensielle lærebedrifter, noe som bidrar til gode overganger mellom skole og læretid.

En viktig metode for å skape kontakt mellom bedrifter og elever er samarbeidet om faget yrkesfaglig fordypning, der elevene får praksis i mulige lærebedrifter i løpet av Vg1 og Vg2.

Hvis man samler de ulike ordningene som finnes for lærlinger og lærekandidater, får man et tydelig bilde av et omfattende støtteapparat som sikrer at lærlinger og lærekandidater får den oppfølgingen og de ressursene de trenger gjennom hele opplæringsperioden i bedrift.

Figur: Støtte rundt lærlinger/lærekandidater (Kilde: NFK)

2.11 Læringsmiljø for lærlinger

Lærlingundersøkelsen er en elektronisk basert spørreundersøkelse som skal gi lærlinger muligheten til å formidle oppfatninger om opplæringen og andre forhold som er sentrale for læringsutbyttet og læringsmiljøet. Undersøkelsen gir viktig informasjon om kvaliteten på og utfordringene for fagopplæringen, og gir mulighet til å sammenligne resultater over tid og slik få et bilde av opplæringen som gis. Funn fra undersøkelsen kan være et viktig verktøy for både instruktører og faglige ledere, for opplæringskontor og lærebedrifter, for skoleeier og nasjonale utdanningsmyndigheter.

Lærlingundersøkelsen er en del av et kvalitetssystem i fagopplæringen som er utviklet av Utdanningsdirektoratet. Tidligere analyser viser at et støttende arbeidsmiljø, opplevelse av læringsmuligheter og faglig trivsel er viktig for at lærlinger og lærekandidater skal være fornøyd med opplæringen på arbeidsplassen.

De som ble invitert til å svare på undersøkelsen, er lærlinger og lærekandidater som har vært i lære mer enn elleve måneder per 1. oktober, det vil si andreaårslærlinger. Høsten 2025 var deltakelsen på 50,2 svarprosent mens svarprosenten i 2024 var 46,5 prosent. Dette gir et akseptabelt grunnlag for å trekke konklusjoner når det gjelder lærlingenes opplevelse av læretiden og læringsutbyttet.

Nordland har fortsatt gode resultater på Lærlingundersøkelsen på alle hovedindikatorene unntatt én, 'Skolen som forberedelse'. Det gjelder opplæring i skole som forberedelse til opplæring i arbeidslivet. Flertallet av lærlingene er fornøyd med status på kvalitetsområdet. Resultat fra Lærlingundersøkelsen endrer seg lite fra år til år.

Indikator	Høst 2018	Høst 2019	Høst 2020	Høst 2021	Høst 2022	Høst 2023	Høst 2024	Høst 2025
Yrkesfaglig fordypning	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1
Skolen som forberedelse	3,7	3,7	3,6	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
Motivasjon	4,1	4,1	4,3	4,3	4,2	4,3	4,2	4,2
Trivsel	4,4	4,3	4,3	4,3	4,2	4,3	4,3	4,3
HMS	4,0	4,0	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3	4,3
Medvirkning, veiledning, egenvurdering	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	4,0	4,0
Halvårsvurdering	4,1	4,2	4,3	4,3	4,3	4,4	4,3	4,4
Fagprøven	3,7	3,7	3,7	3,7	3,6	3,7	3,6	3,6

Tabell: Hovedfunn Lærlingundersøkelsen, utvikling (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Det generelle inntrykket er at lærlingene er sterkt motiverte og opplever god opplæring i bedriftene. Flertallet mener de får opplæring i tråd med læreplanen for faget, at veiledningen er god og at de har den forskriftsbestemte halvårssamtalen der de får informasjon om kompetansen sin i faget og hvordan de skal gå fram for å utvikle den videre. Lærlingene har rett til å delta i vurderingen og de skal læres opp til å reflektere over egen læring og faglige utvikling. Svar i Lærlingundersøkelsen tyder på at disse rettighetene blir godt ivaretatt.

58 prosent av lærlingene hadde praksis i bedrift i YFF-faget både på Vg1 og Vg2, 23 prosent hadde dette kun på Vg2. Andelen av lærlinger uten utplassering har økt fra 12,2 prosent i 2024 til 14 prosent i 2025. 61 prosent er helt eller nokså enig i at lærerne hadde god innsikt i arbeidslivet. Bare rundt 4 prosent var misfornøyd med dette. 64 prosent mener at utstyret på skolen var godt nok. De aller fleste lærlingene trives på arbeidsplassen og med kollegaene.

80 prosent er fornøyd med opplæringen i svært stor eller nokså stor grad. Dette tyder på at både det sosiale og det faglige er vel ivaretatt.

Lærlingene i Nordland anser seg for å være svært motiverte for opplæringen de får i bedrift med hele 93 prosent som er motivert i svært stor eller nokså stor grad. Dette henger sammen med at de liker arbeidsoppgavene og gleder seg til å gå på arbeid. Det er bare en liten del lærlinger (1,5 prosent) som er usikre på om de har valgt rett fag.

Trygt miljø – mobbing i bedrift

Det er en lavere andel lærlinger som opplever seg mobbet eller trakassert høsten 2025 enn tidligere år. Andelen er relativt lik på alle utdanningsprogrammene med noen unntak. Det er så få respondenter og svar bak mobbetallene at ikke alle detaljer kan offentliggjøres.

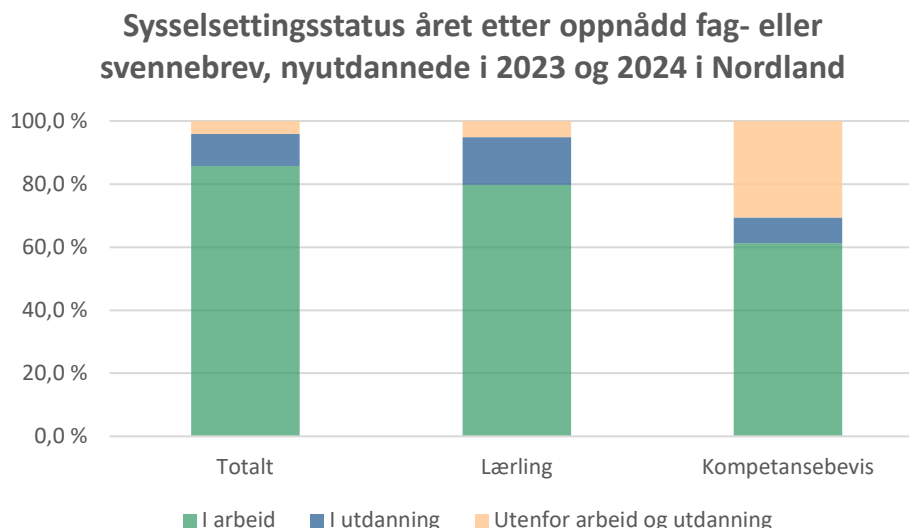
Er du blitt mobbet på arbeidsplassen de siste månedene?	Høst 2022	Høst 2023	Høst 2024	Høst 2025
Ikke i det hele tatt	84,68 %	85,12 %	86,5%	89,5%
En sjelden gang	11,21 %	10,01 %	10,2%	8,2%
2-3 ganger i måneden	2,55 %	2,43 %	1,6%	*
Omtrent en gang i uken	1,13 %	*	*	*
Flere ganger i uken	0,43 %	*	*	*

Tabell: Mobbing (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

2.12 Sysselsetting av fagutdannede

Statistikken tar utgangspunkt i to kull nyutdannede fagarbeidere, og viser om de er i arbeid, under utdanning eller utenfor arbeid og utdanning per november første året etter at de oppnådde sluttkompetanse. Kullene er slått sammen for å omfatte nok personer til at man kan vise tall fordelt på lærefag.

Årskullene 2023+2024 består av dem som besto fag- eller svenneprøven mellom 1. oktober 2022 og 30. september 2023 (2022–23-kullet), og dem som besto prøven mellom 1. oktober 2023 og 30. september 2024 (2023–24-kullet). I tillegg vises sysselsettingstall for dem som oppnår kompetansebevis og vitnemål med yrkeskompetanse (yrkeskompetansefag) i samme periode. Tallene er produsert av Statistisk sentralbyrå (SSB).

Figur: Antall voksne i videregående opplæring - utvikling (Kilde: SSB)

Over 85 prosent av de som besto fag- eller svenneprøve i 2023 og 2024, var i arbeid i november året etter. Dette er noe flere enn i forrige samlede årskull.

Man kan ta fag- eller svenneprøve som lærling, praksiskandidat eller elev med fagopplæring i skole. Sysselsettingstallene varierer mellom disse gruppene etter nasjonale tall. Rundt 80 prosent av lærlingene som oppnådde fag- eller svennebrev, var i arbeid året etter, mens 15 prosent var i utdanning og 5 prosent var utenfor arbeid eller utdanning.

Tall for elever som fullførte fagopplæring i skole og praksiskandidater er ikke publisert for Nordland. Av de 62 lærekandidatene som fikk kompetansebevis i 2023 og 2024 samlet, er 61 prosent i arbeid året etter. 8 prosent er fortsatt i utdanning, mens 31 prosent verken er i arbeid eller utdanning.

Utdanningsprogram	Andel fagutdannede		
	I arbeid	I utdanning	Utenfor arbeid og utdanning
Elektro og datateknologi	93,1	5,2	1,6
Bygg- og anleggsteknikk	92,5	3,7	3,8
Helse- og oppvekstfag	87,9	9,2	2,9
Service og samferdsel	87,5	7,9	4,5
Salg, service og reiseliv	86,2	12,1	1,7
Alle utdanningsprogram	85,7	10,2	4,1
Design og håndverk	85,7	2,9	11,4
Naturbruk	85,1	8,2	6,8
Restaurant- og matfag	85,0	10,0	5,0
Teknologi- og industrifag	75,2	20,5	4,4
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	51,7	27,6	20,7
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign			

Tabell: Sysselsettingsstatus for fagutdannede per november første år etter oppnådd sluttkompetanse i Nordland, per utdanningsprogram, 2023+2024. (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

De fleste som oppnår fag- eller svennebrev, er i arbeid eller utdanning ett år etter å ha bestått fagprøven. Innen Elektro og datateknologi er sysselsettingsgraden høyest, med 93 prosent i

arbeid året etter fagprøven. Tilsvarende andel for Informasjonsteknologi og medieproduksjon er 51,7 prosent.

Andelen som verken er i arbeid eller utdanning, varierer mellom utdanningsprogrammene. I Informasjonsteknologi og medieproduksjon var 20,7 prosent verken i utdanning eller arbeid ett år etter fagprøven, mens tilsvarende tall for Elektro og datateknologi var bare 1,6 prosent.

2.13 Yrkesfaglig rekvalifisering

Yrkesfaglig rekvalifisering er en rettighet som ble formalisert i den nye opplæringsloven som trådte i kraft 1. august 2024, selv om praksisen bak denne ordningen har eksistert i Nordland i flere år. Personer som allerede har oppnådd en studiekompetanse eller en yrkeskompetanse har rett til opplæring frem mot én ny sluttkompetanse innenfor et yrkesfaglig utdanningsprogram. Dette er fastslått i opplæringsloven § 18-4.

I praksis betyr denne ordningen ofte direkte læretid i bedrift, hvor de som allerede har fellesfag fra før kan fokusere på den spesifikke yrkesfaglige delen av utdanningen. Hvis man allerede har to sluttkompetanser og ønsker å oppnå en tredje, må man gjøre det som praksiskandidat eller benytte privatistordningen.

År	Antall løpende kontrakter innen yrkesfaglig rekvalifisering
2023	402
2024	340
2025	598

Tabell: Antall løpende kontrakter innen yrkesfaglig rekvalifisering (Kilde: Qlik)

3. Videregående opplæring for voksne

Dette kapitlet beskriver hvordan Nordland fylkeskommune ivaretar voksne med behov for videregående opplæring.

Kompetanse er en nøkkelressurs for et robust og attraktivt arbeidsmarked i Nordland. Velfungerende arbeidsmarkeder er avgjørende for lokal og regional samfunnsutvikling. Videregående opplæring for voksne spiller en sentral rolle i å møte arbeidslivets kompetansebehov.

Gjennom Kompetanseforum Nordland har fylkeskommunen etablert et tett samarbeid med sentrale aktører i arbeidslivet. Dette samarbeidet sikrer felles målsetninger og behovsavklaringer som styrker samfunnsutviklingen i fylket.

Den nye opplæringsloven gir voksne utvidede rettigheter:

- Rett til voksenopplæring: Fra det året man fyller 19 år, kan man søke opplæring spesielt tilrettelagt for voksne (§18-3).
- Rekvalifisering: Voksne har rett til yrkesfaglig rekvalifisering (§18-4).
- Rett til påbygging til generell studiekompetanse (§18-7).
- Annet opplæringstilbud (§18-6): Alle som tar modulstrukturert fag- og yrkesopplæring tas inn på denne paragrafen.
- Tilpasset opplæring: Opplæringen skal bygge på den enkeltes kompetanse (§19-1), tilpasses livssituasjon (§19-2) og tilrettelegges individuelt (§19-5).
- Språkopplæring: Voksne har rett til forsterket opplæring i norsk (§19-8 og §6-5).

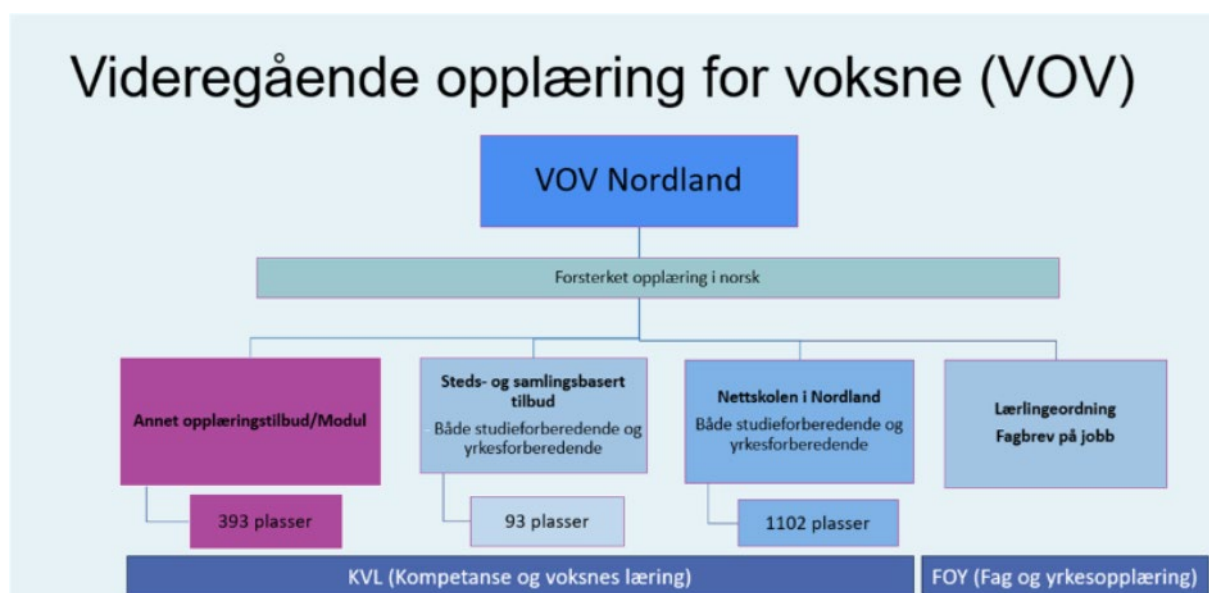
3.1 Opplæringstilbud spesielt organisert for voksne

Tilbudet til voksne i Nordland er organisert med svært stor grad av fleksibilitet og tilpasning. Dette gjør det mulig for voksne å kombinere opplæring med jobb, familie og andre forpliktelser – en avgjørende faktor for at flere skal lykkes med å fullføre videregående opplæring. Voksne kan søke hele året og starte opplæring når det passer best for dem, noe som gir en frihet og tilgjengelighet.

Nordland fylkeskommune tilbyr flere opplæringsformer som understøtter fleksibilitet:

- Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring gjør det enkelt å tilpasse opplæringen til ulike livssituasjoner og kompetansenivåer.
- Steds- og samlingsbaserte tilbud (disse tilbudene følger skoleåret) gir et sosialt og faglig fellesskap for dem som ønsker fysisk oppmøte.
- Nettskolen i Nordland gir mulighet for digital opplæring i både fellesfag og programfag, slik at voksne kan lære uavhengig av bosted.
- Praksiskandidatordning og fagbrev på jobb gir fleksible veier til fagbrev for dem som allerede er i arbeid.

Denne organiseringen sikrer at opplæringen for voksne ikke bare er tilgjengelig, men også effektiv og målrettet. Kortere opplæringstid kombinert med fleksible løsninger gjør tilbudet til en kraftig motor for kompetanseheving og arbeidslivsutvikling i Nordland.

Figur – Opplæringstilbud spesielt organisert for voksne (Kilde: NFK)

Oversikt over nye søkere for perioden 01.08.2024 - 31.07.2025:

Antall nye søkere som har søkt opplæring	*819
Antall som har søkt veiledning	2464
Antall som har søkt realkompetansevurdering	172

Tabell: Søkere (Kilde Visma InSchool og karrieremodulen i Vigo Voksen)

*Omfatter søkere til steds- og samlingsbaserte tilbud, Nettskolen og modulstrukturert videregående opplæring

Søkertall for videregående opplæring for voksne per skole blir misvisende, fordi den voksne må søke på tre sluttkompetanser i prioritert rekkefølge, og disse tre sluttkompetansene kan tilbys av ulike skoler. Inntakskontoret for VOV vurderer hvilken av de tre sluttkompetansene den voksne skal få tilbud om opplæring i.

Utdanningsdirektoratet presenterer for første gang statistikk over antall søkere til videregående opplæring for voksne på fylkesnivå. Tallene er rapportert per skoleår. Søkere skoleåret 2024–2025 er personer som har søkt på videregående opplæring tilpasset voksne i perioden 1. august 2024 til 31. juli 2025.

Muligheten til å søke realkompetansevurdering (RKV) uten samtidig å søke opplæring kom først våren 2025. Dersom en person kun har søkt om RKV, regnes vedkommende ikke som søker til videregående opplæring for voksne. Det er sannsynlig at søkertallene ville vært lavere dersom muligheten til å søke kun RKV var tilgjengelig fra 1. august 2024, ettersom ikke alle som søker RKV nødvendigvis ønsker mer opplæring, men heller ønsker å få dokumentert sin kompetanse.

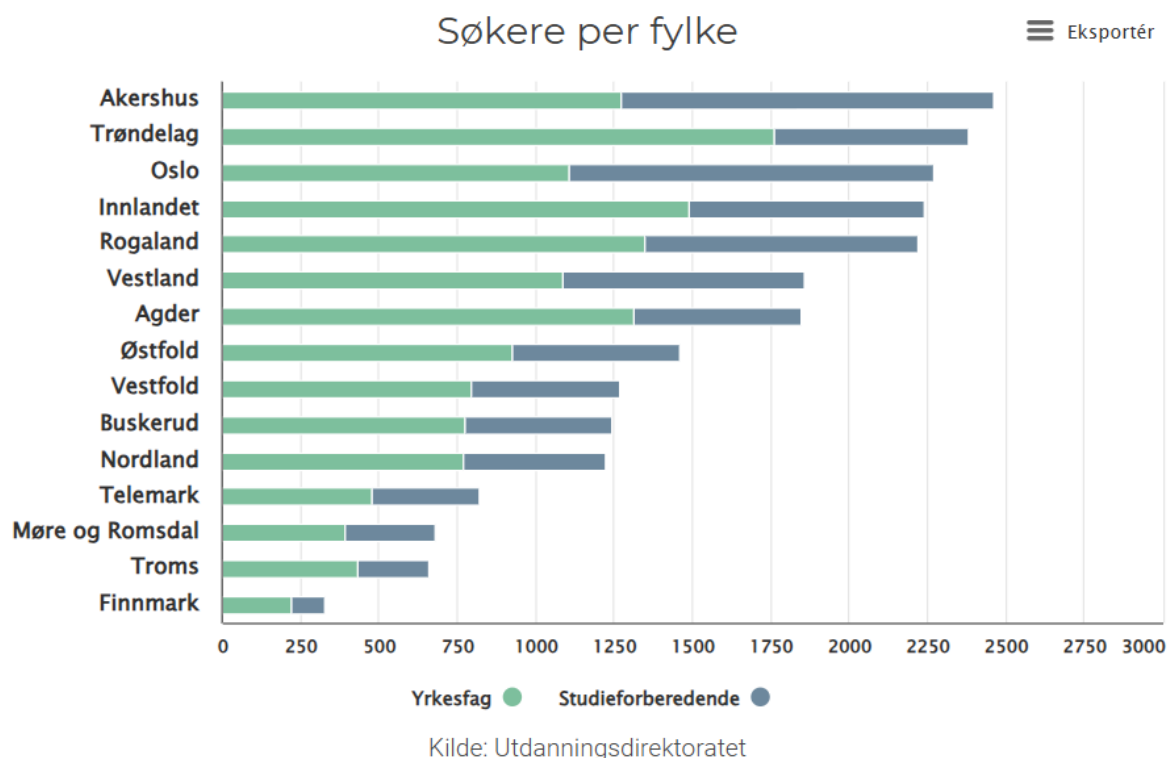
	2024-25 ?
	Alle kjønn ?
	Alle aldersgrupper ?
	Nordland - Nordlândia ?
Alle - Utdanningstype - Utdanningsprogram - Programområde	Antall søkere ?
- Alle utdanningsprogram	1 221
- Studieforberevende	452
+ Påbygging til generell studiekompetanse	448
+ Studiespesialisering	4
- Yrkesfaglig	769
+ Bygg- og anleggsteknikk	57
+ Elektro og datateknologi	56
+ Helse- og oppvekstfag	486
+ Naturbruk	19
+ Restaurant- og matfag	27
+ Salg, service og reiseliv	56
+ Teknologi- og industrifag	68

Tabell – Søkere til videregående opplæring for voksne per utdanningsprogram (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Tabellen viser en fordeling av førsteønskene til søkere til videregående opplæring for voksne. Ser man på antall søkere til ulike utdanningsprogram, er Helse- og oppvekstfag størst. Deretter følger Påbygging til generell studiekompetanse tett etter. Videre følger Teknologi- og industrifag, Bygg- og anleggsteknikk samt Elektro og datateknologi.

64 prosent av søkerne til videregående opplæring for voksne er kvinner. Kvinneflertallet har sammenheng med at det kvinnedominerte Helse- og oppvekstfag utgjør en så stor del av hva søkerne til vgo for voksne søker på. I tillegg er 59 prosent av søkerne til påbygg kvinner. Høyest andel mannlige søkere er det til Elektro og datateknologi og Teknologi- og industrifag.

Året en person fyller 19 har vedkommende rett til å velge mellom videregående opplæring som elev eller videregående opplæring for voksne. Det står i opplæringsloven § 5-1. Av søkerne til vgo for voksne var 80 prosent 25 år eller eldre. 20 prosent av søkerne til vgo for voksne var under 25 år.

Tabell – Søkere til videregående opplæring for voksne – per fylke (Kilde: Utdanningsdirektoratet)

Innlandet, etterfulgt av Agder, Nordland, Vestfold og Trøndelag, er fylkene hvor det er flest søkere til videregående opplæring for voksne, sett opp mot befolkningstall.

Realkompetansevurdering

En av de største styrkene i tilbudet er realkompetansevurderingen. Den kartlegger kompetanse voksne har opparbeidet gjennom utdanning, arbeid, kurs og fritidsaktiviteter, og vurderer dette opp mot læreplanene for ønsket sluttkompetanse på videregående nivå (studie- eller yrkeskompetanse). På den måten får deltakeren opplæring kun i det som faktisk trengs, noe som gir et effektivt og tilpasset løp mot målet.

Denne tilpasningen forkorter opplæringstiden, slik at voksne raskere kan komme tilbake i arbeid eller kvalifisere seg for nye jobber – samtidig som arbeidslivet får tilgang til kompetent arbeidskraft. Vurderingen resulterer i enkeltvedtak og kompetansebevis, med godkjenning av hele eller deler av fag/moduler. I perioden 01.08.2024–31.07.2025 er det gjennomført 155 realkompetansevurderinger i Nordland.

3.1.1 Modulstrukturert videregående opplæring for voksne i skole/ annet opplæringstilbud

Modulstrukturert opplæring er nå hovedmodellen for videregående opplæring for voksne (VOV). Sentralt i modulstrukturert opplæring er at den skal tilpasses enkeltes ønskede sluttkompetanse. Etter en kartlegging kan voksne starte på aktuelle moduler i relevante fag, og opplæringen skal tilpasses deres behov, kompetanse og livssituasjon.

Modulstrukturert opplæring kan gjennomføres på ulike arenaer, inkludert introduksjonsprogrammet, arbeidsmarkedstiltak (NAV), bedrifter og skoler.

Modulstrukturerte læreplaner brukes nå i all opplæring spesielt organisert for voksne, der slike planer er utviklet. For VOV gjelder dette foreløpig 13 læreplaner. Det finnes overgangsordninger for deltakere som er inne i et opplæringsløp de ikke fikk fullført før høsten 2024. Det er også startet et arbeid med å modulisere flere fag som er spesielt etterspurt av voksne.

- Helsearbeiderfaget
- Betongfaget
- Rørleggerfaget
- Maler- og overflateteknikkfaget
- Renholdsoperatørfaget
- Salgsfaget
- Kokkfaget
- Ernæringskokkfaget
- Logistikkfaget
- Gjenvinningsfaget
- Produksjonsteknikkfaget
- Snekkerfaget med fordypningsområde
- Fiske og fangst
- *Håndveverfaget**
- *Bunadstilvirkerfaget**
- *Blomsterdekoratørfaget**

**til godkjenning*

I tillegg til de nevnte fagene finnes det også 'Norsk og samfunnskunnskap' og 'Norsk og samfunnskunnskap for språklige minoriteter', som inngår i alle programfagene.

Nordland fylkeskommune har tilbud om modulstrukturert videregående opplæring for voksne i skole ved 14 videregående skoler. Dette er en videreutvikling av forsøket med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring fra 2017- 2024, slik at opplæringstilbudet er i tråd med ny opplæringslov. Tilbudet er for deltakere som ikke har lærekontrakt, og som skolene har hovedansvaret for. Ved inntak til videregående opplæring for voksne er raskeste og beste vei til ønsket sluttkompetanse helt sentralt. Søkerne blir kartlagt i forhold til kompetanse, yrkeserfaring, språknivå, livsopphold og behovet for opplæring. Denne kartleggingen og karriereveiledning danner grunnlaget for anbefalt opplæringstilbudet er lærekontrakt, fagbrev på jobbkontrakt eller annet opplæringstilbud. Deltakere med rett til opplæring og som ikke får lærekontrakt med bedrift, får tilbud om annet opplæringstilbud, i henhold til §18- 6.

For deltakere som blir tatt inn i annet opplæringstilbud har skolen hovedansvar for opplæring og vurdering. Opplæringen gjennomføres i lærebedrift i tett samarbeid med instruktør i bedrift, programfaglærer og fellesfaglærer ved den videregående skolen, samt samarbeidsorgan. Inn- tak til VOV gir rett til realkompetansevurdering, som igjen danner grunnlaget for enkeltes opplæringsplan.

Kombinasjonsforsøket er del av modulstrukturert opplæring og har også blitt videreutviklet til kombinasjonsløp. Kombinasjonsløp innebærer at deltakeren starter på modulstrukturert videregående opplæring for voksne samtidig som hen deltar i forberedende opplæring for voksne (FOV). Dette gir en fleksibel tilnærming til læring, der deltakerne kan tilegne seg nødvendige ferdigheter og kunnskaper på begge nivåer parallelt. Ved utgangen av 2025 har Nordland

tilbud om kombinasjonsløp ved Andøy, Vågan, Hadsel, Narvik og Bodø. Det er samarbeid med Statsforvalteren i Nordland om utvidelse av kombinasjonsløp på flere steder i Nordland.

Det er tatt inn 231 deltakere i modulstrukturert videregående opplæring i skole, hvor over halvparten av disse er i helsearbeiderfaget. 73 er i prosess på vei inn i modulstrukturert videregående opplæring for voksne. 12 av deltakerne følger kombinasjonsløp, det vil si at de tar FOV/kommunal grunnskoleopplæring samtidig som modulstrukturert videregående opplæring i skole. Det er til sammen 154 fag- og svennebrev i modulstrukturert opplæring i skole fra 2017.

Tabellen nedenfor viser fordelingen på de ulike fagene, antall tatt inn i VOV og kombinasjonsløp, antall på vei inn og antall fag- og svennebrev.

Videregående opplæring for voksne i Nordland, pr 26.11.25															
Fag	Helsefag	Salgsfag	Kokk/ inst.kokk	Renholdsfag	Betongfag	Rørleggerfag	Malerfag	Produksjonsteknikkfag	Gjenvinningsfag	Snekker	Logistikk	Tatt inn i VOV	Kombinasjonsløp	I prosess inn	Antall fag- og svennebrev
Antall deltakere i VOV	138	21	6	18	4	12	5	11	10	0	11	231	12	73	154

Tabell – Antall deltakere (Kilde: NFK)

Tabellen nedenfor viser antall plasser og fag som tilbys i 2025:

Skole	Tilbud	Antall plasser
Hadsel vgs.	Helsearbeiderfaget	20
	Kokkfaget /Ernæringskokkfaget	5
	Renholdsoperatørfaget	5
Sortland vgs.	Salgsfaget	5
	Helsearbeiderfaget	5
	Gjenvinningsfaget	5
Andøy vgs.	Salgsfaget	8
	Helsearbeiderfaget	10
Vest-Lofoten vgs.	Helsearbeiderfaget	15
	Kokkfaget/Ernæringskokkfaget	5
Aust-Lofoten vgs.	Helsearbeiderfaget	5
	Salgsfaget	5
Narvik vgs.	Helsearbeiderfaget	20
	Salgsfaget	10
	Kokkfaget/Ernæringskokkfaget	5
	Renholdsoperatørfaget	5
	Logistikkfaget	10
	Gjenvinningsfaget	5
	Rørleggerfaget	5
	Betongfaget	5
	Malerfaget	5
Nord-Salten vgs.	Helsearbeiderfaget	5
	Produksjonsteknikkfaget	5
Fauske vgs.	Helsearbeiderfaget	20
	Logistikkfaget	5
Bodø vgs.	Helsearbeiderfaget	20
	Kokkfaget/Ernæringskokkfaget	10
	Salgsfaget	5
	Malerfaget	5
Meløy vgs.	Helsearbeiderfaget	10
	Produksjonsteknikkfaget	10
Polarsirkelen vgs.	Helsearbeiderfaget	10
	Kokkfaget/Ernæringskokkfaget	5
	Logistikkfaget	5
	Rørleggerfaget	5
	Produksjonsteknikkfaget	5

Mosjøen vgs.	Helsearbeiderfaget Betongfaget/Malerfaget/Snekkerfaget	10 5
Sandnessjøen vgs.	Helsearbeiderfaget Salgsfaget Logistikkfaget Produksjonsteknikkfaget	15 10 5 5
Brønnøysund vgs.	Helsearbeiderfaget Renholdsoperatørfaget Rørleggerfaget/Betongfaget/Malerfaget/Gjenvinningsfaget	20 15 20

Tabell - VOV moduliserende tilbud (Kilde: NFK)

3.1.2 Steds- og samlingsbaserte tilbud

Tabellen nedenfor viser kapasitet på steds- og samlingsbasert tilbud som ble startet opp høst 2025:

Skole	Programområde	Opplegg	Kapasitet
Bodø vgs.	Fag for studiekompetanse	Stedsbasert	*23
Bodø vgs.	Vg1 Elektro og datateknologi Vg2 Elenergi og ekom	Samlingsbasert	15 15
Mellomåsen skole og voksenopplæring	Fag for studiekompetanse	Stedsbasert	*20
Polarsirkelen vgs.	Fag for studiekompetanse	Stedsbasert	*20

Tabell: Deltakere, steds- og samlingsbaserte tilbud (Kilde: Visma InSchool)

*Må sees i sammenheng med de som tar fag for studiekompetanse i Nettskolen

3.1.3 Nettskolen i Nordland

Nordland fylkeskommune har utviklet et svært fleksibelt og brukervennlig tilbud for voksne personer som har behov for opplæring, og som samtidig er avhengig av å bo hjemme på grunn av familie, arbeid, og andre samfunnsmessige aktiviteter i nærmiljøet.

Nettskolen i Nordland har et særlig søkelys på å videreutvikle nettpedagogiske metoder og digitale tjenester for å sikre en best mulig kvalitet i nettskoletilbudet. En viktig del av dette arbeidet består i å utvikle nye fleksible nettbaserte tilbud som kan tilbys både til ungdom og voksne.

Per november 2025 hadde Nettskolen i Nordland omtrent **910** deltakere og elever. Antallet vil erfaringsvis øke noe etter årsskiftet når det gjennomføres nytt opptak. Noen av deltakerne tar flere fag/kurs. Nettskolen har per november 2025 frikjøp av 52 lærere i ulike stillingsprosjenter.

Opplæringstilbud i Nettskolen i Nordland spesielt organisert for voksne tilbys i hovedsak etter følgende organisering:

- Nettbasert undervisning i kombinasjon med lokal studieveiledning/prøvegjennomføring i studieverksted tilknyttet lokasjonene til Karriere Nordland rundt om i fylket.
- Fylkesdekkende samlingsbaserte opplæringstilbud med opplæring på nett i mellomperiodene. Dette gjelder Vg3 fagene helsesekretær, Vg3 tannhelsesekretær Vg3 apotekteknikk og Vg2/Vg3 landbruk (*Voksenagronom*).
- Menn i Helse med fjernundervisning (sanntidsundervisning/synkront) i snitt 2,5 dager per uke.

Nettskolen gir i første rekke opplæring i fellesfag som fører til studiekompetanse, og i programfag i tre yrkesfaglige utdanningsprogram (Helse- og oppvekstfag; Salg, service og reiseliv samt Naturbruk (*Voksenagronom*)).

Voksenagronomopplæringen skjer i samarbeid med Sortland og Mosjøen videregående skoler. Dette er i hovedsak finansiert gjennom landbruks- og matdepartementet. Opplæringen er toårig og har inntak annet hvert år. Høsten 2024 startet et nytt kull med 24 deltakere som er forventet å bli ferdig våren 2026.

Høsten 2024 startet Nettskolen opp ny modell for nettbasert *Menn i Helse* i samarbeid med organisasjonen «Menn i Helse» og NAV i helsearbeiderfaget. Det er frikjøpt 4 lærere på 4 lokasjoner i Nordland der deltakere mottar opplæring etter modulisererte læreplaner for voksne. Dette gjennomføres med 2,5 dager teori som fjernundervisning og 2,5 dager praksis per uke (snitt) i ett skoleår. Etter skoleåret har de læretid om det er behov for dette. Nettskolen har 15 deltakere i denne ordningen i november 2025. Etter skoleåret 2024-2025 er 6 deltakere ferdige med fagbrev og er i jobb, noe som er et svært godt resultat. De andre har kortere eller lengre læretid avhengig av behov.

Nettskolen har i forbindelse med *Menn i Helse* startet opp fjernundervisning i modul norsk/samfunnsfag for deltakerne. Det gis også tilbud om fjernundervisning i denne modulen for de det passer for i modulstrukturert videregående opplæring for voksne, organisert gjennom de ordinære videregående skoler. I 2026 vil dette tilbudet også bli gitt til de voksne som har full opplæring i bedrift (FOB).

Det gis også tilbud om praksiskandidatkurs i helsearbeiderfaget, barne- og ungdomsarbeiderfaget, salgsfaget, reiselivsfaget og service- og administrasjonsfaget. Dette tilbys fordi praksiskandidater og deltakere som følger modulstrukturerte læreplaner må gjennomføre en skriftlig eksamen før de kan ta fagprøven (kodes nå 3103). Disse er registrert som ordinære deltakere i tallgrunlaget i tabellen.

Antall deltakere i det yrkesfaglige tilbudet november 2025:

	Helse- og oppvekst-fag							Salg, service og reiseliv			Naturbruk
	Vg1	Vg2 HEA	Vg2 HES	Vg2 BUA	Vg3 HSE	Vg3 Apotek-teknikk	Vg3 Tannhelse-sekretær	Vg1	Vg2 SSS	Vg2 SR	Vg2 + Vg3 NA LBR
Max antall	67	44	38	26	24	10	10	15	6	6	20
Deltakere	61	42	38	18	16	5	9	9	4	2	12

Tabell: Deltakere i yrkesfaglige tilbud november 2025 (sum **216**) Dette er inkludert praksiskandidater i HEA/BUA/SSS/SR (Kilde: Nettskolen)

De mest etterspurte fagtilbud i Nettskolen i Nordland er generelt fellesfag som kreves for å oppnå generell studiekompetanse. Mange deltakere tar flere fag parallelt.

	Norsk studie-forberedende	Norsk YF	Engelsk	Matematikk	Natur-fag	Historie	Samfunns-kunnskap
Max antall	176	54	80	183	101	92	80
Deltakere	176	52	73	159	101	92	62

Tabell: Deltakere i fellesfag november 2025 (sum **715**) (Kilde: Nettskolen)

Det er i perioder noen ventelister i enkeltfag, grunnet en del variasjon i deltakere gjennom året, og Nettskolen ser i tillegg en svak økning i søkere i forhold til forrige skoleår. Det er ønskelig med noe økt kapasitet i noen fag.

I tillegg til å tilby nettundervisning til voksne deltakere, har Nettskolen i Nordland også tilbud i enkelte programfag fra Studiespesialisering. Dette er hovedsakelig for ordinære elever i de videregående skolene. Det dreier seg om fag som noen elever trenger eller ønsker, men som skolen ikke har grunnlag for å sette i gang undervisning i på grunn av lave elevtall. For tiden gis det nettilbud i tre realfaglige programfag som er spesielt etterspurt: matematikk R1, matematikk R2 og fysikk 1 etter undervisningsmodellen for voksne.

Nettskolen har i samarbeid med tre videregående skoler startet et tilbud med fysikk 2 som fjernundervisning. Dette er spesielt ønskelig fordi skolene har så få søkere at ordinære klasser ikke kunne opprettes. Nettskolen ønsket å prøve ut nettbasert sanntidsundervisning for disse ungdommene. Nettlærer har ansvar for fjernundervisning i sanntid (og eget arbeid) i 4 skoletimer. Skolen som elevene tilhører, gjennomfører en skoletime lokalt, som blant annet brukes til gjennomføring av øvelser. I denne sammenheng har Nettskolen hatt ansvar for å organisere oppbygging av utstyr i et rom for nettundervisning på Polarsirkelen videregående skole, med en slik kostnadsramme at det skal være ramme for å gjøre det samme på andre videregående skoler.

	Matematikk R1	Matematikk R2	Fysikk 1	Fysikk 2
Max antall	15	12	13	20
Deltakere	15	10	11	17

Tabell: Deltakere og elever i realfaglige programfag november 2025 (Sum 53) (Kilde: Nettskolen)

Nettskolen gir også undervisning i programfag fremmedspråk for Studiespesialisering – tysk, spansk og fransk nivå III – også her skjer undervisningen i samarbeid med elevens hjemskole. Elevene får nettundervisning i skriftlige ferdigheter og tekstbasert aktiviteter, dette kombineres med undervisning i muntlig og oppfølging fra en lærer på hjemskolen samt en oppstartssamling og et studieopphold i språkområdet.

	Spansk, nivå III	Fransk, nivå III	Tysk, nivå III
Elever	17	10	10

Tabell: Elever i fremmedspråk nivå III november 2024 (Sum 37) (Kilde: Nettskolen)

I tillegg gis tilbud til noen ulike grupper av ungdom som har særskilt behov. Det kan eksempelvis være manglende fag for lærlinger, ungdom i oppfølgingstjeneste, ungdom med skolevegring og ungdom med andre utfordringer. Disse følger de ordinære tilbudene i Nettskolen.

Andelen minoritetsspråklige deltakere i Nettskolen har økt jevnt fra oppstart høsten 2014 og fram til i dag (fra ca. 25 prosent til nærmere 30 prosent). Dette gir en del ekstra utfordringer når det gjelder nivå og kompetanse i norsk språk. Dette løses delvis via Norsk på nett-kurset i regi av Nettskolen, der inntil **50** deltakere får språkopplæring i norsk med mål om minimum å oppnå et nivå tilsvarende A2 (helst B1). Det brukes også som forsterket norskopplæring for deltakere i norskfagene ellers. Kurset har noe venteliste (per november 2025).

Nettskolen overtok januar 2025 et intensivt norskkurs for VOV-Nordland som tidligere var kjøpt fra en privat aktør. Her har vi 4 klasser som har 9 timer sanntidsundervisning per uke. Varighet er ca. 5 mnd. To kurs har nivå A1(0) til A2 og to kurs har A2 til B1. Det er ca. 10 deltakere i hver klasse, så til sammen har Nettskolen ca. **40** deltakere i disse kursene.

Nettskolen har også et kvalifiseringskurs og forsterket opplæring i engelsk. Dette ble startet i januar 2020 med kapasitet for inntil **35** deltakere på språknivå A1-A2-B1.

Nettskolen i Nordland er én av to tilbydere av forsering matematikk 1T (tidligere DVM-1T) (den andre tilbyderen er Nettskolen Vestfold). Det er utstrakt samarbeid mellom de to Nettskolene. Oppdraget er gitt av UDIR, og skolen har kontrakt på 3 år (+3 års opsjon) fra høst 2023. Målgruppen er elever i grunnskolen som ønsker å forsere i faget matematikk, slik at de kan fullføre matematikk 1T på videregående nivå mens de fortsatt er elever i grunnskolen. Fra høst 2023 har Nettskolen i Nordland ansvaret for maksimalt **160** ungdomsskoleelever fra hele landet i dette tilbudet. Samarbeid med Nettskolen i Vestfold har gitt gode ringvirkninger for begge nettskolene. Man deler gode erfaringer med sanntidsundervisning og annen fjernundervisning.

Nettskolene nasjonalt har tett samarbeid gjennom et samarbeidsorgan organisert gjennom Fleksibel utdanning Norge (FUN). Det er nå bare to fylker som ikke har egne nettskoler. Nettskolen i Nordland deltar aktivt i dette samarbeidet. Det ble organisert den første felles nettlærersamlingen i landet med nettskolene i Troms og Trøndelag i oktober 2025.

Den årlige deltakerundersøkelsen for deltakerne i Nettskolen i Nordland viser at de er godt fornøyde med tilbudet, ikke minst med tanke på den fleksible opplæringsmodellen som Nettskolen tilbyr. De kan starte når de vil, bruke så lang tid de vil (over minstetid) og studere når de vil på døgnet. De kan også få kontakt med nettlærer med forholdsvis kort varsel. Dette er spesielt viktig for en stor gruppe voksne deltakere som har mange andre forpliktelser i livet, og sliter med å ta utdanning i andre mindre fleksible modeller.

Resultat i Nettskolen i Nordland

Nettskolen i Nordland samarbeider med de lokale videregående skolene om organisering og gjennomføring av eksamen for Nettskolens deltakere. I praksis betyr dette at alle eksamener planlegges og organiseres sentralt i Nettskolen, mens gjennomføringen skjer ved lokal videregående skole.

På grunn av skolens fleksible opplæringsmodell så gjennomføres det eksamen to ganger i året, både høst- og våreksamen, slik at eksamenstidspunkt sammenfaller med deltakernes sluttidspunkt i fag. Enkelte av fagene har ført stiptet linje på eksamenskarakterer, da antall avlagte eksamener er for få til å være representativ for resultatet.

Deltakerne som fikk standpunkt karakter i fellesfag forrige skoleår, har noe svakt resultat på eksamen i matematikk 2P-Y. Dette faget viser også svake resultater på nasjonale statistikker når det gjelder videregående opplæring for voksne. Skolen ser etter årsakssammenhenger til dette og tiltak vurderes fortløpende. Ett av tiltakene som blir iverksatt for skoleåret 2025-2026 er å ta i bruk et mer tilpasset digitalt læreverk. Tabellen som følger, viser at det er noen variasjoner fra forrige år, men dette vurderes som normale svingninger fra år til år. Karakterene er fagets snittkarakter:

	Standpunkt karakter 2024-2025	Eksamenskarakter 2024-2025	Standpunkt karakter 2023-2024	Eksamenskarakter 2023-2024
Studieforberedende				
Norsk hovedmål	3,9	3,7	3,6	3,8
Norsk sidemål	3,2	3,2	2,9	3,6
Norsk, kort botid i Norge	3,3	3,6	3,2	2,9
Engelsk	4,2	--	3,9	3,8
Matematikk 1P	3,1	--	2,9	2,7
Matematikk 2P	3,2	3,2	3,3	2,9
Naturfag	4,4	--	4,0	--
Påbygging				
Norsk hovedmål	3,2	3,1	3,7	3,5
Norsk sidemål	2,8	2,7	3,3	3,3
Matematikk 2P-Y	3,1	2,2	3,3	2,3
Naturfag	4,1	3,2	4,1	--
Historie	3,8	3,7	4,2	3,6
Yrkesfag				
Norsk	4,2	--	4,1	3,7
Norsk, kort botid i Norge	3,4	--	3,9	--
Engelsk	3,5	--	3,8	--
Matematikk 1P-Y	3,2	--	3,6	--
Naturfag	4,1	--	3,4	--
Studieforberedende/yrkesfag				
Samfunnskunnskap	3,8	--	3,7	--

Tabell: Standpunkt- og eksamenskarakter fellesfag i Nettskolen (Kilde: Nettskolen)

Nettskolen gjennomfører opplæring i programfag på yrkesfag innenfor utdanningsprogram for Helse- og oppvekstfag (helsefagarbeider, barne- og ungdomsarbeider, helseservice, helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk) samt Salg, service og reiseliv og landbruksfag. Alle deltakerne her avlegger tverrfaglig praktisk eksamen på Vg2 og Vg3, og tabellen under viser (samlet alle programområder) hvilket resultat som er oppnådd på tverrfaglig praktisk eksamen.

Karakter	1	2	3	4	5	6
Antall	5	10	11	27	31	11
Prosent	5,3%	10,5 %	11,6 %	28,4,0 %	32,6 %	11,6 %

Tabell: Eksamenskarakterer tverrfaglig eksamen i Nettskolen (Kilde: Nettskolen)

Totalt 95 deltakere har i skoleåret 2024-2025 avlagt tverrfaglig eksamen på yrkesfag (høst og vår). Andelen av deltakere som har fått karakter 4, 5 og 6 er 72,6 prosent. Tatt i betraktning deltakernes forutsetninger, er resultatene i Nettskolen relativt gode. Spesielt med tanke på at skolen har høy andel av flerspråklige voksne, rundt 30 prosent kommer fra et annet land enn Norge. De fleste får opplæring og veiledning en til en med sin nettlærer, og dette skjer når deltakerne har tid til studier, og da svært ofte på kveldstid og hjemmefra.

3.1.4 Fagbrev på jobb og praksiskandidatordning

Fagbrev på jobb

En ordning med fagbrev på jobb, som ble foreslått i Meld. St. 16 (2015–2016), er en alternativ vei til fag- og svennebrev, i samarbeid med partene i arbeidslivet. Fagbrev på jobb er en mer fleksibel vei mot fag- og svennebrev uten at kravet til kompetanse hos de som avlegger fagprøven reduseres. Målgruppen er voksne i arbeidslivet som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring. Et vilkår for å ta i bruk denne ordningen er at den voksne er i et arbeidsforhold. Voksne får her mulighet til å få fag- eller svennebrev på grunnlag av allsidig praksis, realkompetansevurdering og opplæring kombinert med veiledet praksis på sin ordinære arbeidsplass. Ordningen gjelder i utgangspunktet for alle lærefag.

Fagbrev på jobb forutsetter et samarbeid mellom arbeidsgiver, den ansatte og fylkeskommunen. Fylkeskommunen har ikke plikt til å tilby fagbrev på jobb. Selv de med rett til videregående opplæring kan ikke kreve at retten oppfylles gjennom fagbrev på jobb. Dette er ikke en søkbar ordning.

Ordningen stiller samme krav til kompetanse i faget, og til gjennomføring av eksamener og fag- og svenneprøven, som for lærlinger og praksiskandidater. Fag- eller svenneprøven skal være den avsluttende vurderingen av kandidatene, og de må ha bestått en sentralt gitt skriftlig eksamen som viser kompetansen i lærefaget før de melder seg til prøven. Det er ikke krav om fellesfag.

Per desember 2025 hadde Nordland rundt 70 løpende fagbrev på jobb-kontrakter ifølge Qlik, stabilt på nivå med året før, med sterk vekst i helsesektoren de siste årene. Denne veksten skyldes en kombinasjon av bransjens store kompetansebehov og ordningens attraktive vilkår for voksne arbeidstakere.

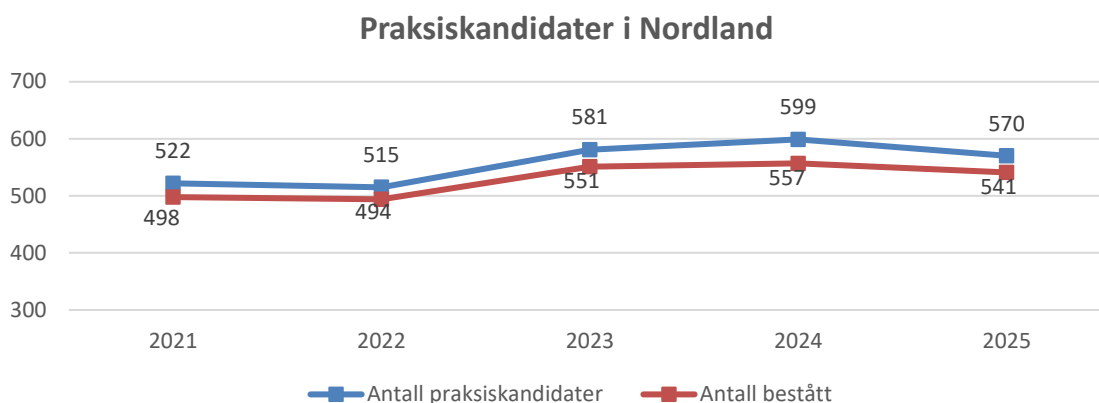
Den store fordelen med ordningen er at den voksne beholder ansettelsesforholdet til arbeidsplassen og vanlig lønn i opplæringstiden, slik at det er en attraktiv ordning.

Kjernen i fagbrev på jobb-ordningen er bevart i den nye opplæringsloven. Ordningen fortsetter å være et viktig verktøy for å gi voksne muligheten til å oppnå fagkompetanse mens de er i arbeid.

Praksiskandidatordning

Det er årlig mellom 500 og 550 voksne som består fag- eller svenneprøve som praksiskandidater. Ordningen er for personer som kan dokumentere lang og allsidig yrkespraksis. Praksiskandidatordningen er derfor ikke en opplæringsordning, men en rett til å melde seg opp til fag- eller svenneprøve uten skoleopplæring og uten læretid i bedrift. Praksiskandidater må ha bestått en egen skriftlig eksamen før de kan ta fag- eller svenneprøven som privatister, men det kreves ikke beståtte fellesfag slik som for lærlinger. Ordningen er den viktigste veien til fag- eller svennebrev for voksne, og viser at erfaring og opplæring fra arbeidsplassen kan omsettes til sertifisering som fagarbeider. Praksiskandidatene er derfor et viktig og nødvendig supplement til lærlingordningen.

I 2025 bestod praksiskandidater fag- eller svenneprøve i 63 lærefag. Mange fag hadde riktignok få kandidater, men denne voksengruppen tar ofte prøver i fag som ungdom sjelden velger – som salgsfaget og renholdsoperatørfaget – og i yrker med stor etterspørsel etter faglært arbeidskraft.

Figur – Antall praksiskandidater i Nordland

3.2 Tiltak for minoritetsspråklige deltakere

Integreringsloven

Fylkeskommunen har et lovpålagt ansvar for det regionale integreringsarbeidet, jf. integreringsloven § 4 og integreringsforskriften § 65. Dette innebærer å utarbeide planer for kvalifisering av innvandrere til det lokale arbeidsmarkedet, sørge for karriereveiledning til deltakere i introduksjonsprogram, og tilby opplæring i norsk og samfunnskunnskap for dem som følger fulltid i videregående opplæring.

Videre skal fylkeskommunen anbefale bosetting av flyktninger i kommunene, legge til rette for at innvandrere med høyere utdanning og fagutdanning får tilgang til relevant arbeid, og støtte etablering av virksomheter blant innvandrere.

Intensjonen i lovverket er tydelig: god integrering skjer gjennom opplæring, utdanning og deltakelse i arbeidslivet.

Loven har som klar målsetting at flyktninger som bosettes i Norge tidlig skal få formalisert utdanning og kompetanse, og komme raskt i arbeid. Dette skal bidra til en solid tilknytning til arbeidslivet og til selvforsørgelse. Gode kvalifiseringsløp som bygger på medbrakt kompetanse, er derfor et sentralt virkemiddel for å realisere lovens hensikt.

Forsterket opplæring i norsk

Opplæringsloven gir voksne rett til forsterket opplæring i norsk i videregående opplæring (§ 19-8) samt individuell tilrettelegging (§ 19-5). I Nordland brukes begrepet forsterket opplæring som en samlebetegnelse for tiltak rettet mot voksne med svake norskferdigheter. Tiltakene omfatter digitale intensivkurs, språkstøtte i skole og språkstøtte i lærebedrifter.

Målgruppen er deltakere i videregående opplæring for voksne (VOV) med språknivå under B1. Ved opptak må søkere som har bodd i Norge i mindre enn ti år og ikke kan dokumentere språkferdigheter med en test som er nyere enn ett år, gjennomføre språkkartlegging ved Karrieresenteret. Resultatet av kartleggingen danner grunnlag for vedtak om forsterket norskopplæring.

De digitale intensivkursene er nettkurs som varer i seks måneder, med mulighet for forlengelse. Språkstøtte i skole organiseres av VOV-skolene og kan gis både individuelt og i grupper, normalt med varighet på ett skoleår. Skolene kan også benytte eksterne aktører. Språkstøtte i bedrift er et tilbud til lærlinger og kandidater som tar fagbrev på jobb, og organiseres av VOV-skolene. Skolene mottar tilskudd for å finansiere disse tilbudene.

Antall søkere som er språkkartlagt	279*
Antall deltakere som har fått tilbud om forsterket opplæring i 2025	67

Tabell – Søkere og deltakere (Kilde - NFK)

*antallet viser antall voksne søkere som er språkkartlagt siden 2024 til desember 2025

Tilrettelagt fag- og yrkesopplæring for voksne med begrensede norskkunnskaper

Nordland fylkeskommune har deltatt i IMDis tilskuddsordning for etablering og gjennomføring av tilrettelagt fag- og yrkesopplæring. Tilskuddet har vært avgjørende for å kunne tilby opplæring til deltakere med begrensede norskkunnskaper, som ikke kan følge ordinær opplæring. I vår 2024 mottok 65 deltakere i Nordland tilrettelagt opplæring, inkludert språkstøtte både i undervisningen og i praksis i bedrift.

Man har også jobbet målrettet med å rekruttere flere voksne med begrensede norskkunnskaper til videregående opplæring, blant annet gjennom utvikling av markedsføringsmateriell tilpasset denne gruppen.

Viktige tiltak gjennomført:

- **Rekruttering av voksne innvandrere:** Det ble utarbeidet en plan for rekruttering av voksne innvandrere til videregående opplæring, i samarbeid med NAV, karrieresentre og kommuner.
- **Målrettet informasjonsarbeid:** Informasjonskampanjer og utvikling av profesjonelt reklamemateriell for å motivere innvandrere til å søke videregående opplæring.
- **Språkstøtte i opplæringen:** Man har organisert språkhjelp for deltakere under både opplæring og praksis, gjennom kurs og digitale verktøy.
- **Styrket inntaksprosess:** Tilskuddet har muliggjort forbedringer i inntaksprosessen for søkere med begrensede norskkunnskaper, inkludert tett oppfølging, veiledning, språktesting og kartlegging av søkere på karrieresentrene.

Disse tiltakene har lagt til rette for at flere voksne med svake norskkunnskaper kan fullføre videregående opplæring og integreres i arbeidslivet.

Forsøk med nasjonale samarbeidsmodeller for tilrettelagt fag- og yrkesopplæring

Nordland fylkeskommune er én av tre fylkeskommuner som deltar i et forsøk finansiert av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Formålet er å utvikle regionale samarbeidsmodeller for tilrettelagt fag- og yrkesopplæring for voksne innvandrere i videregående opplæring.

I Nordland er det opprettet en voksenklasse i Restaurant- og matfag ved Bodø videregående skole som del av prosjektet. Klassen følger vekslingsmodellen, hvor deltakerne veksler mellom opplæring på skolen og i lærebedrifter.

Gjennom samarbeid med Karriere Nordland, NAV, opplæringskontorer og Bodø kommune jobbes det med å kartlegge og utvikle effektive samarbeidsformer mellom aktørene. Målet er å finne de beste løsningene for å sikre en helhetlig og tilrettelagt opplæring som møter både deltakernes og arbeidslivets behov.

Etablering og utvikling av ressursskoler for andrespråkspedagogikk i Nordland

I 2022 hadde 10 prosent av elevene som startet i videregående opplæring minoritetsbakgrunn. Blant deltakerne i voksenopplæringen var cirka 36 prosent registrert med innvandrerbakgrunn. Andelen har trolig økt både blant ungdom og voksne etter bosetningen av flyktninger fra Ukraina siden 2022. Dette er en voksende elev- og deltakergruppe som møter språklige utfordringer, og derfor er det nødvendig å jobbe systematisk med kompetanseheving innen andrespråkspedagogikk for å møte deres behov.

Fylkesrådet har besluttet å etablere ressursskoler ved seks videregående skoler i Nordland. Formålet med disse skolene er å styrke kompetanse innen andrespråkspedagogikk og utvikle fagområdet på en bærekraftig og langsiktig måte, for å sikre bedre tilpasset opplæring for både ungdom og voksne med norsk som andrespråk.

Ressursskolene vil bli prioritert for etablering av innføringsklasser og voksenopplæring, og skal samarbeide tett med kommuner, NAV og Karrieresenteret for å sikre helhetlig oppfølging og god integrering av elevene. For å ivareta denne rollen har skolene fått økte ressurser.

Etablering av traineeprogram for voksne innvandrere med høyere utdanning

Fylkeskommunene har, i henhold til integreringsloven, et lovpålagt ansvar for å tilrettelegge for at innvandrere med høyere utdanning får tilgang til arbeidsmarkedet.

I fjor startet avdelingen for utdanning og kompetanse et førprosjekt i samarbeid med NAV Nordland og Frem AS, som resulterte i et prøveprosjekt med Kunnskapsparken Bodø.

Målet med prøveprosjektet er å utvikle og teste et traineeprogram for innvandrere med høyere utdanning som ikke får innpass på arbeidsmarkedet på grunn av svake norskkunnskaper.

I tillegg til opplæringen for deltakerne, er en viktig del av programmet at bedriftene som er involvert i prosjektet får kompetanseheving i mangfoldsledelse. Dette skal bidra til at arbeidsgivere bedre kan tilrettelegge for et inkluderende arbeidsmiljø og håndtere mangfold på en effektiv måte.

Per nå er ett av to kull rekruttert og i gang med programmet. Totalt deltar syv personer, fem i Bodø og to i Mo i Rana. Fem bedrifter er med i prosjektet som arbeidsgivere.

Dette prøveprosjektet representerer et viktig steg mot å bedre integrere innvandrere med høyere utdanning i arbeidsmarkedet, samtidig som det fremmer et mer mangfoldig og inkluderende arbeidsliv.

3.3 Karriere Nordland

I 2024 fattet fylkestinget i Nordland vedtak om at Karriere Nordland fra 2025 skulle organiseres som en egen avdeling under Utdanning og kompetanse. Reorganiseringen skal føre til en styrket og mer likeverdig tjeneste for hele Nordland.

Karriere Nordland er delt inn i tre regioner: Nord (Lo/Ve/Of), Karriere Nordland Salten og Karriere Nordland Helgeland. Karriere Nordland har om lag 40 ansatte, lokalisert ved ni karrieresentre fra Brønnøysund i sør til Sortland i nord.

Hovedoppgaver og mål for Karriere Nordland i 2025

Karriereveiledning

Karriere Nordland skal tilby karriereveiledning for innbyggere over 19 år bosatt i Nordland, samt for nyankomne flyktninger i henhold til integreringsloven.

Tidlig og god karriereveiledning skal forebygge og redusere frafall og feilvalg i videregående opplæring og senere i utdanningsløpet, motvirke kjønnsdelte utdanningsvalg og bidra til at den enkelte gjør bevisste valg av yrke og utdanning.

Karriere Nordland har en sentral rolle i koordinering og faglig samarbeid med rådgivernetverkene i grunnskole og videregående skole, og skal i henhold til mandatet bidra til kompetanseutvikling og felles praksis på karriereveiledningsfeltet i fylket.

I 2025 ble det igangsatt et arbeid med å innarbeide anbefalinger fra det nasjonale kvalitetsrammeverket og kompetansestandardene for karriereveiledning. I perioden 01.01.2025–01.10.2025 ble det gjennomført 3 014 karriereveiledningssamtaler med 2 027 kandidater.

Kvalifisering og studieveiledning for voksne

Gjennom studieverkstedene fordelt over hele fylket tilbyr Karriere Nordland studieveiledning og andre kvalifiserende kurs for deltakere ved Nettskolen i Nordland.

God studieveiledning og andre relevante fagkurs skal bidra til gode resultater og økt gjennomføring blant deltakerne i Nettskolen i Nordland.

Karriere Nordland ivaretar også oppgaver knyttet til fylkeskommunens inntak og saksbehandling av lovpålagte oppgaver innen realkompetansevurdering og videregående opplæring for voksne.

Regional kompetanse utvikling

Karriere Nordland er også en kompetanseaktør som arbeider med å avdekke og mobilisere opplæringsbehov og utdanningstilbud for arbeidslivet i Nordland.

Fra 2025 har Karriere Nordland ivaretatt koordinering og ledelse av de regionale kompetanseforumene, som har som hovedoppgave å:

- Formidle og synliggjøre kompetansebehov lokalt
- Mobilisere unge og voksne til kompetansehevende tilbud og tiltak
- Bidra til samarbeid om inkludering i utdanning og arbeidsliv lokalt
- Arbeide tematisk i tråd med gjeldende politiske føringer

I 2025 ble det gjennomført to fysiske samlinger og to digitale møter i hver region.

Tverrsektorielt samarbeid for å redusere utenforskap

Karriere Nordland har i 2025 etablert og videreført samarbeid med en rekke aktører, blant annet:

- Kommuner
- NAV
- Videregående skoler
- Næringsliv og bransjeaktører

Tiltaket Fullført er et offentlig samarbeid mellom NAV Nordland og Nordland fylkeskommune. Formålet er å redusere og forebygge utenforskap, samt hjelpe flere unge voksne over i utdanning. I 2025 ble tiltaket utvidet med to nye tilbud, og det finnes nå seks stedlige tilbud i Narvik, Leknes, Bodø, Fauske, Mo i Rana og Mosjøen. Totalt omfatter tiltaket 90 plasser.

3.4 Kompetanseforum Nordland og regionale kompetanseforum i Nord, Salten og Helgeland

Nordland fylkeskommune har ansvar for å koordinere og utvikle den regionale kompetansepolitikken i fylket. Dette omfatter å kartlegge regionale kompetansebehov, formidle behov til tilbydere og tilrettelegge for etterspurte opplærings- og utdanningstiltak. Kompetanseforum

Nordland og de regionale kompetanseforumene for Helgeland, Salten og Nord (Ofoten, Lofoten og Vesterålen) utgjør til sammen en strategisk plattform for samarbeid mellom arbeidslivet, utdanningssektoren, tjenesteleverandører og offentlige myndigheter i fylket. Formålet med virksomheten er å styrke regional kompetanseutvikling og sikre at arbeidslivet har tilgang til relevant og oppdatert kompetanse. Forane skal også bidra til innovasjon og utvikling ved å støtte og bidra inn i relevante prosjekter og forskningsarbeid. Virksomheten skal til enhver tid ha fokus på miljø og bærekraft, og legge til rette for god inkludering både sentralt og regionalt.

Kompetanseforum Nordland ledes av fylkesråd for utdanning og kompetanse, og har et overordnet ansvar for det helhetlige arbeidet til Kompetanseforum Nordland og de regionale kompetanseforumene i Nord, Salten og Helgeland. Medlemmene i Kompetanseforum Nordland representerer store regionale kompetanseaktører som NAV, LO, NHO, KS, UiT, Nord universitet, Distriktssenteret, Kompetanseforbundet, Karriere Nordland og Nordland fagskole. Kompetanseforum Nordland skal drøfte felles kompetansepoltiske spørsmål i relevante politiske prosesser, samhandle og dele kunnskap og erfaring, ha en kunnskapsbasert oversikt over regionens kompetansebehov, behandle innspill fra de regionale forumene og sette i gang nødvendige tiltak eller politiske prosesser.

De regionale kompetanseforumene i henholdsvis Nord, Salten og Helgeland ledes og arrangeres av Karriere Nordland. Forane skal med utgangspunkt i kompetansebehovene i sin region formidle og synliggjøre kompetansebehov lokalt, mobilisere unge og voksne til kompetansehevende tilbud og tiltak, bidra til samarbeid om inkludering til utdanning og arbeidsliv lokalt og jobbe tematisk etter gjeldende politiske føringer. Medlemmene i de regionale kompetanseforumene er representanter for det lokale arbeids- og næringsliv, lokale utdanningsinstitusjoner og tjenesteleverandører.

Hovedfokuset i fylkets kompetansearbeid er arbeidslivets kompetansebehov, og gjennom Kompetansestrategi for Nordland 2020-2024 har man hatt ambisjon om å øke kompetansen i befolkningen og styrke samarbeidet mellom arbeidslivet, utdanningssektoren, kunnskaps- og forskningsmiljø og virkemiddelaktører. Kompetansestrategien utløp i slutten av 2024 og vil bli erstattet med en ny temaplan for kompetanse og inkludering i løpet av våren 2026.

3.5 Pågående prosjekter

De største nasjonale og regionale prosjektene som omhandler videregående opplæring for voksne, inkluderer følgende:

Prosjekt	Beskrivelse
Tiltaket Fullført	Fullført er et offentlig samarbeid mellom NAV Nordland og Nordland fylkeskommune.
Modell for karriereveiledning av NAV-brukere	Karriere Nordland er i samarbeid med NAV i gang med å prøve ut en modell for karriereveiledning av NAV-brukere (med prosjektmidler fra Arbeids- og velferdsdirektoratet). Denne modellen skal på sikt rulles ut til alle lokale NAV-kontor og alle lokasjonene i Karriere Nordland.
Kompetanseløft for voksne	Det ble vedtatt i fylkestinget (FT-sak 094/2022), legger vekt på at videregående opplæring for voksne skal tilpasses den enkelte, være fleksibel og i størst mulig grad være tilgjengelig der man bor, slik at opplæringen kan kombineres med arbeid og omsorgsoppgaver. Kompetanseløftet har også som mål å legge bedre til rette for språkutvikling for de av deltakerne som trenger det.

Digitalisering av voksenagronom	Nasjonalt prosjekt, med formål om å styrke faglærerens kompetanse innenfor pedagogisk planlegging og bruk av digitale læringsressurser.
Forsøk nasjonal samarbeidsmodell for tilrettelagt fag- og yrkesopplæring	Utvikle og etablere et systematisk samarbeid mellom involverte aktører i prosjektet som skal bidra til å forsterke mulighetene voksne innvandrere med svake norskferdigheter har for å gjennomføre fagopplæringen og oppnå fagbrev innen et kompetanseområde med høy etterspørsel i næringslivet.
Traineeprogram for innvandrere med høyere utdanning	Utvikle en traineeprogram for innvandrere i Nordland med høyere utdanning.
Nasjonal modell for voksenagronom	Baserer seg på lærerplanene i offentlig opplæring.
Tilrettelagt fag og yrkesopplæring	Tilrettelegging for innvandrere med svake norskferdigheter i de tilbudene som er organisert for voksne innen fag- og yrkesopplæring slik at flere kan fullføre med fagbrev. Tiltak: språkstøtte i skole /bedrift, modulbasert oppstartskurs IKT, formidling læreplasser.
Menn i helse	Deltakere tar fagbrev som helsefagarbeider, tilrettelagt menn. Samarbeid med NAV.
Karriereveiledning for nyankomne flyktninger	Videreutvikling av tilbudene rettet mot nyankomne flyktninger og innvandrere.
Utdanningsløftet	Nasjonale midler som skal øke andelen kandidater som er ledige, permitterte og uten rett til videregående opplæring for voksne – mulighet til å fullføre videregående opplæring.

Tabell - Oversikt over prosjekter (Kilde: NFK)

Vedlegg 1 - Datakilder, verktøy og begreper

Datakilder og verktøy

Det er benyttet en rekke forskjellige kilder og verktøy for å innhente data:

- Utdanningsdirektoratets statistikkportal (<https://www.udir.no/>).
- SSB Statistikkbanken (<https://www.ssb.no/>).
- VIGO, et verktøy for søknad og administrasjon for videregående opplæring.
- Analyseverktøyet Qlik.
- InSchool.
- Elev- og Lærlingundersøkelsene.

Begreper

I denne rapporten benyttes følgende sentrale begreper:

- Elever er personer som er registrerte i VIGO per 1.10. det aktuelle skoleåret. Dette omfatter elever som er registrerte som ordinære elever, elever som får et alternativt undervisningstilbud og som, for eksempel, følger individuelle opplæringsplaner, og utvekslingselever fra utlandet.
- Lærlinger er personer som har inngått en lærekontrakt om opplæring og praksis i en bedrift, med sikte på å oppnå fag- eller svennebrev. Læretiden er normalt på to år før man går opp til fag- eller svenneprøve.
- Lærekandidater inngår en opplæringskontrakt med en lærebedrift og går opp til en kompetanseprøve med sikte på å oppnå kompetansebevis.
- Fagopplæring i skole er et tilbud til elever som ikke har fått læreplass. Disse elevene får opplæring i faget ved skolen i stedet for i en bedrift, og avslutter med å gå opp til fag- eller svenneprøve, normalt etter ett år.
- Fagbrev på jobb er en ordning for voksne som er i et arbeidsforhold. Ordningen gir mulighet til å få fag- eller svennebrev på grunnlag av allsidig praksis, realkompetansevurdering og opplæring kombinert med veiledet praksis i vanlig arbeid.⁶
- Gjennomføringsresultat måler hvor stor andel av et elevkull som fullfører og består videregående opplæring innen to år etter normert opplæringstid. Elevene på studieforberedende utdanningsprogram måles etter fem år, mens yrkesfagelevenes fullføringsgrad måles etter seks år.
- Ordinær progresjon er definert som overgang til et programområde på et høyere nivå. Elevene som ikke har progresjon har enten gjort omvalg, har repetisjon på samme nivå eller er ute av videregående opplæring.

For mer informasjon om begreper, se nettsiden til Utdanningsdirektoratet på www.udir.no.

Personvern

På lik linje med praksisen til Utdanningsdirektoratet, blir personvernforordningen tatt i betraktning. For å unngå muligheten for identifisering, er noen tall anonymisert i denne rapporten. Dette gjelder spesielt grupper med et lite antall elever i utvalget, hvor resultater ikke blir publisert.

⁶ Utdanningsdirektoratet

Vedlegg 2 - Opplæring innen institusjoner i Nordland

Nordland fylkeskommune har ansvar for å sikre opplæringsretten for barn og unge som bor i barnevernsinstitusjoner godkjent etter barnevernsloven § 10-17, samt for pasienter innlagt i helseinstitusjoner eid av eller finansiert av Helse Nord RHF. I tillegg har fylkeskommunen ansvar for opplæring i kriminalomsorgen, jf. opplæringsloven § 28-5. Denne opplæringen gis hovedsakelig ved Bodø videregående skole, Fauske videregående skole og Mosjøen videregående skole. Tall fra kriminalomsorgen er ikke inkludert i denne oversikten.

Barnevernsinstitusjoner i Nordland

Ved utgangen av 2025, har Nordland fylkeskommune følgende barnevernsinstitusjoner innenfor sine fylkesgrenser:

Barnevernsinstitusjoner	Kommune	Ansvarlig skole
Stendi barnevern, 13-18 år - Omsorg- og akutt plasser - Avd. Rissjøveien - Avd. Nyvold	Bø kommune	Bø ungdomsskole
Sollia barne- og ungdomssenter, 9-13 år Omsorg- og akutt plasser	Sortland kommune	Sortland barneskole Sortland ungdomsskole
Røvika ungdomssenter, 13-18 år Akutt plasser	Fauske kommune	Fauske vgs/ Vestmyra skole
Bodø ungdomssenter, 13 – 18 år * - Atferd - Frivillig hjelpetiltak - Omsorgsovertakelse	Bodø kommune	Saltvern skole
Aurora omsorg, 13 – 18 år - Atferd høy, med og uten samtykke - Akutt plasseringer - Hjelpetiltak - Omsorgsovertakelse	Bodø kommune	Løpsmarka skole
Yttrabekken ungdomssenter - Atferd høy, med og uten samtykke - Akutt plassering	Rana kommune	Rana ungdomsskole

Tabell - Barnevernsinstitusjoner i Nordland (Kilde: NFK)

* Bodø ungdomssenter flytter inn i nytt bygg og utvider fra 5 til 10 plasser. Institusjonen blir også én av fire i landet som får delta i nytt pilotprosjekt med mål om å gi ungdom et stabilt, fleksibelt og helhetlig botilbud.

Antall i opplæring i Barnevernsinstitusjoner

I henhold til opplæringsloven § 28-3 har barn og unge som er bosatt i barnevernsinstitusjoner — godkjent etter barnevernsloven § 10-17 — rett og plikt til opplæring i både grunnskole og videregående opplæring. Fylkeskommunen der institusjonen er lokalisert har faglig, juridisk og økonomisk ansvar for å sikre at denne retten blir oppfylt

Antallet beboere i barnevernsinstitusjoner i Nordland har vært relativt stabilt, men variasjoner i plassfordelingen mellom institusjonene skaper utfordringer for å sikre tilstrekkelige og fleksible opplæringsressurser. For å møte dette behovet er et tett og strukturert samarbeid med kommunene avgjørende. Det totale antallet beboere i perioden er sannsynligvis høyere enn

registrert, ettersom vi først høsten 2025 implementerte et tilfredsstillende registreringsverktøy. Tallene omfatter derfor kun beboere som har mottatt opplæring

Skoleår	Totalt antall registrerte elever Jf § 28-3	Antall elever i grunnskole	Antall elever i videregående skole
2023-2024	30	23	7
2024-2025	36	25	11

Tabell - Antall i opplæring i barnevernsinstitusjoner i Nordland (Kilde: NFK)

Helseinstitusjoner i Nordland

Helseinstitusjoner i Nordland med egne skoler/opplæringstilbud:

Helseinstitusjoner	Kommune	Skole
Nordlandssykehuset, avd. Psykiatri, Barne- og ungdomspsykiatri (BUP) og voksenpsykiatri	Bodø	Mellomåsen skole og voksenopplæring
Nordlandssykehuset, avd. somatikk	Bodø	Mellomåsen skole og voksenopplæring
Nordlandssykehuset, Valnesfjord helsesportsenter	Fauske	Mellomåsen skole og voksenopplæring
Helgelandssykehuset, BUP Døgnpost og Familieenheten	Vefsn	Mosjøen vgs

Tabell - Helseinstitusjoner i Nordland (Kilde: NFK)

Det er ikke etablert egne opplæringstilbud ved Nordlandssykehuset i Vesterålen og Lofoten, UNN Narvik eller Helgelandssykehuset i Rana og Alstahaug. Disse sykehusene har ikke barneavdelinger, og behovet for opplæring til pasienter er derfor lavt. Fylkeskommunen har likevel ansvar for å tilby opplæring dersom innleggelsen blir langvarig.

Antall i opplæring – Helseinstitusjoner

I henhold til opplæringsloven § 28-4 har barn og unge som er innlagt i helseinstitusjoner, samt barn og søsken til pasienter innlagt i helseinstitusjoner eid av regionale helseforetak eller private institusjoner som mottar finansiering fra regionale helseforetak, rett til nødvendig opplæring i løpet av oppholdstiden.

Skoleår	Nordlandssykehuset Bodø, avd. for videregående opplæring for voksne*	Nordlandssykehuset Bodø, avd VOP-døgn	Nordlandssykehuset Bodø, avd BUP	Nordlandssykehuset Bodø, avd. SOM	Valnesfjord helsesportsenter
2023-2024	32	8	72	130	139
2024-2025	36	5	78	138	144

Tabell - Antall i opplæring – helseinstitusjoner i Nordland (Kilde: NFK)

* Gruppen består av ungdom og unge voksne som har hatt behandling ved sykehuset eller ikke har fullført videregående. Tilbudet gir mulighet til å ta videregående opplæring for voksne og oppnå generell studiekompetanse etter 23/5-regelen. Opplæringen dekker de seks fellesfagene som kreves.

Skoleår	Helgelandssykehuset Vefsn, døgnpost BUP	Helgelandssykehuset Vefsn, Familieenhet
2023-2024	27	10
2024-2025	28	14

Tabell - Antall i opplæring – helseinstitusjoner i Nordland (Kilde: NFK)

Vedlegg 3 - Nøkkeltall

Oversikt 2024 - 2025

Videregående opplæring i Nordland

NØKKELTALL

Elev	7208
Lærling	2644
Lærerkandidat	82
Alternativ Vg3 i skole	9
Antall skoler (ordinære)	16
Totalt antall ansatte	2414
Antall lærere	1372

LÆRINGSMILJØ NORDLAND (alle trinn)

Elevundersøkelsen	Høsten 24	Høsten 25
Mestring	3,9	3,9
Faglig utfordring	4,4	4,3
Støtte fra lærer	4,1	4,2
Vurdering for læring	3,5	3,5

Kilde: Utdanningsdirektoratet, Elevundersøkelsen

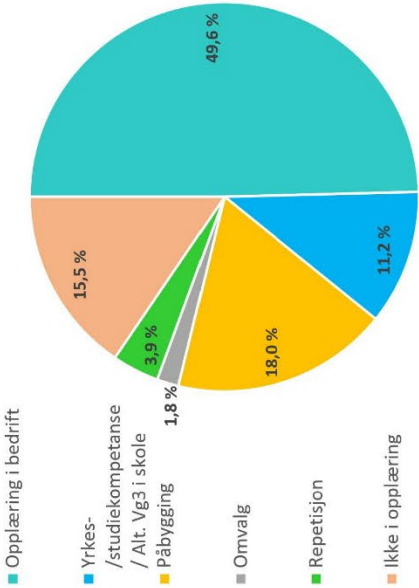
Kilde: Utdanningsdirektoratet, SSB

VALG AV UTDANNINGSRETNING - Vg1

	2024	2025
Andelen som søkte studieforberedende	40%	36%
Andelen som søkte yrkesfag	60%	64%

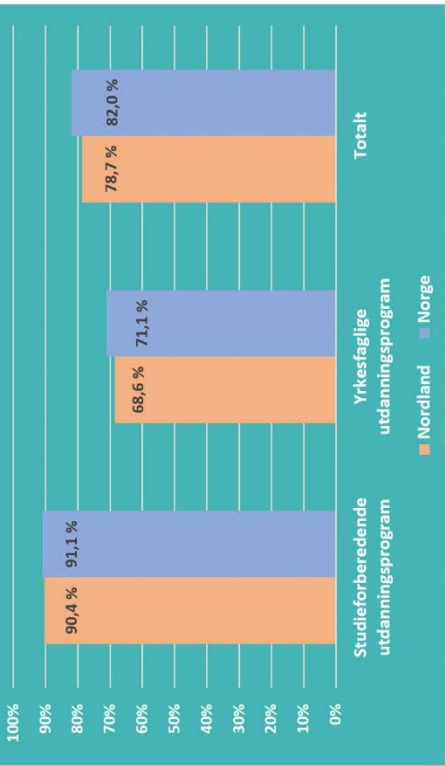
Kilde: Utdanningsdirektoratet

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Kilde: Utdanningsdirektoratet

FULLFØRT OG BESTÅTT ETTER 5/6 ÅR, 2018-kullet

Kilde: Utdanningsdirektoratet

FULLFØRT OG BESTÅTT (årlig)

	23/24	24/25
Nordland	82,3 %	83,7 %
Norge	84,0 %	82,4 %

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

FRAVÆR

NORDLAND	23/24	24/25
Studieforberedende	7,1 %	7,9 %
Påbygging	9,4 %	10,3 %
Yrkesfag	7,3 %	7,5 %
Total	7,3 %	7,8 %

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstallet

ELEVER SOM HAR SLUTTET

	23/24	24/25
Nordland	3,8 %	3,8 %
Norge	3,3 %	3,3 %

Kilde: Qlik

Oversikt skoleåret 2024/2025
ANDØY videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 101

Kilde: Utdanningsdirektoratet

ELEVER SOM HAR SLUTTET

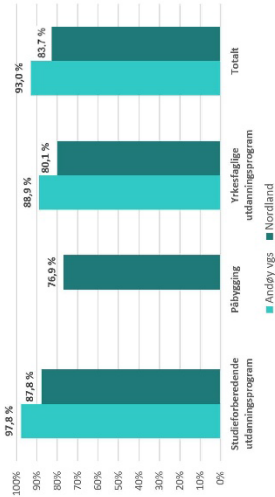
Andøy vgs *

Nordland

Kilde: Qlik

3,8%

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

FRAVÆR

LÆRINGSMILJØ

Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

Andøy vgs Nordland

Studieforberedende 8,4% 7,9%

Påbygging - 10,3%

Yrkesfag 6,1% 7,5%

Total 7,2% 7,8%

Kilde: Qlik

Mestring 4,0% 3,9%

Faglig utfordring 4,1% 4,3%

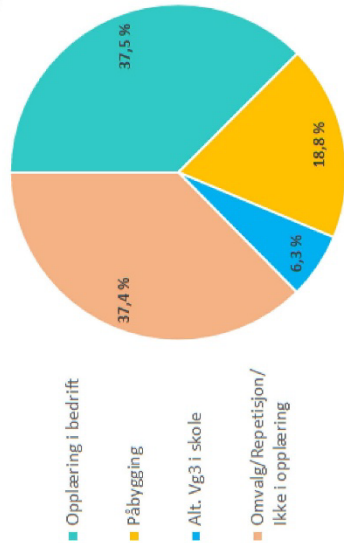
Støtte fra lærer 4,4% 4,2%

Vurdering for læring 3,6% 3,5%

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstotalt.

Kilde: Utdanningsdirektoratet

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025
AUST-LOFOTEN videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 258

Kilde: Utdanningsdirektoratet

ELEVER SOM HAR SLUTTET

Aust-Lofoten vgs

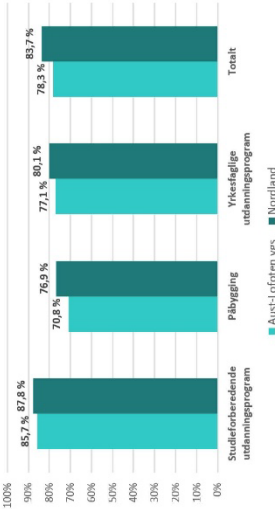
Nordland

Kilde: Qlik

5,9%

3,8%

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

FRAVÆR

LÆRINGSMILJØ

Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

Aust-Lofoten Nordland

Studieforberedende 9,5% 7,9%

Påbygging 6,9% 10,3%

Yrkesfag 11,8% 7,5%

Total 9,7% 7,8%

Kilde: Qlik

Mestring 3,9% 3,9%

Faglig utfordring 4,1% 4,3%

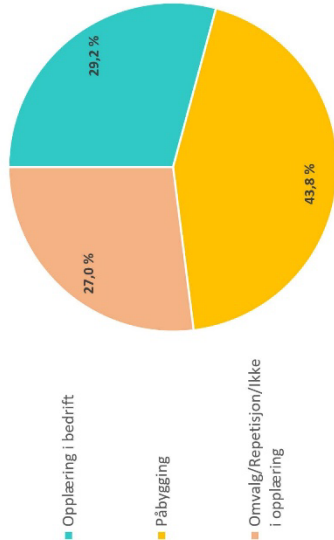
Støtte fra lærer 4,1% 4,2%

Vurdering for læring 3,4% 3,5%

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstotalt.

Kilde: Utdanningsdirektoratet

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025

BODIN videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 822

Kilde: Utdanningsdirektoratet

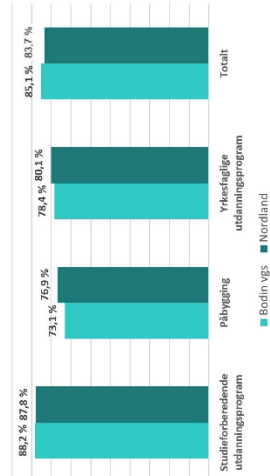
ELEVER SOM HAR SLUTTET

Bodin vgs 3,1%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

FRÅVÆR

LÆRINGSMILJØ

Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

Studienforberedende Bodin vgs Nordland

Påbygging 16,9% 10,3%

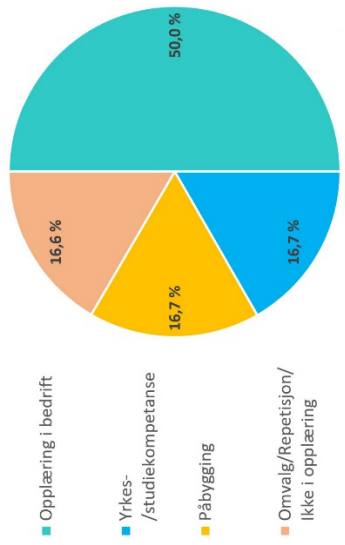
Yrkesfag 8,0% 7,5%

Total 8,1% 7,8%

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevenes årstimetall.

HVA GJØR YRKEFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025

BODØ videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 1199

Kilde: Utdanningsdirektoratet

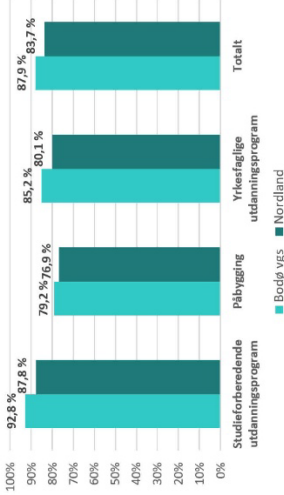
ELEVER SOM HAR SLUTTET

Bodø vgs 3,6%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

FRÅVÆR

LÆRINGSMILJØ

Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

Studienforberedende Bodø vgs Nordland

Påbygging 8,4% 10,3%

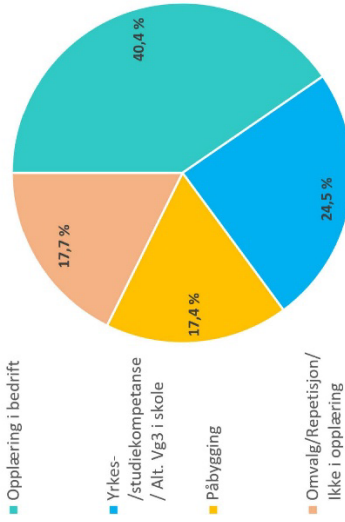
Yrkesfag 7,1% 7,5%

Total 7,3% 7,8%

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevenes årstimetall.

HVA GJØR YRKEFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025
BRØNNØYSUND videregående skole

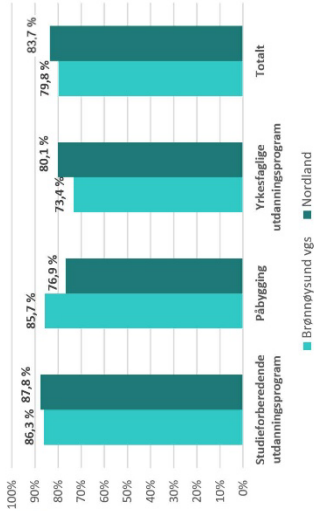

ANTALL ELEVER

Elever 264

Kilde: Utdanningsdirektoratet

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

ELEVER SOM HAR SLUTTET

Brønnøysund vgs 3,2%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

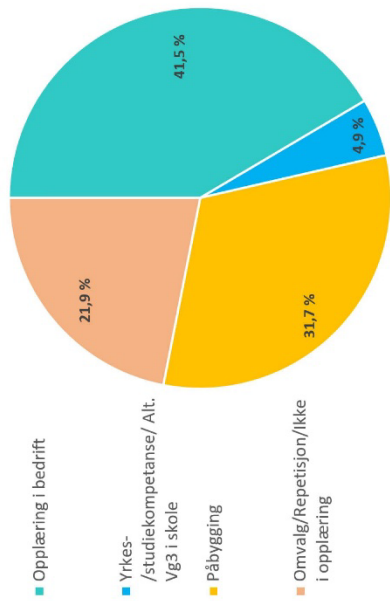
FRÅVÆR

Brønnøysund vgs Nordland

LÆRINGSMILJØ			
Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)			
Studieforberevende	8,9%	7,9%	
Påbygging	12,3%	10,3%	
Yrkesfag	7,7%	7,5%	
Total	8,7%	7,8%	
Kilde: Qlik			
* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstotalt.			

Kilde: Utdanningsdirektoratet

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025
FAUSKE videregående skole

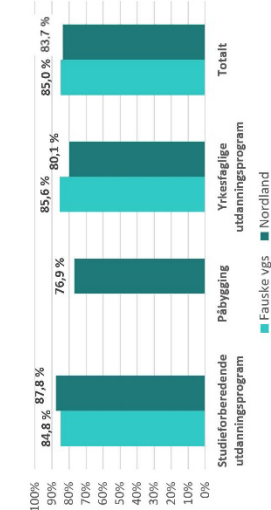

ANTALL ELEVER

Elever 304

Kilde: Utdanningsdirektoratet

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

ELEVER SOM HAR SLUTTET

Fauske vgs 3,4%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

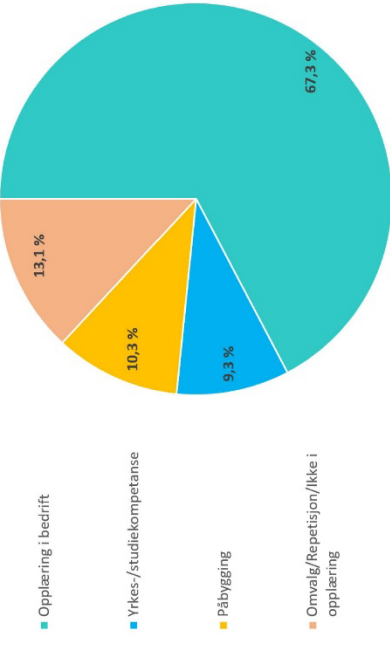
FRÅVÆR

Fauske vgs Nordland

LÆRINGSMILJØ			
Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)			
Studieforberevende	8,0%	7,9%	
Påbygging	-	10,3%	
Yrkesfag	7,4%	7,5%	
Total	7,7%	7,8%	
Kilde: Qlik			
* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstotalt.			

Kilde: Utdanningsdirektoratet

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

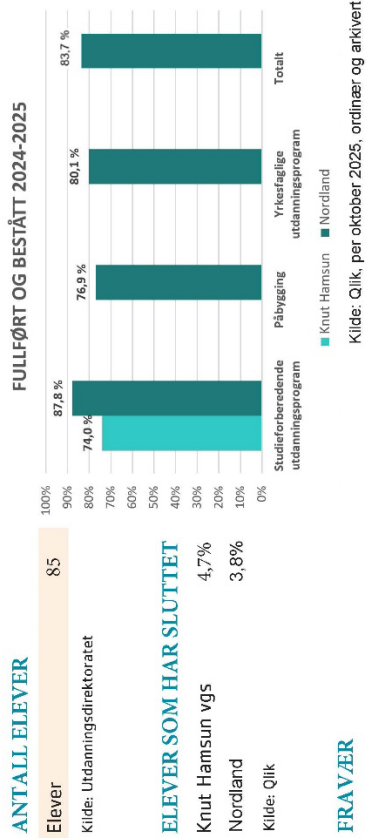

Oversikt skoleåret 2024/2025

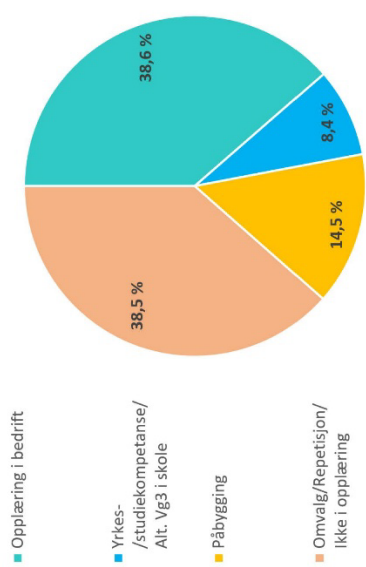
KNUT HAMSUN videregående skole

Oversikt skoleåret 2024/2025

HADSEL videregående skole

HVA GJØR YRKEFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025

MELØY videregående skole

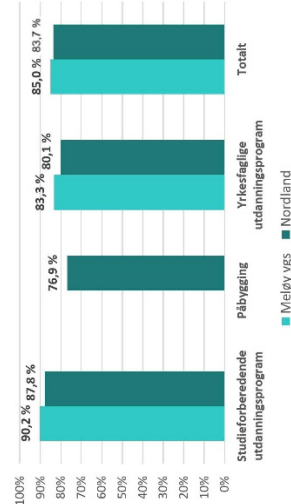

ANTALL ELEVER

Elever 232

Kilde: Utdanningsdirektoratet

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

ELEVER SOM HAR SLUTTET

Meløy vgs 4,7%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FRAVÆR

LÆRINGSMILJØ

Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

Meløy vgs Nordland

Studieforberedende 7,5% 7,9%

Påbygging - 10,3%

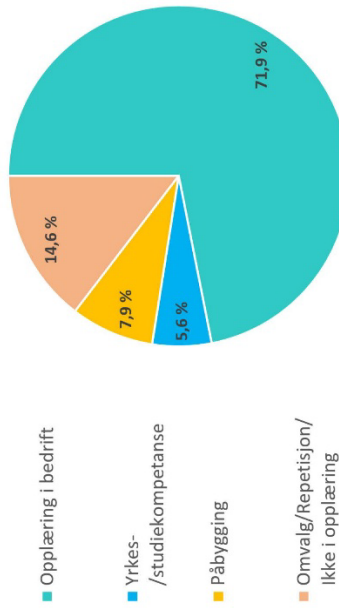
Yrkesfag 6,4% 7,5%

Total 6,7% 7,8%

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevenes årstall.

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025

MOSJØEN videregående skole

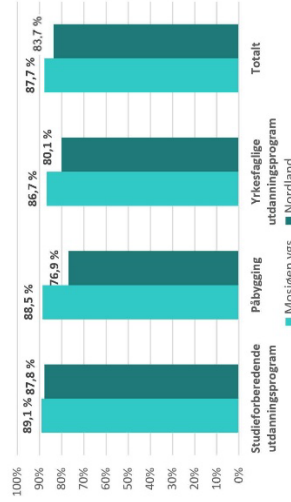

ANTALL ELEVER

Elever 582

Kilde: Utdanningsdirektoratet

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

ELEVER SOM HAR SLUTTET

Mosjøen vgs 2,8%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FRAVÆR

LÆRINGSMILJØ

Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

Mosjøen vgs Nordland

Studieforberedende 7,6% 7,9%

Påbygging 6,3% 10,3%

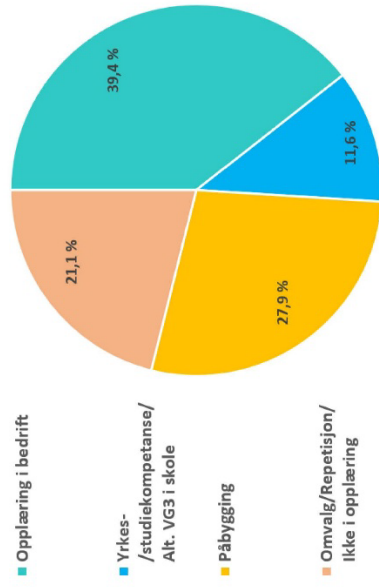
Yrkesfag 7,2% 7,5%

Total 7,3% 7,8%

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevenes årstall.

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025

NARVIK videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 672

Kilde: Utdanningsdirektoratet

ELEVER SOM HAR SLUTTET

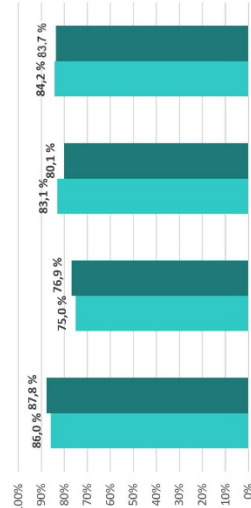
Narvik vgs 4,6%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FRÅVÆR

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

LÆRINGSMILJØ

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

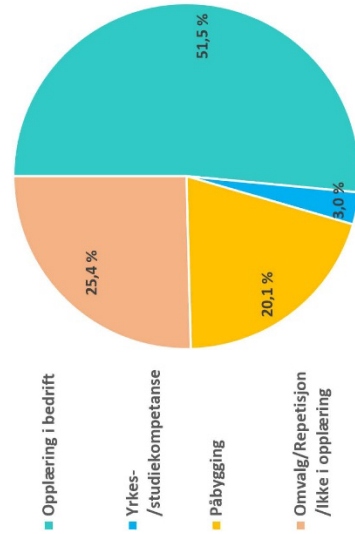
Narvik vgs Nordland

Studieforberedende	7,9%	7,9%
Påbygging	14,7%	10,3%
Yrkesfag	7,6%	7,5%
Total	8,1%	7,8%

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstimalt.

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025

POLARSIRKELEN videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 928

Kilde: Utdanningsdirektoratet

ELEVER SOM HAR SLUTTET

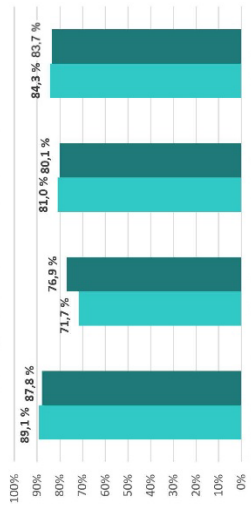
Polarsirkelen vgs 3,4%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FRÅVÆR

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

LÆRINGSMILJØ

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

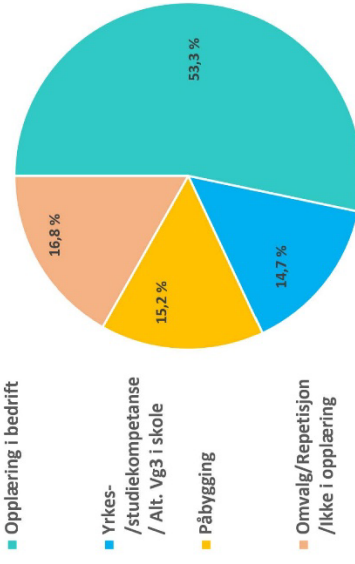
Polarsirkelen vgs Nordland

Studieforberedende	7,2%	7,9%
Påbygging	10,5%	10,3%
Yrkesfag	7,3%	7,5%
Total	7,4%	7,8%

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstimalt.

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025
SALTALD videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 144

Kilde: Utdanningsdirektoratet

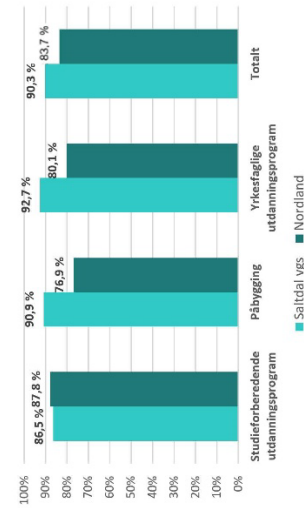
ELEVER SOM HAR SLUTTET

Saltal vgs *

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

LÆRINGSMILJØ

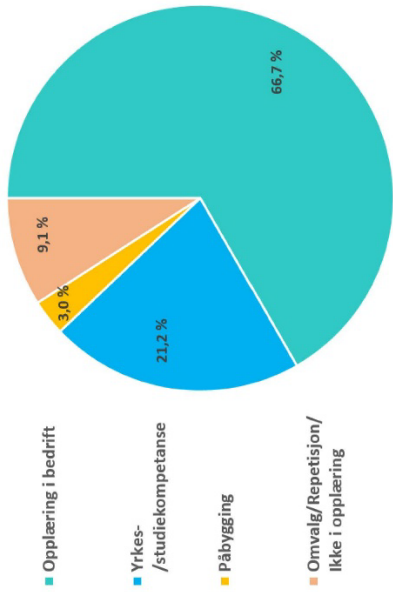
Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

	Saltal vgs	Nordland
Studieforberedende	8,3 %	7,9 %
Påbygging	12,3 %	10,3 %
Yrkesfag	5,9 %	7,5 %
Total	7,3 %	7,8 %

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstotalt.

HVA GJØR YRKEFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025
SANDNESSJØEN videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 371

Kilde: Utdanningsdirektoratet

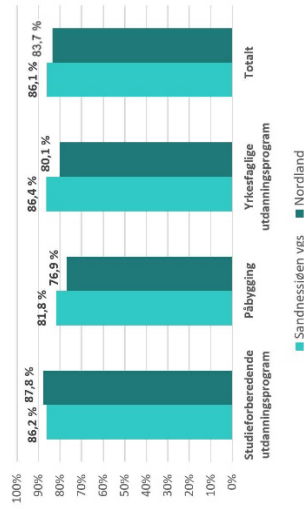
ELEVER SOM HAR SLUTTET

Sandnessjøen vgs

Nordland 2,4%

Kilde: Qlik

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

LÆRINGSMILJØ

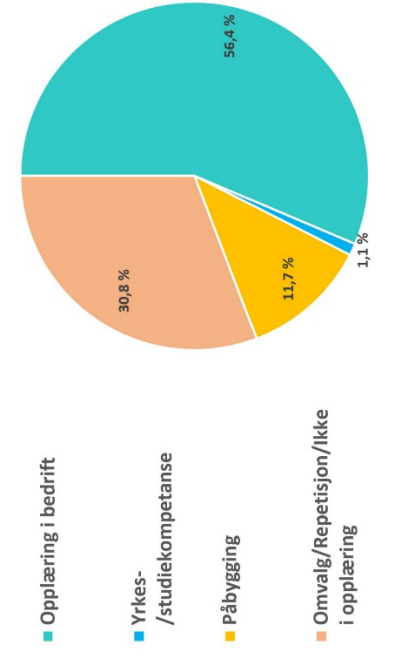
Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

	Sandnessjøen vgs	Nordland
Studieforberedende	9,7 %	7,9 %
Påbygging	5,4 %	10,3 %
Yrkesfag	7,5 %	7,5 %
Total	8,4 %	7,8 %

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstotalt.

HVA GJØR YRKEFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025 SORTLAND videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 441

Kilde: Utdanningsdirektoratet

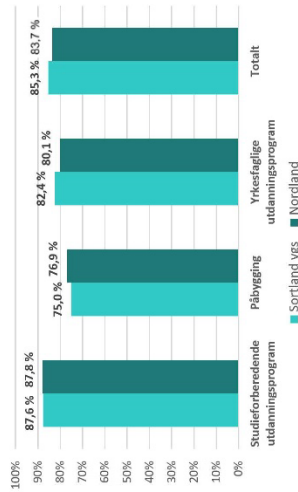
ELEVER SOM HAR SLUTTET

Sortland vgs 2,8%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

FRAVÆR

LÆRINGSMILJØ

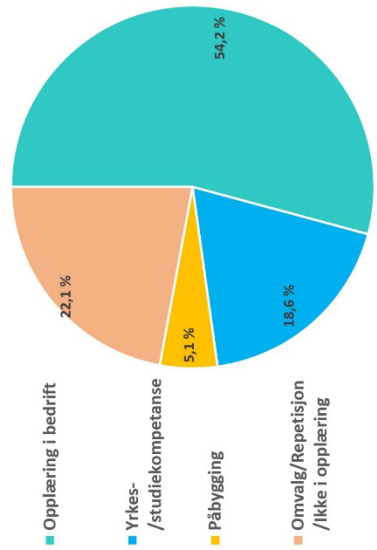
Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

	Sortland vgs	Nordland
Studieforberevende	7,0%	7,9%
Påbygging	9,5%	10,3%
Yrkesfag	7,3%	7,5%
Total	7,2%	7,8%
Mestring	4,0%	3,9%
Faglig utfordring	4,3%	4,3%
Støtte fra lærer	4,2%	4,2%
Vurdering for læring	3,6%	3,5%

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstimaltall.

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

Oversikt skoleåret 2024/2025 VEST-LOFOTEN videregående skole

ANTALL ELEVER

Elever 427

Kilde: Utdanningsdirektoratet

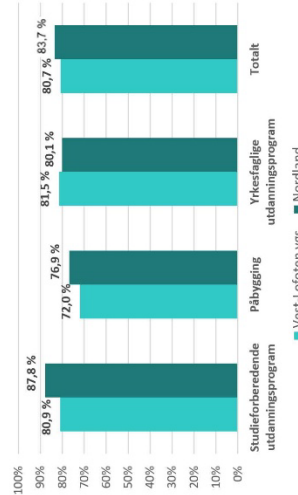
ELEVER SOM HAR SLUTTET

Vest-Lofoften vgs 3,2%

Nordland 3,8%

Kilde: Qlik

FULLFØRT OG BESTÅTT 2024-2025

Kilde: Qlik, per oktober 2025, ordinær og arkivert

FRAVÆR

LÆRINGSMILJØ

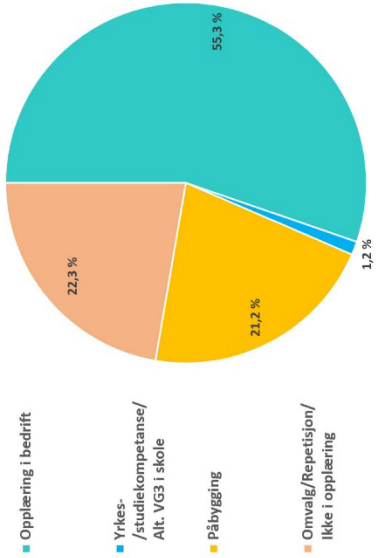
Elevundersøkelsen høsten 2025 (alle trinn)

	Vest-Lofoften vgs	Nordland
Studieforberevende	7,7%	7,9%
Påbygging	11,8%	10,3%
Yrkesfag	7,7%	7,5%
Total	7,9%	7,8%
Mestring	3,8%	3,9%
Faglig utfordring	4,2%	4,3%
Støtte fra lærer	4,0%	4,2%
Vurdering for læring	3,4%	3,5%

Kilde: Qlik

* Indikatoren beregnes ved å summere timefravær og dagsfravær (omregnet til timefravær), og dele dette på elevene årstimaltall.

HVA GJØR YRKESFAGELEVER ETTER VG2 I 2023-2024?

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
024/2026	Fylkestinget	09.02.2026
	Komite for utdanning og kompetanse	09.02.2026

Redegjørelse fra fylkesråd for utdanning og kompetanse Joakim Sennesvik om tilstandsrapport for videregående opplæring i Nordland fylkeskommune skoleåret 2024-2025

Fylkesordfører,

jeg ønsker med dette å gi en redegjørelse om tilstanden i videregående opplæring i Nordland fylkeskommune for skoleåret 2024-2025.

Den årlige tilstandsrapporten gir en samlet oversikt over videregående opplæring i Nordland, inkludert resultater og analyser. Rapporten følger nasjonalt lovverk og fylkeskommunens politiske vedtak og oppfyller kravet om å informere fylkestinget minst én gang årlig om gjennomføring i opplæringen, læringsmiljø og læringsresultater.

Den sentrale oppgaven for videregående opplæring i Nordland er å sørge for at flere lykkes med å fullføre og bestå opplæringsløpet. Dette er avgjørende for samfunnet og den enkelte, da det utgjør en forutsetning for varig tilknytning til arbeidslivet og grunnlag for opptak til høyere utdanning. Personer som slutter underveis uten å oppnå sluttkompetanse, har stor risiko for varig utenforskap eller løs tilknytning til arbeidslivet. Tilstandsrapporten 2024-2025 gir et viktig kunnskapsgrunnlag i arbeidet med å sikre full gjennomføring, økt inkludering og motvirke utenforskap.

Tilstandsrapporten for skoleåret 2024-2025 indikerer en positiv utvikling på flere viktige områder innen videregående opplæring i Nordland.

Gjennomføring

Gjennomføringen i løpet av fem/seks år for 2018-kullet har økt til 78,7 prosent, en framgang på 0,6 prosentpoeng fra forrige kull og samtidig det høyeste nivået som er registrert i Nordland. Vi fortsetter å levere bedre resultater, noe som bekrefter at langsiktig målrettet arbeid for full gjennomføring gir god effekt. Både studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogrammer har vist fremgang siden forrige kull. Samtidig ligger Nordland nest sist blant fylkene på gjennomføring og har derfor fortsatt et betydelig arbeid igjen å gjøre. Det er viktig å merke seg at den historiske overvekten av yrkesfagelever i fylket, om lag 61%,

påvirker gjennomføringen.

Når det gjelder videregående opplæring for voksne er det utfordrende å måle gjennomføring blant disse, dette skyldes kontinuerlig inntak i løpet av kalenderåret og ulike former for opplæring.

Læringsmiljø

Læringsmiljøet på skolen har betydning for elevens læring, helse og trivsel og omfatter både kulturelle, relasjonelle og fysiske forhold.

Læringsmiljøet i Nordlands videregående opplæring fremstår som stabilt og positivt, med motiverte elever, lærlinger og lære kandidater.

I årets Elevundersøkelse rapporterer elevene om god mestring, variert undervisning fra støttende lærere, samt at elevene opplever å ha nok faglige utfordringer. Resultatene har vært stabile over flere år og er på nivå med resten av landet.

Lærlingundersøkelsen viser at lærlingene er sterkt motiverte og opplever god opplæring i bedriftene. Flertallet mener de får opplæring i tråd med læreplanen for faget og god veiledning. Nordland scorer godt på de fleste indikatorer.

Når det gjelder voksne, viser den årlige deltakerundersøkelsen at deltakerne i Nettskolen i Nordland er godt fornøyd med læringsmiljøet og den fleksible opplæringsmodellen. De setter spesielt pris på muligheten til å starte når de vil, studere i eget tempo og ta kontakt med lærer ved behov – en fleksibilitet som er avgjørende for voksne med arbeid og andre forpliktelser.

Mobbing

Overordnet har mobbetallene i Nordland gått ned siden i fjor, både for elever, lærlinger og lære kandidater.

Andelen elever som oppgir å ha blitt mobbet av andre elever på skolen, har sunket fra 4,9 til 4,3 prosent. Dette viser at forebyggende tiltak og økt bevissthet blant elever og ansatte gir positive resultater. Andelen som opplever mobbing fra voksne på skolen, har vært stabil. Derimot har digital mobbing økt med 0,7 prosentpoeng, noe som krever oppmerksomhet og målrettede tiltak fremover.

Læringsresultater

Med læringsresultater menes elevenes årlige karaktervurderinger. Karaktersnittet i Nordland har økt fra foregående år og ligger fortsatt over nivået som ble observert før pandemien. Årets resultater bekrefter en vedvarende trend: jenter oppnår gjennomgående høyere standpunkt- og eksamens karakterer enn gutter i de fleste fag, et mønster som har vært stabilt over flere år.

Det har samlet sett vært små endringer i standpunktkarakterene de siste årene. Elever i Nordland oppnår generelt noe lavere karakterer i matematikk enn i andre fag, slik tendensen også er nasjonalt, men Nordland ligger likevel litt over landsgjennomsnittet. Som tidligere år

får elevene gjennomgående lavere karakterer til skriftlig eksamen enn til standpunkt.

Utviklingstiltak for økt læringsutbytte

Nordland har arbeidet systematisk for å styrke overgangsarbeidet, kompetanseheving i skolene og arbeidet med inkludering og tilhørighet.

Hovedfokusområdene har vært:

- **Overgangsarbeid mellom grunnskole og videregående** for å styrke samarbeidet og sikre en god start for elevene.
- **PLF (profesjonelle læringsfellesskap)** for utviklingsarbeid og kompetanseheving på skolene.
- **GPS – Gå på skole**, et tiltak for å forebygge fravær og frafall som følge av helseplager eller psykiske belastninger.
- **IKO – identifisering, kartlegging og oppfølging** - for å forebygge frafall gjennom tidlig innsats og systematisk oppfølging.
- **2.språkspedagogikk**, som er spesielt viktig nå med rekordmange minoritetsspråklige elever i skolen.
- **Ung Arena**, i samarbeid med Nav, som tilbyr støtte til unge utenfor arbeid og utdanning.

Fag- og yrkesopplæring i bedrift

- **Formidling:** I 2025 søkte 1155 personer lære plass i Nordland, hvorav 1071 hadde ungdomsrett. Totalt ble 87,4 prosent formidlet til lære plass, og andelen blant ungdomsrettssøkere var 88,1 prosent. Tallene viser oppgang i formidling sammenlignet med året før, noe som kan forklares med at ny praksis ble endelig avklart for alle parter etter innføringen av den nye opplæringsloven. Et velfungerende formidlingssystem er avgjørende for fullføring på yrkesfag, og arbeidet med formidling pågår kontinuerlig gjennom året.
- Per 1 oktober 2024 var det totalt 2735 løpende lærekontrakter og opplæringskontrakter i fylket. 1990 av disse var ungdomsrettslæringer.
- I 2023-2024 ble det utstedt i alt 1631 fag- og svennebrev i Nordland. 551 ble fagarbeidere etter å ha gjennomført prøve som praksiskandidat.
- Totalt var det 1544 godkjente lærebedrifter i 2024-2025. Av disse hadde 73 prosent læringer det siste året.
- 83,5 prosent av lærlingene med ungdomsrett fikk fag- eller svennebrev innen fem år etter at de startet i lære.

Videregående opplæring for voksne

Fra august 2024 fikk voksne utvidede rettigheter, noe som førte til økt deltakelse i videregående opplæring. Aldersgruppen 19–24 år kan nå velge mellom voksenopplæring og ordinær videregående, og stadig flere ønsker å formalisere kompetansen sin for å styrke eller beholde jobben. Dette har også bidratt til økt behov for forsterket språkopplæring, ettersom andelen flerspråklige voksne er høy.

Utfordringer

Til tross for positiv utvikling på mange områder peker tilstandsrapporten også på utfordringer

og forbedringspunkter.

Fravær

Fraværet i skolene har økt betydelig både i Nordland og nasjonalt etter pandemiårene. I Nordland ligger fraværsprosenten nå på 7,8, noe lavere enn landsgjennomsnittet, men utviklingen følger samme bekymringsfulle trend. Dagens situasjon må sammenlignes med skoleårene 2017–2019, ikke med pandemiårene som var unntakstilstander. Mange elever synes det har vært krevende å vende tilbake til normal fraværspraksis, og konsekvensene av pandemien vil trolig merkes i flere år.

Elevtallsutvikling

Nedgangen i elevtall bremses midlertidig i 2024–2025, med 7208 elever på 16 skoler – ned fra toppåret 2012–2013 med nær 9300 elever. Prognoser fra SSB viser en svak økning i 2025–2026, men deretter en gradvis nedgang, med regionale variasjoner. Faktorer som innvandring, større ungdomskull og utvidet ungdomsrett kan dempe nedgangen, men utviklingen er usikker. Synkende elevtall utfordrer både rekruttering av kompetanse til arbeidslivet og opprettholdelsen av dagens skolestruktur.

Avslutning

Tilstandsrapporten viser at Nordland gjør framgang på flere sentrale områder i videregående opplæring, men det gjenstår fortsatt arbeid før målsettingen om at alle skal fullføre og bestå er nådd.

Nordland har utfordringer som krever fortsatt innsats – særlig fravær, som må møtes med systematisk oppfølging, og elevtallsutviklingen, som i mindre grad lar seg påvirke. Samtidig viser rapporten positive utviklingstrekk som økt gjennomføring og redusert mobbing. Dette gir et godt utgangspunkt for videre kvalitetsarbeid i fylkets videregående opplæring.

Nordland fylkeskommune skal fortsatt ha fokus på å sikre at den videregående opplæringen møter arbeids- og næringslivets behov for kompetanse – både for faglærte og studieforberedte ungdommer og for voksne i Nordland.

09.02.2026 Fylkestinget

Utdanning og kompetansekomiteens innstilling ble lagt fram av skyggeordfører Mikael Rølvåg, Senterpartiet:

1. Nordland fylkesting tar redegjørelsen av fylkesråd for utdanning og kompetanse

til orientering.

2. Nordland fylkesting ber fylkesrådet vurdere hvordan man kan forbedre elevmedvirkningen gjennom elevrådene i den videregående skole, i tråd med funn og innspill fra elev- og lærlingombudets årsmelding. Fylkestinget ber om å bli orientert om arbeidet i neste års redegjørelse om tilstandsrapporten.
3. Nordland fylkesting ber om at framtidige tilstandsrapporter for videregående opplæring blir behandlet i fylkestinget som en ordinær sak og ikke som en redegjørelse.

Votering i plenum

Utdanning og kompetansekomiteens innstilling enstemmig vedtatt med 39 stemmer (10 Arbeiderpartiet, 11 Høyre, 6 Fremskrittspartiet, 3 Senterpartiet, 3 SV-Sosialistisk Venstreparti, 3 Rødt, 1 Industri- og Næringspartiet, 1 Venstre, 1 Kristelig Folkeparti).

Permisjoner

Kim André Haugan Schei, Senterpartiet
Kari Anne Bøkestad Andreassen, Senterpartiet
Tine Josefine Sandnes Denstad, Arbeiderpartiet
Vegard Johan Lind-Jæger, SV-Sosialistisk Venstreparti
Håkon Møller, Miljøpartiet De Grønne
Bente Iren Hansen, Uavhengig

FT 024/2026

Vedtak

1. Nordland fylkesting tar redegjørelsen av fylkesråd for utdanning og kompetanse til orientering.
2. Nordland fylkesting ber fylkesrådet vurdere hvordan man kan forbedre elevmedvirkningen gjennom elevrådene i den videregående skole, i tråd med funn og innspill fra elev- og lærlingombudets årsmelding. Fylkestinget ber om å bli orientert om arbeidet i neste års redegjørelse om tilstandsrapporten.
3. Nordland fylkesting ber om at framtidige tilstandsrapporter for videregående opplæring blir behandlet i fylkestinget som en ordinær sak og ikke som en redegjørelse.

Vedlegg

Tittel

Tilstandsrapport for videregående opplæring i Nordland
fylkeskommune 2024-2025

DokID

1916031